

duo superiora elementa, ignem et aera ex sua natura, ita absque omni spissitudine esse manifestum est, ut nihil horum ex sua natura nisi ex accidente, visui pervium sit. Nam cum hoc, quod quidam rudes dicunt se cœlum videre, quando aer purus est, cum aliquid videre se fingunt, conspiciere illud falsissimum est. Nam ubi visus deficit, ibi error; sensus dat imaginationem videndi, quod non videt. Sicuti aliquis clausis oculis videtur sibi tenebras videre. Nam quamvis visus ex luce oculorum sumit exordium, nihil tamen valet, nisi ex obstaculo alicujus spissitudinis repercu-

tiatur. Si vero aer iste inferior, qui est inter nos et parietem, vel materiam, vel aliquid tale, non potest visui ad sentiendum obstare, multo minus qui superior et purior est, unde proprie aer cœlum dicitur, eo quod a visibus nostris celetur. Unde constat quod omne corpus visibile alicujus densationis est quod ex spissitudine aquæ vel terræ contingit. Nam nubes ex vapore aquarum densatæ visibiles apparent; etiam flammæ quæ in nubiloso aere, vel in aliqua materia quæ comburitur, fiunt ex vaporibus,

DE IMAGINE MUNDI LIBRI TRES.

(Bibliotheca veterum Patrum edit. Lugdun., tom. XX, pag. 964.)

INCIPIUNT CAPITULA.

LIBER PRIMUS.

- CAP. I. *Quid sit mundus.*
 CAP. II. *Quot modis mundus formetur.*
 CAP. III. *De quatuor elementis.*
 CAP. IV. *De septem nominibus terræ.*
 CAP. V. *De forma terræ.*
 CAP. VI. *De quinque zonis.*
 CAP. VII. *De habitabili zona.*
 CAP. VIII. *Unde dicatur Asia, et quæ sit prima ejus regio.*
 CAP. IX. *De paradiso.*
 CAP. X. *De quatuor fluminibus.*
 CAP. XI. *De India.*
 CAP. XII. *De monstris.*
 CAP. XIII. *De bestiis.*
 CAP. XIV. *De Parthia.*
 CAP. XV. *De Mesopotamia.*
 CAP. XVI. *De Syria.*
 CAP. XVII. *De Palestina.*
 CAP. XVIII. *De Ægypto.*
 CAP. XIX. *De Caucasio et Orientis regionibus.*
 CAP. XX. *De minore Asia.*
 CAP. XXI. *De regionibus Asiæ.*
 CAP. XXII. *De Europa.*
 CAP. XXIII. *De Scythia.*
 CAP. XXIV. *De superiore Germania.*
 CAP. XXV. *De inferiore Germania.*
 CAP. XXVI. *De Thracia.*
 CAP. XXVII. *De Græcia, unde sit dicta, et in qua parte sita sit.*
 CAP. XXVIII. *De Italia.*
 CAP. XXIX. *De Gallia.*
 CAP. XXX. *De Hispania.*
 CAP. XXXI. *De Britannia.*
 CAP. XXXII. *De Africa.*
 CAP. XXXIII. *De Æthiopia.*
 CAP. XXXIV. *De insulis et novo, ut dicitur, orbe.*
 CAP. XXXV. *De Sicilia.*
 CAP. XXXVI. *De Sardinia.*
 CAP. XXXVII. *Quid sit Infernus.*
 CAP. XXXVIII. *De aqua, quæ est secundum elementum.*

- B CAP. XXXIX. *De Oceano.*
 CAP. XL. *De æstu maris.*
 CAP. XLI. *De voragine.*
 CAP. XLII. *De terræ motu.*
 CAP. XLIII. *De hiatu.*
 CAP. XLIV. *De frigore.*
 CAP. XLV. *De aquis dulcibus et salsis.*
 CAP. XLVI. *De mari rubro.*
 CAP. XLVII. *De natura aquarum gemina, et quare fontes in hieme sint calidi, in æstate frigidi.*
 CAP. XLVIII. *De aqua calida vel putida.*
 CAP. XLIX. *De aqua veneno infecta, seu de mortiferis aquis.*
 CAP. L. *De mortuo mari, et natura bituminis.*
 CAP. LI. *De piscibus et aribus, seu aquarum animalibus.*
 CAP. LII. *Quando tempestas in mari, seu de signis in mari prognosticis.*
 CAP. LIII. *De aere, ubi dæmones sint.*
 C CAP. LIV. *De ventis.*
 CAP. LV. *De cardinalibus ventis.*
 CAP. LVI. *De nubibus.*
 CAP. LVII. *De tonitruo et fulminibus.*
 CAP. LVIII. *De iride.*
 CAP. LIX. *De pluvia.*
 CAP. LX. *Quid grando sit*
 CAP. LXI. *Quid sit nix.*
 CAP. LXII. *Quid ros et pruina.*
 CAP. LXIII. *De nebula.*
 CAP. LXIV. *De fumo.*
 CAP. LXV. *De igniculis.*
 CAP. LXVI. *De pestilentia.*
 CAP. LXVII. *De igni.*
 CAP. LXVIII. *De septem planetis.*
 CAP. LXIX. *De luna.*
 CAP. LXX. *Secundus planeta, Mercurius.*
 CAP. LXXI. *Tertius planeta, Venus.*
 CAP. LXXII. *Quartus planeta, Sol.*
 CAP. LXXIII. *De signis solis prognosticis.*
 D CAP. LXXIV. *Quintus planeta, Mars.*
 CAP. LXXV. *Sextus planeta, Jupiter.*
 CAP. LXXVI. *Septimus planeta, Saturnus.*

CAP. LXXVII. *De absidibus planetarum.*
 CAP. LXXVIII. *De coloribus planetarum.*
 CAP. LXXIX. *De via planetarum.*
 CAP. LXXX. *De sono planetarum.*
 CAP. LXXXI. *De cœlesti musica.*
 CAP. LXXXII. *De homine microcosmo.*
 CAP. LXXXIII. *De mensura sive planetarum distantia.*
 CAP. LXXXIV. *De cœlo.*
 CAP. LXXXV. *De climatibus.*
 CAP. LXXXVI. *De plagis.*
 CAP. LXXXVII. *De firmamentis.*
 CAP. LXXXVIII. *De axe.*
 CAP. LXXXIX. *De stellis.*
 CAP. XC. *De sideribus.*
 CAP. XCI. *De zodiaco.*
 CAP. XCII. *De Ariete.*
 CAP. XCIII. *De Tauro.*
 CAP. XCIV. *De Geminis.*
 CAP. XCV. *De Cancro.*
 CAP. XCVI. *De Leone.*
 CAP. XCVII. *De Virgine.*
 CAP. XCVIII. *De Libra.*
 CAP. XCIX. *De Scorpio.*
 CAP. C. *De Sagittario.*
 CAP. CI. *De Capricornio.*
 CAP. CII. *De Aquario.*
 CAP. CIII. *De Piscibus.*
 CAP. CIV. *Hyades.*
 CAP. CV. *Pleiades.*
 CAP. CVI. *Arctos.*
 CAP. CVII. *Bootes.*
 CAP. CVIII. *Arcturus.*
 CAP. CIX. *Phyton.*
 CAP. CX. *Corona.*
 CAP. CXI. *Hercules.*
 CAP. CXII. *Lyra.*
 CAP. CXIII. *Cygnus.*
 CAP. CXIV. *Cepheus.*
 CAP. CXV. *Perseus.*
 CAP. CXVI. *Deltoton.*
 CAP. CXVII. *Serpentarius.*
 CAP. CXVIII. *Pegasus.*
 CAP. CXIX. *Delphinus.*
 CAP. CXX. *Aquila.*
 CAP. CXXI. *Sagitta.*
 CAP. CXXII. *Hydra.*
 CAP. CXXIII. *Crater.*
 CAP. CXXIV. *Corvus.*
 CAP. CXXV. *Orion.*
 CAP. CXXVI. *Procyon.*
 CAP. CXXVII. *Canicula.*
 CAP. CXXVIII. *Lepus.*
 CAP. CXXIX. *Eridanus.*
 CAP. CXXX. *Cetus.*
 CAP. CXXXI. *Centaurus.*
 CAP. CXXXII. *Ara.*
 CAP. CXXXIII. *Argo.*
 CAP. CXXXIV. *Pistrix.*
 CAP. CXXXV. *Canopus.*
 CAP. CXXXVI. *Lactea zona.*
 CAP. CXXXVII. *De cometa.*
 CAP. CXXXVIII. *Aqueum cœlum.*
 CAP. CXXXIX. *Spirituale cœlum.*
 CAP. CXL. *Cœlum cœlorum.*

LIBER SECUNDUS.

CAP. I. *De ævo.*
 CAP. II. *De temporibus æternis.*
 CAP. III. *De temporibus mundi.*
 CAP. IV. *De atomis.*
 CAP. V. *De ostentis.*
 CAP. VI. *De momentis.*
 CAP. VII. *De partibus.*
 CAP. VIII. *De minutis.*
 CAP. IX. *De punctis.*
 CAP. X. *De horis.*

A CAP. XI. *De quadrante.*
 CAP. XII. *De die.*
 CAP. XIII. *De diebus longis et brevibus.*
 CAP. XIV. *De signis Zodiaci et parallelis Solis.*
 CAP. XV. *De primo circulo.*
 CAP. XVI. *De secundo circulo.*
 CAP. XVII. *De tertio circulo.*
 CAP. XVIII. *De quarto circulo.*
 CAP. XIX. *De quinto circulo.*
 CAP. XX. *De sexto circulo.*
 CAP. XXI. *De septimo circulo.*
 CAP. XXII. *De octavo circulo.*
 CAP. XXIII. *De quatuor circulis solis.*
 CAP. XXIV. *De varia dierum umbra.*
 CAP. XXV. *De horizonte.*
 CAP. XXVI. *De dierum divisione.*
 CAP. XXVII. *De initio et fine dierum.*
 CAP. XXVIII. *De nominibus dierum.*
 CAP. XXIX. *De nocte.*
 B CAP. XXX. *De umbra.*
 CAP. XXXI. *De eclipsi.*
 CAP. XXXII. *De septem noctis temporibus.*
 CAP. XXXIII. *De hebdomada.*
 CAP. XXXIV. *De mensibus.*
 CAP. XXXV. *De mensium nominibus.*
 CAP. XXXVI. *De mensibus Romanorum.*
 CAP. XXXVII. *De Januario.*
 CAP. XXXVIII. *Februario.*
 CAP. XXXIX. *Martio.*
 CAP. XL. *Aprili.*
 CAP. XLI. *Mai.*
 CAP. XLII. *Junio.*
 CAP. XLIII. *Julio.*
 CAP. XLIV. *Augusto.*
 CAP. XLV. *Septembri.*
 CAP. XLVI. *Octobri.*
 CAP. XLVII. *Novembri.*
 CAP. XLVIII. *Decembri.*
 C CAP. XLIX. *De Kalendis.*
 CAP. L. *De Nonis.*
 CAP. LI. *De Idibus.*
 CAP. LII. *De vicissitudine anni.*
 CAP. LIII. *De vere.*
 CAP. LIV. *De ætate.*
 CAP. LV. *De autumnno.*
 CAP. LVI. *De hieme.*
 CAP. LVII. *De inæqualitate temporis.*
 CAP. LVIII. *De elementis.*
 CAP. LIX. *De homine microcosmo.*
 CAP. LX. *De Anno.*
 CAP. LXI. *De anno lunari.*
 CAP. LXII. *De solari anno.*
 CAP. LXIII. *De bissextili.*
 CAP. LXIV. *De Mercurii anno.*
 CAP. LXV. *Annus Veneris.*
 CAP. LXVI. *Martis.*
 CAP. LXVII. *Jovis.*
 D CAP. LXVIII. *Saturni.*
 CAP. LXIX. *Annus magnus.*
 CAP. LXX. *De anno civili.*
 CAP. LXXI. *De bissexto.*
 CAP. LXXII. *De olympiadibus.*
 CAP. LXXIII. *De lustris.*
 CAP. LXXIV. *De indictionibus.*
 CAP. LXXV. *De ætate hominis et mundi.*
 CAP. LXXVI. *De sæculo.*
 CAP. LXXVII. *De decemnovennali cyclo.*
 CAP. LXXVIII. *De ogdoade.*
 CAP. LXXIX. *De cyclo solari.*
 CAP. LXXX. *De numero articulorum.*
 CAP. LXXXI. *De magno anno.*
 CAP. LXXXII. *De cyclis.*
 CAP. LXXXIII. *De cycli auctoribus.*
 CAP. LXXXIV. *De æquinocio et solstitio.*
 CAP. LXXXV. *De saltu lune.*
 CAP. LXXXVI. *De minutis.*
 CAP. LXXXVII. *Ferice regulares.*

- CAP. LXXXVIII. *De concurrentibus.*
 CAP. LXXXIX. *De regularibus et epactis.*
 CAP. XC. *Quot horis luna luceat.*
 CAP. XCI. *Luna quot partibus a sole distet.*
 CAP. XCII. *In quo signo luna sit.*
 CAP. XCIII. *De annis Domini.*
 CAP. XCIV. *De indictione invenienda.*
 CAP. XCV. *De epactis inveniendis.*
 CAP. XCVI. *Solaris annus ut inveniatur.*
 CAP. XCVII. *Concurrentes quomodo inveniuntur.*
 CAP. XCVIII. *De inveniendis bissexto.*
 CAP. XCIX. *De inveniendis cyclo lunæ.*
 CAP. C. *De annis et cyclis.*
 CAP. CI. *De clavibus terminorum inveniuntur.*
 CAP. CII. *De termino Paschali.*
 CAP. CIII. *De termino Septuagesimæ.*
 CAP. CIV. *De Quadragesimali.*
 CAP. CV. *De Rogationibus.*
 CAP. CVI. *De Pentecoste.*
 CAP. CVII. *De Adventu.*
 CAP. CVIII. *De embolismo.*
 CAP. CIX. *De diebus Ægyptiacis.*

LIBER TERTIUS

SEU CHRONOLOGIA.

De Adam Abel et Cain.

- Prima ætas.*
Secunda ætas.
Regnum Assyriorum.
Ægyptiorum
Arcadum.
Tertia ætas.
Tempora Judicum.

- A *Primum bellum civile.*
Regnum Idumæorum.
Amazonum.
Trojanorum.
Thebanorum.
Cretensium.
Mycænorum.
Italorum, sub Moyse.
Quarta ætas mundi.
Regnum Hierusalem vel Juda.
Regnum Israel.
Macedonum sub Ozia.
Albanorum.
Albanorum sub Samsone.
Romanorum.
Quinta ætas.
Regnum Babyloniorum.
Persarum.
Alexandriæ.
 B *Syriæ.*
Consules et Dictatores Romæ, sub Cambyse.
De sacerdotibus.
Sexta ætas mundi.
De Augustis et Cæsaribus Rom. usque ad Fredericum I. Christianorum persecutio.
Secunda persecutio.
Tertia persecutio.
Quarta persecutio.
Quinta persecutio.
Sexta persecutio.
Septima persecutio.
Octava persecutio
Nona persecutio.
Decima persecutio.

EPISTOLA CHRISTIANI AD HONORIUM SOLITARIUM DE IMAGINE MUNDI.

Septiformi Spiritu in trina fide illustrato, ac septenis ripis trifariæ philosophiæ mundato, CHRISTIANUS, post septimanam hujus vitæ septem beatitudinibus laureari et in octava Trinitatem in unitate contemplari.

Quia ignorans cum ignorantibus, ignorantia tenebris involvor, idcirco mœstam lugubremque vitam, ut cæcus ducere videor. Quare quia te immensa sapientiæ luce circumfusum cognosco, cum multis aliis deposco, quatenus aliquam scintillulam tuæ flammivomæ scientiæ, cum tibi non minuatur, nobis impertias : expositionem orbis quasi in tabella nobis describas. Miserum enim videtur res propter nos factas quotidie spectare, et cum jumentis insipientibus quid sint, penitus ignorare.

EPISTOLA HONORII AD CHRISTIANUM, DE EODEM.

Sapientiæ alumno abdita diligenter scrutanti, in scientia profundo, utique hominis salute nunc vigere, et post in Sion Dominum, in quo omnes thesauri sapientiæ et scientiæ sunt absconditi oculo ad oculum videre.

*Cum jugiter lectioni studiosus incumbas, ac totius Scripturæ medullam sitibundus exsugas, poscis a me amicissime, ut, quemadmodum vulgo dicitur, *Quod ovis a capra petierit lanam*, totius orbis tibi depingam formulam, in qua sic oculum corporis valeas reficere, sicut visum cordis soles in machina universitatis depascere. Quod negotium sudore plenum ipse melius nosti, quam sit laboriosum, quamque periculosum. Laboriosum quidem mihi in aliis occupato; periculosum autem propter invidos, qui cuncta quæ nequeunt imitari, non cessant calumniari, et quæ assequi non possunt venenoso dente, ut *setiger* hircus lacerare non omittunt, et ea quæ publice arguunt, furtive intente legunt, atque de labore nostro sibi scientiam usurpant : quem, ut sues margaritas, pedibus proculcant. Etenim vero cum non solum laborem meum, sed et me ipsum tibi debeam (præsertim cum me non mihi soli, sed toti mundo genitum intelligam) omittens invidos tabescentes, non me, sed seipsos livido corde corrodes, ardua aggredior molimina. Quia improbus labor, imo charitas vincit omnia, ad instructionem itaque multorum, quibus deest copia librorum, hic libellus edatur, nomenque ei *Imago mundi* indatur, eo quod dispositio totius orbis in eo, quasi in speculo conspiciatur : in quo etiam nostræ amicitiae pignus posteris relinquatur. Hic nihil autem in eo pono, nisi quod majorum commendat traditio*

LIBER PRIMUS.

CAP. I. — *De forma mundi. — Etymologia mundi. A*
Figura mundi qualis.

Mundus dicitur quasi undique motus, est enim in perpetuo motu. Hujus figura est in modum pilæ rotunda. Sed instar ovi elementis distincta. Ovum quippe exterius testa undique ambitur, testæ albumen, albumini vitellum, vitello gutta pinguedinis includitur. Sic mundus undique cælo, ut testa, circumdatur, cælo vero purus æther ut album, ætheri turbidus aer, ut vitellum, aeri terra, ut pinguedinis gutta includitur.

CAP. II. — *De creatione mundi. — Quinque modi*
creationis mundi.

Creatio mundi quinque modis scribitur: uno quo ante tempora sæcularia immensitas mundi in mente divina concipitur, quæ conceptio archetypus mundus dicitur, ut scribitur: *Quod est factum in ipso vita erat (Joan. i)*. Secundo cum ad exemplar archetypi, hic sensibilis mundus in materia creatur. Sicut legitur: *Qui manet in æternum creavit omnia insimul*. Tertio, cum per species, et formas sex diebus hic mundus formatur, sicut scribitur: *Sex diebus fecit Dominus opera sua bona valde (Gen. i)*. Quarto cum unum ab alio, utpote homo ab homine, pecus a pecude, arbor ab arbore, unumquodque de semine sui generis nascitur, sicut dicitur: *Pater meus usque modo operatur*. Quinto cum adhuc mundus innovabitur, sicut scribitur: *Ecce nova facio omnia (Apoc. xxi)*.

CAP. III. — *De quatuor elementis. — Elementa unde*
dicantur. Quot sint elementa; quomodo invicem misceantur. Situs elementorum.

Elementa dicuntur, quasi *hyle*, ligamenta, *σύν* autem est materia, ex quibus constant omnia, scilicet, ignis, aer, aqua, terra. Quæ in modum circuli in se revolvuntur, dum ignis in aerem, aer in aquam, aqua in terram convertitur, rursus terra in aquam, aqua in aerem, aer in ignem commutatur. Hæc singula propriis qualitatibus, quasi quibusdam brachiis se invicem tenent, et discordem sui naturam concordæ fœdere vicissim commiscunt. Nam terra arida et frigida frigida aquæ connectitur; aqua frigida et humida humido aeri astringitur; aer humidus et calidus calido igni associatur; ignis calidus et aridus arida terre copulatur. Ex his terra ut puta gravissima imum, ignis ut puta levis-

CAP. IV. — *De septem nominibus Terræ. — Terra,*
tellus, humus, arida, sicca, solum, ops.

Imum elementum septem nominibus denotatur,

quia terra, tellus, humus, arida, sicca, solum et ops, nuncupatur. Terra a terendo dicitur, et totum elementum intelligitur. Tellus quasi tollens fructus, quæ est frugibus apta, vel vinetis fructiferisque arboribus consita. Humus ab humore, quæ est palustris et inarabilis. Arida inaquosa, quæ semper fervore solis aret, ut Lybia. Sicca, quæ aliquando compluta cito exsiccat, ut Judæa. Solum a soliditate, ut sunt montana. Ops, ab opibus, ubi divitiæ, scilicet aurum et gemmæ abundant, ut in India.

CAP. V. — *De forma terræ. — Terram esse rotun-*
dam. Circuitus terræ. Terra mundi centrum. Terra nullis fulcris sustentatur. Oceanus ambit terram. Venæ aquarum et fontium

Terræ forma est rotunda, unde et orbis est dicta. Si enim quis in aere positus eam desuper inspiceret, tota enormitas montium, et concavitas vallium minus in ea appareret; quam digitus alicujus si pilam prægrandem in manu teneret. Circuitus autem terræ, centum et octoginta millibus stadiorum mensuratur, quod duodecies mille milliaria, et quinquaginta duo computatur. Hæc centrum in medio mundo, ut punctus in medio circuli æqualiter collocatur, et nullis fulcris, sed divina potentia sustentatur, ut legitur: *Non timetis me, ait Dominus, qui suspendi terram in nihilo, fundata enim est super stabilitatem suam (Psal. ciii)*, sicut aliud elementum, occupans suæ qualitatis metam. Hæc in circuitu Oceano, ut limbo cingitur, ut scribitur, *Abyssus sicut vestimentum amictus ejus (ibid.)*. Interius meatibus aquarum, ut corpus venis sanguinum penetratur, quibus ariditas ipsius ubique irrigatur. Unde ubicunque terra infoditur, aqua reperitur.

CAP. VI. — *De quinque zonis. — Circuli sive zonæ*
inhabitabiles. Zonæ tres. Habitabiles duæ. Ostenditur exemplo quomodo mediæ duæ zonæ tantum sunt habitabiles. Quinque circuli.

Quinquæ autem zonis, id est circulis terra distinguitur. Quorum duo extremi sunt inhabitabiles algore; medius inhabitabilis calore, a quo sol nunquam recedit, ad illos nunquam accedit. Medii duo habitabiles, hinc ardore, inde rigore temperati. Verbi gratia, si ignis in hieme sub dio accenditur, quinque lineas efficit, unam in medio fervidam, duas circum gelidas, duas inter has temperatas. Qui si ut sol circumiret, nimirum quinque circulos redderet. Ex his circulis, primus septentrionalis, secundus solstitialis, tertius æquinoctialis, quartus brumalis, quintus australis nominatur; sed solus solstitialis a nobis inhabitari dinoscitur.

CAP. VII. — *De tribus partibus orbis habitabilis. —*
Partes terræ habitabiles tres.

Habitabilis zona, quæ a nobis incolitur in tres partes Mediterraneo mari dirimitur. Quarum una

Asia, altera *Europa*, tertia *Africa* dicitur. *Asia* a septentrione per orientem, usque ad meridiem; *Europa* ab occidente usque ad septentrionem; *Africa* a meridie usque ad occidentem extenditur.

CAP. VIII. — *De Asia. — Paradisus.*

Asia, a regina ejusdem nominis appellata. Hujus prima regio in oriente e paradiso; locus videlicet omni amœnitate conspicuus, inadibilis hominibus, qui igneo muro usque ad cœlum est cinctus.

CAP. IX. — *De Paradiso. — Fons paradisi.*

In hoc lignum vitæ, videlicet arbor de cujus fructu qui comederit, semper in uno statu immortalis permanebit. In hoc etiam fons oritur, qui in quatuor flumina dividitur. Quæ quidem flumina infra paradisum terra conduntur; sed in aliis longe regionibus funduntur.

CAP. X. — *De quatuor fluminibus. — Physon sive Ganges, Geo sive Nilus, Tigris, Euphrates.*

Nam Physon, qui et Ganges in India de monte Orcobares nascitur, et contra orientem fluens Oceano excipitur. Geon, qui et Nilus juxta montem Athlantem surgens, mox a terra absorbetur, per quam occulto meatu currens, in littore Rubri maris denuo funditur, Æthiopiam circumiens per Ægyptum labitur, in septem ostia divisus, magnum mare juxta Alexandriam ingreditur. Tigris autem et Euphrates in Armenia de monte Barchoatro funduntur, et contra meridiem vergentes Mediterraneo mari junguntur. Post paradisum sunt multa loca deserta et invia, ob diversa serpentum et ferarum genera.

CAP. XI. — *De India. — India unde dicta. Mons Caucasus. Indiæ termini. Indicus Oceanus. Insula duas æstates, et duas hiemes uno anno habens, omnique tempore virens. Mons Caspius. Mare Caspium. Gog, Magog, Garmani, Orestæ, Coatræ, Pygmæi. Piper album. Macrobii, Agroctæ, Bragmani. Qui parentes mactant. Qui pisces crudos comedunt.*

Deinde est India ab Indo flumine dicta. Qui ad Septentrionem de monte Caucaso nascitur, et ad meridiem cursum suum dirigens, a Rubro mari excipitur. Hoc India ab occidente clauditur, et ab hoc Indicus oceanus dicitur. In quo etiam est sita Taprobanes insula, decem civitatibus incluta. Hæc duas æstates et duas hiemes uno anno habet, et omni tempore viret. In hoc etiam Chrisea et Argæ insulæ, auro et argento fecundæ et semper floridæ. Ibi sunt et montes aurei, qui propter dracones et gryphes non possunt adiri. In India est mons Caspius, a quo Caspium mare vocatur. Inter quem et mare Gog et Magog ferocissimæ gentes, a magno Alexandro inclusæ feruntur. Quæ humanis carnibus vel crudis bestiis vescuntur. India habet quadraginta quatuor regiones, populosque multos, Garmanos, Orestas, Coatras, quorum sylvæ tangunt æthera. In montanis Pygmæos duorum cubitorum homines, quibus bellum est contra grues, qui tertio anno pariunt, octavo senescunt. Apud hos crescit

piper colore quidem albo: sed cum ipsi serpentes, qui ibi abundant, flamma fugantur, nigrum colorem trahit de incendio. Item Macrobius duodecim cubitorum longos, qui bellant contra gryphes, qui corpora leonum, alas et ungulas præferunt aquilarum. Item Agroctas et Bragmanos, qui se ultra in ignem mittunt amore alterius vitæ. Sunt alii qui parentes jam senio confectos mactant, et eorum carnes ad epulandum parant, isque impius judicatur, qui hoc facere abnegat. Sunt alii qui pisces ita crudos edunt, et salsum mare bibunt.

CAP. XII. — *De monstris. — Semel tantummodo parientes. Arimaspi, Cyclopes, Scinopodæ. Acephali. Solo odore pomi viventes.*

Sunt ibi quædam monstra, quorum quædam hominibus, quædam bestiis ascribuntur: ut sunt ii qui aversas habent plantas, et octonos simul sedem in pedibus digitos, et alii, qui habent canina capita, et ungues aduncos, quibus est vestis pellicis pecudum, et vox latratus canum. Ibi etiam quædam matres semel pariunt, canosque partus edunt, qui in senectute nigrescunt, et longa nostræ ætatis tempora excedunt. Sunt aliæ, quæ quinquennes pariunt: sed partus octavum annum non excedunt. Ibi sunt et monoculi, et Arimaspi, et Cyclopes. Sunt et Scinopodæ, qui uno tantum fulti pede auram cursu vincunt, et in terram positi umbram sibi planta pedis erecta faciunt. Sunt alii absque capite, quibus sunt oculi in humeris, pro naso et ore duo foramina in pectore, setas habent ut bestię. Sunt alii juxta fontem Gangis fluvii, qui solo odore ejusdam pomi vivunt, qui si longius eunt, pomum secum ferunt: moriuntur enim si pravum odorem trahunt.

CAP. XIII. — *De Bestiis. — Ceucocroca, Eale. Tauri indomiti, Manticorha. Boves tricornes. Monoceros. Testudines grandes. Magnes. Adamas.*

Sunt ibi serpentes tam vasti, ut cervos devorent, et ipsum etiam Oceanum transnarent. Ibi est bestia Ceucocroca, cujus corpus asini, clunes cervi, pectus et crura leonis, pedes equi, ingens cornu bisulcum, vastus oris hiatus usque ad aures. In loco dentium os solidum, vox pene hominis. Ibi est alia bestia Eale, cujus corpus equi, maxilla Apri, cauda elephantis, cubitalia cornua habens, quorum unum post tergum reflectit, cum alio pugnat. Illo obtuso, aliud ad certamen vibrat. Nigro colore horret. In aqua et in terra æqualiter valet. Ibi sunt fulvi tauri, versis setis horridi, grande caput, oris rictus ab aure ad aurem patet. Hi etiam cornua vicissim ad pugnam producant, vel deponunt. Omne missile duro tergo respuunt. Qui si fuerint capti nulla possunt arte domari. Ibi quoque Manticorha bestia, facie homo, triplex in dentibus ordo, corpore leo, cauda scorpio, oculis glauca, colore sanguinea, vox sibilus serpentum, fugiens discrimina volat, velocior cursu quam avis volatu, humanas carnes habens in usu. Ibi sunt etiam boves tricornes, pedes equinos habentes. Ibi quoque monoceros, cujus corpus equi, caput cervi, pedes elephantis, cauda suis;

Uno cornu, in medio fronte armatum quatuor pedum longo, splendenti et mire acuto. Hæc bestia nimis ferox, diros habet mugitus. Omne quod obstat, cornu transverberat. Captum potest perimi, non potest domari.

In Gange quoque sunt anguillæ trecentorum pedum longæ, ibi etiam quidam vermes, qui instar caneri bina habent brachia, sex cubitorum longa, quibus elephantes corripunt et undis immergunt.

Indicum quoque mare gignit testudines, de quarum testis capacia hospitia sibi faciunt homines.

India quoque magnetem lapidem gignit, qui ferrum rapit. Adamantem etiam, qui non nisi hircino sanguine frangi potest.

CAP. XIV. — *De Parthia.* — *Parthia unde dicta Aracusia. Assyria, Media, Persida. Persepolis. Magicæ artis origo. Pyrrhites. Synelites.*

Ab Indo flumine usque ad Tigrim, est Parthia triginta tribus regionibus distincta. Dicitur autem Parthia a Parthis, venientibus e Scythia. Est in ea regio Aracusia, ab oppido Aracusa dicta. Est etiam in ea Assyria, ab Assur, filio Sem, qui eam primus incoluit nominata. Est in ea quoque Media, a Medo rege dicta, qui civitatem construens Mediâ nominavit, de qua et regio nomen mutavit. In ea etiam Persida, a Perseo rege dicta, qui civitatem Persepolim ædificavit, de qua et regio nomen accepit. In hac primum orta est ars magica. Persida lapidem pyrrhitem mittit, qui manum prementis urit, et synelitem, cuius candor cum luna crescit, et deficit.

CAP. XV. — *De Mesopotamia.* — *Ninive, Babylonia, Babylon. Chaldæa ubi astronomia primum inventa. Arabia. Saba. Mons Sina. Madian.*

A Tigri flumine usque ad Euphratem est Mesopotamia, a duobus fluviis Græce ita dicta, quod in medio duorum fluminum sit constituta. In hac est civitas Ninive, itinere trium dierum, a Nino rege constructa et nominata. In hac etiam regio Babylonia, a civitate Babylone nominata. Hanc Nemrod gigas fundavit; sed Semiramis regina reparavit. Cuius muri latitudo est quinquaginta cubitorum, altitudo ducentorum cubitorum, ambitus civitatis quadringentorum octoginta stadiorum, centum portis æreis firmata, fluvio Euphrate per medium ejus currente irrigua. Hujus arx Babel, quatuor millia passuum alta scribitur.

In ea quoque est Chaldæa, in qua primum inventa est astronomia. In ea et Arabia, quæ etiam Saba dicitur, a Saba filio Chus. In hac thus colligitur; in hac est mons Sina, qui et Oreb, in quo lex a Moyse scribitur accepta; juxta quem urbs Madian fuit, in qua Jethro sacerdos præfuit. In ea sunt gentes multæ, Moabitæ, Ammonitæ, Idumæi, Sarraceni Madianitæ, et aliæ multæ.

A CAP. XVI. — *De Syria.* — *Damascus. Reblata. Comagenæ provincia. Phœnicia. Tyrus. Sortyx. Sidon. Libanus mons. Fons Jordanis. Palæstina. Ascalon, Jerusalem, Chanaanæ.*

Ab Euphrate usque ad mare mediterraneum est Syria, a quodam Syro rege dicta, in qua est Damascus, a Damasco Abraæ liberti constructa et dicta, olim Reblata vocata. Est in ea Comagena provincia. Est et Phœnicia, a Phœnice ave, quæ sola in hac terra invenitur, sive a Phœnice rege, filio Agenoris, dicta. In hac sunt Tyrus quæ et Sortyx, et Sidon civitates sitæ. In hac etiam mons est Libanus, ad cuius radicem oritur Jordanis fluvius. Est in ea quoque Palæstina, a civitate Palæstin, quæ nunc Ascalon vocatur, dicta. Est in ea Judæa, a Juda filio Jacob, de cuius tribu reges erant, nuncupata. In hac etiam Chanaanæ a Chanaan filio Cham dicta. In hac est Jerusalem, quam Sem filius Noe construens, Salem nominavit. Sed Jebus, et filius Chanaan inhabitavit, unde Jebus et Salem dedit ei nomen rex David Jerusalem, quasi Jebusalem. Quam Salomon filius ejus auro et gemmis decoravit, Jeroselyniam quasi Jerusalem appellavit. Quam a Babylo-niis subversam, Zorobabel reædificavit; sed Romanus exercitus postea funditus delevit. Hanc postmodum Ælius Adrianus imperator reparavit, Æliamque nominavit.

B CAP. XVII. — *De Palæstina.* — *Samaria, Sebastia, Sichisma, Galilæa, Nazareth. Pentapolis, Sodoma, Gomorrha. Mare Mortuum. Sarraceni. Agareni. Ismaelitæ. Nabathæi.*

C Est et in Palæstina regio Samaria, a civitate Samaria dicta, quæ nunc Sebastia est nuncupata, olim Sichima, a Sichem vocata. In hac est quoque Galilæa, in qua est Nazareth civitas, juxta montem Thabor sita. In hac est et Pentapolis regio, a quinque civitatibus dicta. In qua olim fuit Sodoma, et Gomorrha. In hac est mare Mortuum, a quo fluentia Jordanis absorbentur. In hac etiam Sarraceni, a Sara dicti, qui et Agareni, ab Agar. Item Ismaelitæ ab Ismael nuncupati. In hac et Nabathæi, a Nabaioth filio Ismael dicti, quorum gentes sunt duodecim.

D CAP. XVIII. — *De Ægypto.* — *Euxia postea Ægyptus dicta. Thebaida. Thebæ. Monachi. Babel. Ægypt. Alexandria.*

Hæ superius dictæ regiones, ab oriente incipientes, recta linea ad Mediterraneum mare extenduntur. Quibus usque ad Austrum Ægyptus connectitur, in qua viginti quatuor gentes esse feruntur. Hæc in oriente a Rubro mari surgit, terminum suum versus occidentem in Libya figit. Hæc prius et Bona copia, Euxia dicta, postea ab Ægypto rege, fratre Danai, Ægyptus est vocata. Hæc fluvio Nilo undique cincta, in modum Deltæ litteræ est formata, centum millibus villarum inelyta. Hanc nubes non obscurant, pluvie non irrigant, sed Nilus inundans eam fecundat. In hac est provincia Thebaida, a civitate Thebe cognominata, quam Cadmus Agenoris filius in Ægyptum veniens ædificavit, Thebas secundum illam quam in Bœotia construxit, nominans; in hac Mauritius principabatur, et ab hac Thebæi dicun-

tur. Huic maxima adjacet solitudo, in qua olim A etiam Thyatira. Deinde est Isauria, ab aura qua undique perflatur, dicta. Post hanc est Cilicia, a civitate ejusdem nominis nuncupata, quam Cilix, filius Agenoris, construxit, et ab illa regio nomen accepit. In hac est mons Amanus, qui et Taurus. In hac et Tharsus civitas, a Perseo constructa, Pauli apostoli in habitatione gloriosa. Deinde est Lycia et Pisidia et Pamphylia. Euxinus Pontus regio multarum gentium, a qua et Ponticum mare appellatur. In quo Ovidius, et postea Clemens exsilio relegantur.

CAP. XIX. — *De Caucasus et regionibus Orientis. — Amazones, Massagetæ, Colchi, Sarmatæ, Seres, Bactra, Hircania, Hirnia, Scythia, Hyperborei montes, Albania, Armenia, Arath mons, Iberia, Cappadocia.*

Suprascriptis regionibus, usque ad Aquilonem annectuntur hæ regiones. Mons Caucasus a Caspio mari orientis attollitur, et per Aquilonem vergens pene usque ad Europam porrigitur. Hunc inhabitabant Amazones feminæ videlicet ut viri præliantes. His cohabitant Massagetæ, et Colchi, et Sarmatæ. Seres est oppidum Orientis, quo Serica regio, et vestis, et gens est dicta. Post hanc est Bactra, a Bactro amne vocata. Huic jungitur Hircania, ab Hircana sylva nominata, in qua sunt aves quarum pennæ splendent per noctes. Huic jungitur Scythia et Hirnia, quarum gentes sunt quadraginta quatuor. Ibi sunt Hyperborei montes. Hanc sequitur Albania, a candore populi dicta, eo quod albo crine ibi nascantur. Cui connectitur Armenia, in qua est mons Arath, super quem arca Noe post diluvium requievit, ejus usque hodie ligna ibi videntur. Huic copulatur Iberia. Illi vero Cappadocia, a civitate ejusdem nominis dicta, in hac equæ a vento concipiunt, sed foetus non amplius triennio vivunt.

CAP. XX. — *De Asia Minore. — Ephesus. Corpus Joan. Evang. Ephesi quiescit. Nicæa civitas. Bithynia. Nicomedia.*

Asia minor post hanc constituitur, quæ pene undique mari cingitur. In hac est Ephesus civitas, ab Amazonibus constructa, in qua requiescit corpus Joannis Evangelistæ; in hac etiam civitas Nicæa, in qua magna synodus est facta. Prima provincia Asiæ Minoris est Bithynia, prius Berica, post Migdonia, mox a Bithyno rege Bithynia appellata. In qua est civitas ejusdem nominis. In hac est etiam civitas Nicomedia, a Nicomede rege constructa et dicta.

CAP. XXI. — *De regionibus Asiæ. — Smyrna, Galatia, Phrygia, Troja, Lycaonia, Caria, Hirnus fl., Lydia, Thyatira, Isauria, Cilicia, Amanus mons, qui et Taurus. Tharsus, Lycia, Pisidia, Pamphylia, Euxinus pontus.*

Bithynia quoque dicitur Major Phrygia, in qua est civitas Smyrna, a Theseo rege constructa. Huic jungitur Galatia, a Gallis dicta, quos Bithynus rex in auxilium evocavit et post victoriam eis terram divisit. Hanc sequitur Phrygia, a filia Europæ Phrygia sic nominata. Hæc et Dardania a Dardano, Jovis filio dicta. Et in ea civitas ejusdem nominis, ab eodem constructa. In hac est etiam civitas Troja, a Troo rege constructa et nominata. Hæc quoque Ilium ab Ilo rege est dicta; hujus mœnia dicuntur Pergama. Huic adjacent Lycaonia, et Caria, ubi fluit Hirnus fluvius, aureis arenis famosus. Inde est Lydia a Lydo rege, fratre Tyrrheni appellata. In hac

etiam Thyatira. Deinde est Isauria, ab aura qua undique perflatur, dicta. Post hanc est Cilicia, a civitate ejusdem nominis nuncupata, quam Cilix, filius Agenoris, construxit, et ab illa regio nomen accepit. In hac est mons Amanus, qui et Taurus. In hac et Tharsus civitas, a Perseo constructa, Pauli apostoli in habitatione gloriosa. Deinde est Lycia et Pisidia et Pamphylia. Euxinus Pontus regio multarum gentium, a qua et Ponticum mare appellatur. In quo Ovidius, et postea Clemens exsilio relegantur.

Post decursam Asiam, transeamus ad Europam. CAP. XXII. — *De Europa. — Ryphei montes, Tanais fl., Mœotides paludes, Theodosia.*

Europa ab Europe rege, et ab Europa filia Agenoris est nominata. In qua imprimis versus septentrionem sunt Ryphei montes, et Tanais fluvius, a Tanao rege dictus, et Mœotides paludes, Magno mari juxta Theodosiam urbem, sejungentes.

CAP. XXIII. — *De Scythia.*

A Thanai fluvio est Scythia inferior, quæ versus meridiem usque ad Danubium porrigitur. In hac sunt istæ provinciæ, Alania, Dacia, Gothia.

CAP. XXIV. — *De Germania superiore. — Germania unde dicta. Limites et fines Germaniæ superioris. Suevia, Rethia, Bavaria, Ratispona. Francia Orientalis. Thuringia.*

A Danubio usque ad Alpes est Germania superior, quæ a germinando populos dicitur. Versus occasum Rheno, versus aquilonem Albia fluvio terminatur. In hac est regio Suevia, a monte Suevo dicta. Hæc et Alemaniam, a Lemano lacu appellata. Hæc et Rethia dicta. In hac Danubius nascitur, et sexaginta præcipuis fluvii augetur, et in septem ostia ut Nilus divisus Ponticum mare ingreditur. Est in ea Noricus, quæ et Bavaria, in qua est civitas Ratispona. Tum et Orientalis Francia, cui jungitur Thuringia quam sequitur Saxonia.

CAP. XXV. — *De Germania inferiore. — Dania, i. e. Norvegia. Messias. Pannonia inferior. Bulgaria.*

Ab Albia fluvio est Germania inferior, quæ versus Aquilonem Oceano excipitur. In hac est Dania et Norvegia. A Danubio, imo circa Danubium versus orientem, usque ad mare Mediterraneum est Messias, a Messium proventu dicta, deinde Pannonia inferior et Bulgaria.

CAP. XXVI. — *De Thracia.*

Inde Thracia, a Tras filio Japheth dicta. Hæc habet Hebrum fluvium, et civitatem Hebron ibi constructam et dictam.

CAP. XXVII. — *De Græcia. — Cethim, Illyricus, Dalmatia, Epirus, Fons in Epiro. Chaonia, Molosia, Elladia, Attica. Athenæ. Beotia. Thebani et Thebæi differunt. Aonia, Peloponesus, Thessalia, Macedonia, Emathia. Olympus mons. Thessalonica, Achaia, Arcadia, Arbustus lapis. Pannonia superior. Mons Peninus. Histria.*

A Mediterraneo mari est Græcia, a Græco rege dicta, terra Cethim olim vocata, et versus austrum Magno mari terminatur. Quæ etiam Illyricus nominata, et in ea provincia Dalmatia a Dalmi civitate vocata. Est et Epirus a filio Achillis Pyrrho sic

dicta. In Epiro est fons in quo faces accensæ exstinguuntur, et iterum extinctæ, accenduntur. Est et Chaonia, a civitate ejusdem nominis appellata, quam Helénus frater Hectoris ædificavit, et ob amorem fratris sui Chaonis Chaoniam appellavit. Hæc et Molosia a civitate Molosia dicta, quam Molossus filius Pyrrhi, construxit, et a nomine suo Molosiam vocavit. Est ibi et Elladia, ab Ellade rege, filio Deucalionis et Pyrrhæ dicta. Ipsa est et Attica, ab Atti rege. Ipsa est vera Græcia. In hac est civitas Athenæ a Cecrope rege constructa. Ibi est et Beotia a bove dicta, quia Cadmus filius Agenoris illo veniens, bovem reperit quem diis immolans Thebas construxit. Provinciam Beotiam nuncupavit, de hac dicuntur Thebani, de aliâ Thebæi. Eadem provincia dicitur Aonia, a fonte Aon Musis consecrato. Ibi est et Peloponesus, a Pelope rege, et civitate ejusdem nominis dicta. Ibi et Thessalia, a rege Thessalo dicta. Ibi et Macedonia, a Macedone rege appellata. Hæc et Æmathia, ab Æmatho rege vocata; in hac est mons Olympus, qui excedit nubes. In hac est et Thessalonica, a Thessalo rege filio Græci constructa. Ibi est Achaia, ab Achæo rege et civitate ejusdem nominis, dicta. Ibi et Arcadia, quæ et Sicyonia a Sicyone rege nuncupata. Arcadia, Arbaston lapidem mittit, qui semel accensus exstingui non potest. Deinde est Pannonia superior usque ad Peninum montem. Ad aquilonem ejus Histria, ab Histrio amne, qui et Danubius, nominata.

CAP. XXVIII. — *De Italia.* — *Variae Italiae appellationes. Roma. Civitatum formæ secundum feras. Roma formam leonis habet. Brundisium formam cervi. Carthago bovis. Troja equi. Thuscia, Campania, Apulia, Imbria. Hetruria, Longobardia. Padus et Eridanus. Venetia. Gallia unde sic dicta. Rheni fons.*

Italia olim magna Græcia est dicta, postea a Saturno, est Saturnia appellata. Mox Latium, eo quod Saturnus pulsus a Jove ibi latuit, dicta. Deinde Ausonia ab Ausone rege. Tandem ab Italo rege Siculorum Italia vocata. Hæc ab Alpibus surgit, et in Magno mari terminum figit. In hac est urbs Roma, a Romulo constructa, et sic dicta. Antiqui civitates secundum præcipuas feras, ob significationem formabant. Unde Roma formam leonis habet, qui cæteris bestiis quasi rex præest. Hujus caput est urbs a Romulo constructa: lateritia vero ædificia utrobique disposita: unde et Lateranis dicitur. Brundisium autem formam cervi, Carthago bovis, Troja equi figuram habuit. Est in Italia Tuscia provincia, a thure, et sacrificiis dicta. Est et Campania, a Capua civitate dicta, et a Capi rege constructa. Ibi est et Apulia. Est et Imbria, inde dicta, quod imbribus tempore diluvii superfuit. Est et Etruria ab Etrusco rege dicta. Est et Longobardia a longis barbibus vocata. Padus, qui et Eridanus Italiae fluvius ab Appenninis montibus oritur, ac mari immergitur. Venetia a Beneco rege, prius Benetia dicta, deinde Venetia. Gallia a candore populi dicitur, *gala* enim Græce lac dicitur. Rhenus ab Alpibus nascitur, et contra aquilonem vergens, sinu Oceani excipitur.

A CAP. XXIX. — *De Gallia.* — *Gallia Belgica. Francia. Francus rex. Gallia Lugdunensis, Comaga, Togata. Gallia Narbonensis. Aquitania.*

A flumine Rhenio est Gallia Belgica, a civitate Belgis dicta. Hæc a monte Jovis surgit, et versus aquilonem Britannicum oceanum incidit. Hæc et Francia a Franco rege est dicta, qui de Troja cum Ænea veniens, Trojam juxta Rhenum condidit, terram Franciam cognominavit. Hanc versus occidentem excipit Lugdunensis Gallia, quæ et Comaga, ob longas comas est dicta, et Togata a longis vestibus: quæ versus austrum habet Narbonensem Galliam a civitate Narbona dictam, versus occidentem Aquitaniam ab aquis dictam Rodano et Ligere.

CAP. XXX. — *De Hispania.* — *Hiberus fl. Sex Hispaniae provinciæ.*

Inde est Hispania ab Hispano rege dicta, prius Iberia, ab Ibero flumine, et Hesperia, ab Hespero rege nominata. Hæc versus occasum Oceano terminatur. Sunt in ea sex provinciæ: Tarracona, Carthago, Lusitania, Galatia, Bética, Tingitania a præcipuis civitatibus dictæ.

CAP. XXXI. *De Britannia.* — *Britannia, Anglia, Hibernia. Tanatos terra serpentes perimens. Isole, Orcades, Scotia, Chile. Mare congelatum.*

Contra Hispaniam versus occasum sunt in Oceano hæc insulæ: Britannia, Anglia, Hibernia, Tanatos, cujus terra, quovis gentium portata, serpentes perimit. Isole in qua fit solstitium. Orcades triginta tres. Scotia, Chile cujus arbores nunquam folia deponunt, et in qua sex mensibus, videlicet æstivis, est continuus dies, sex hibernis continua nox. Ultra hanc versus aquilonem, est mare congelatum, et frigus perpetuum. Europam perambulavimus. Ad Africam transmigremus.

CAP. XXXII. — *De Africa.* — *Libya. Paratonium civitas. Montes Catabachmonii. Aræ Philenorum. Cyrenaica, Cyrene. Pentapolis. Tripolis. Bisace. Heusis. Carthago. Carthaginis descriptio. Getulia. Numidia. Hypone. Mauritania. Stiffia. Cæsaria. Tingitania.*

Africa ab Apher uno ex posteris Abrahamæ est dicta. Hæc in oriente Indii fluminis surgit, et per meridiem vergens in occidentem tendit. Hujus prima provincia est Libya, a regina ejusdem nominis dicta. Hæc a Paratonio civitate et montibus Carabachmoniis initium sumit, et in aris Philenorum finitur. De hac Libycum mare dicitur. Inde est Cyrenaica a civitate Cyrene nominata; sed a regina ejusdem nominis constructa, et dicta. Hæc et Pentapolis a quinque civitatibus est dicta. Scilicet Berenice, Arsinoe, Ptolemaide, Apollinea, Cyrene, a propriis conditoribus ita dictæ. Inde Tripolis a tribus civitatibus dicta, quæ sunt Occasa, Berete et Leptis magna. Post hanc Bisace, a duabus urbibus dicta, id est Adromeus et Bizantium. Deinde est Heusis, in qua est magna Carthago a Didone, quæ et Elisa, constructa, et Carthada, a Cartha oppido nominata. Sed a Romanis deleta et denuo reædificata Carthago est appellata. Hujus muri latitudo fuit septem et decem cubitorum. Post hanc est Getulia. Inde Numidia, in qua regnavit Jugurtha. In hac est civitas

Hippone, in qua fuit Augustinus episcopus. Inde est Mauritania, a nigredine dicta. In hac est provincia Stiffensis a Stiffi oppido. Alia Cæsariensis, a civitate Cæsaria dicta. Tertia Tingitania a civitate Tingi nuncupata.

CAP. XXXIII. — *De Æthiopia. — Saba. Garamantes. Fons apud Garamantes. Troglodita. Gades. Gaditanum mare. Atlanticum mare. Astrologia ubi descripta.*

Versus meridiem vero est Æthiopia, ab Æthian dicta, una in Oriente, in qua est Saba urbs, de qua fuit illa regina quæ ad Salomonem venit, altera in occidente. Inter quas sunt Garamantes, a Garama civitate dicti. Apud quos est fons tam frigidus diebus, ut non bibatur; tam fervidus noctibus, ut non tangatur. Quibus versus orientem cohabitant Troglodytæ, qui celeri cursu feras capiunt. Intra Æthiopiam sunt maxima loca deserta, ob solis ardorem, et diversi generis serpentina hominibus incognita. Deinde est maximus Oceanus, qui solis calore dicitur fervere ut cacabus. In extremis finibus Africæ versus occidentem est urbs Gades, a Phænicibus constructa, de qua Gaditanum mare dicitur. In ipso vero Oceano est mons Atlas altissimus, unde Atlanticum mare appellatur. Atlas autem erat rex Africæ, frater Promethei, a quo mons nomen accepit, quia in eo residens, Astrologiam descripsit, unde et cælum sustinere dicitur. Peragratis Africæ finibus, ad insulas maris accedamus.

CAP. XXXIV. — *De insulis, et novo, ut dicunt, orbe. — Cyprus, Paphus, Creta. Mare Adriaticum. Abydos. Hellespontus. Coos. Cyclades. Rodus. Æreus. Colossus septuaginta cubitorum altus. Tenedus. Carpathos. Carpatium mare. Citherea. Delos. Coturnices ubi primum visæ. Icaria, Naxos, Melos, Paros. Parium marmor. Lapis Sardius. Cidon, Samos. Fictilia vasa ubi reperta.*

Insulæ sunt dictæ, quasi in salo sitæ. In Mediterraneo mari est Cyprus insula contra Syriam, a Cypro civitate dicta. Hæc et paphus, à civitate ejusdem nominis. Creta a Creto rege dicitur, hæc et Centapolis, a centum urbibus nuncupata. Hæc sita est contra Lybicum mare, quod et Adriaticum, ab Adria civitate dicitur. Abydos est insula in Hellesponto, in Europa. Hellespontus ab Helle civitate dicitur. Coos insula Atricæ. Cyclades dicuntur, quod in rotundo sint positæ. Cyclis enim dicitur orbis. Sunt autem quinquaginta quatuor contra Asiam positæ. Harum prima Rhodus a civitate ejusdem nominis dicta ad orientem est posita. In hac fuit olim Æreus colossus septuaginta cubitorum altus. Tenedus ad septentrionem ejus posita, a civitate Tene, et ejus constructore ejusdem nominis dicta. Carpathos ad meridiem ipsius contra Ægyptum posita. Unde et Carpatium mare, et Carpatæ naves. Citherea ad occasum est sita, a Cithero monte dicta. Hæc et Porphyris dicitur. Delos in medio Cycladum sita, a civitate ejusdem nominis dicta. Hæc tempore diluvii sub Ogygio facto primum apparuit, unde et Delos nomen accepit, quia delos manifestum sonat. Hæc et Ortyga ab Ortygometis, id est

A coturnicibus, quæ primum ibi visæ sunt. Icaria insula a puero Cretensi naufrago est dicta, a qua Icarium mare dicitur. Naxon insula Dionysii, qui et Bacchus. Melos, quæ et Stora, rotunda insula. Paron a civitate ejusdem nominis dicta, a Paro Jasonis nepote constructa. Hæc gignit marmor candidissimum, quod Parium dicitur, et Sardiium lapidem. Cidon est insula: in hac mastix nascitur. Samos insula a Samo civitate dicta, in Ægæo est mari sita. De hac fuit Sibylla, et Pythagoras. In hac fictilia vasa sunt reperta.

CAP. XXXV. — *De Sicilia. — Trinacria dicta a tribus montibus. Ætna mons. Scylla. Charybdis. Comædia ubi inventa. Vulcaniæ. Stæchades.*

B Sicilia a Siculo rege dicitur. Italia dicta. Prius Sycania, a Sycano rege cognominata, contra Italianam sita. Hæc et Trinacria, a tribus montibus dicitur. In hac est mons Æthna cujus sulfurea exstant incendia. In hujus freto est Scylla et Charybdis. In hac erant olim cyclopes. In hac inventa est comædia. Eoliæ insulæ ab Eolo rege dicta juxta Siciliam positæ. Hæc et Vulcaniæ, quia incendio sunt plenæ. Sunt vero novem Stæchades insulæ contra Massiliam sitæ.

CAP. XXXVI. — *De Sardinia. — Fontes calidi cæcitatem furibus inferentes. Corsica, Cyrene, Ebosus, Colubria. Insulæ Baleares. Fundæ ubi inventæ. Gorgodes insulæ. Hesperides. Aurea poma. Mare concretum. Meroe, Syene. Perdita insula.*

C Sardinia a Sardino rege, Herculis filio, dicta, contra Numidiam est sita. In hac nec serpentes, nec lupi gignuntur. In ea est solifuga animal ut aranea, morsu homines perimens. In ea est et herba similis apiastro, quæ comedentibus rictus contrahit, et quasi ridentes interimit. In hac sunt fontes calidi, infirmis medelam, furibus inferentes cæcitatem. Corsica, a Corsa muliere dicta, contra Liguriam sita: quæ primitus taurum suum quæsitura illuc venit, et referens loci fertilitatem, a Liguribus inhabitari cœpit. Hæc et Cyrene a Cyrino Herculis filio est dicta, quia ab eo est inhabitata. Ebosus insula contra Hispaniam. Hanc fugiunt serpentes. Ibi est et Colubria plena serpentibus. Ibi et Baleares insulæ. In his inventæ sunt fundæ. Gorgodes insulæ in Oceano juxta Atlantem. In his olim habitaverunt D Gorgones. Juxta has Hesperides, ab Hesperia civitate dictæ. In his oves albis velleribus abundabant, quæ ad purpuram optime valebant. Unde dicitur fabulose aurea mala habuisse. Mielon enim dicitur ovis Græcæ. Inter has fuit illa magna, quæ Platone scribente cum populo est submersa, quæ Africam et Europam sua magnitudine vicit, ubi nunc est Concretum mare. Meroe insula est in Nilo flumine, in capite Æthiopiæ, in qua absumitur umbra in æstate. In hac est lignum ebum, juxta quam est civitas Syene, in qua est puteus a philosophis factus, sexaginta cubitorum altus: in cujus fundum splendet sol recto radio: in mense Junio. Est quædam Oceani insula dicta Perdita, amantate et fertilitate omnium rerum præ cunctis terris longe præstantissima,

hominibus ignota. Quæ aliquando casu inventa, A postea quæsitæ non est inventa, et ideo dicitur Per-
dita. Ad hanc fertur Brandanus venisse.

CAP. XXXVII. — *De inferno. Insulas circumivimus, nunc inferna etiam petamus. De nominibus inferni. — Acheron, Styx, Phlegeton.*

Infernus ideo dicitur iufernus, quia inferius est positus. Sicut enim terra est in medio aere: ita est infernus in medio terræ. Unde et novissima terra dicitur. Est autem locus, igne et sulphure horridus, inferius dilatatus, superius coangustatus. Hic *lacus* vel *terra mortis* dicitur, quia animæ illuc descendentes veraciter moriuntur. Hic et *stagnum ignis* dicitur, quia ut lapis mari, ita animæ illi immerguntur. Hic *terra tenebrosa* vocatur, quia fumo et fœtoris nebula obscuratur. Hic terra oblivionis nuncupatur, quia sicut ipsi obliti sunt Dei, ita eorum obliviscitur Deus misereri. Hic dicitur Tartarus ab horrore, et tremore, quia ibi est *fletus et stridor dentium* (*Matth. viii*). Hic et gehenna, id est, *terra ignis* nominatur. Ge enim terra dicitur, cujus ignis noster ignis umbra esse dicitur. Hujus profunditas et recessus dicitur Erebus, draconibus et igneis vermibus plenus. Hic patens os dicitur, et barathrum, quasi atra vorago. Hujus loca fetorem exhalantia dicuntur Acheronta, id est spiracula immundos spiritus emittentia. Hic est Styx quod Græce sonat *tristitia*. Dicitur et Phlegeton, qui est fluvius infernalis, ob vicinitatem ignis, et sulphuris, fetore et ardore horribilis. Sunt et alia multa loca, sive in insulis pœnalia, aut frigore et vento sæve horrentia, aut igne et sulphure jugiter ferventia. Ignea inferni loca inspeximus, ad refrigerium aquarum confugiamus.

CAP. XXXVIII. — *De Aqua.*

Aqua, quæ secundum elementum ponitur, ab æqualitate dicitur, unde et æquor, quod sit plana. Hæc in mari colligitur, in flumina diffunditur, in fontes dividitur; per amnes connectitur, per terras dissipatur, per aera attenuatur. Totam terram cingit, omnes regiones, et provincias dividit. Hujus immensa profunditas dicitur abyssus, quasi abest fundus, habet tamen fundum, quamvis nimis profundum

CAP. XXXIX. — *De Oceano.*

Oceanus dicitur, quasi ocior annis, vel quasi zonarum limbus. Quinque enim zonas mundi in modum limbi ambit.

CAP. XL. — *De æstu maris.*

Æstus Oceani, id est, accessus et recessus lunam sequitur, cujus aspiratione retro trahitur, ejus impulsu refunditur. Quotidie autem bis affluere et remeare videtur. Cum luna crescente crescit, cum decrescente decrescit; cum luna est in æquinoctio, majores Oceani fluctus surgunt, ob vicinitatem lunæ; cum in solstitio, minores, ob longinquitatem ejus. Per decem et novem annos ad principia motus, et paria incrementa, ut luna revertitur.

CAP. XLI. — *De voragine. — Quomodo fiat vorago.*

Ampotis quoque, id est vorago, in Oceano in exortu lunæ majori æstu fluctus involvit et revomit. Hæc autem vorago, quæ totas aquas et naves absorbet et revomit, hinc fit: est in terra abyssus profundissima, de qua scribitur: *Rupti sunt omnes fontes abyssi magnæ* (*Gen. vii*). Et juxta hanc sunt cavernosa loca, et speluncae late patentes. In his venti de spiramine aquarum concipiuntur, qui et spiritus procellarum dicuntur. Et hi suo spiramine aquas maris, per patentes terrarum cavernas, in abyssos abstrahunt et ea exundantes iterum magno impetu repellunt.

CAP. XLII. — *De terræmotu. — Quomodo fiant terræmotus.*

De his ventis fit et terræ motus. Nam venti concavis locis inclusi dum erumpere gestiunt, terram horribili fremore concutiunt, eamque tremere faciunt.

CAP. XLIII. — *De Hiatu. — Causa hiatusum terræ Tremor terræ quid, hiatus quid? Cur Sicilia flammam evomat, et arenas, ac lapides egerat. Scyllæorum canum latratus unde.*

Hinc etiam fit terræ hiatus, dum loca cava, et continuis aquis frigida, ventis conclusa rumpuntur, et introrsus cadentia in hiatusum aperiuntur, de quibus et multæ civitates devoratae leguntur. Hoc est autem in terra tremor, quod in nube tonitruum. Hoc hiatus, quod ibi fulmen. Fiunt autem cum terræ motu inundationes maris, eodem scilicet spiritu infusi, vel residentis sinu recepti. Inde tellus Siciliae, quia cavernosa, et sulphure et bitumine strata, ventis pene tota et ignibus patet. Spiritu introrsus cum igne concertante, multis sæpe locis fumum, vel vapores, vel flammam eructat, vel etiam vento acrius incumbente arenarum lapidumve molés egerit. Inde montis Æthnæ ad exemplum geliennæ ignium tam diutinum durat incendium, quod insularum Æolidum dicitur undis nutriri, dum aquarum concursus spiritum in imum profundum secum rapiens, tandiu suffocat, donec venis terræ diffusus fomenta ignis accendat. Huic Scyllæi canes latrare finguntur, dum procul navigantes undarum fremore terrentur, quas sorbente voragine collidit æstus.

D Simili de causa in aliis etiam terris incendium surgit, et gehennam præostendit.

CAP. XLIV. — *De frigore. — Cur extremæ Oceani partes perpetuo frigore horreant.*

Sicut calor de igni, ita frigus de aqua nascitur, unde extremæ partes Oceani rigido gelu, et perpetuo frigore horrent, quia calore solis carent. Pars autem Oceani, quæ medium orbem dividit ideo calore jugiter fervet, quia solem continuo supra se habet.

CAP. XLV. — *De Aquis dulcibus et salsis*

Oceanus fluviorum occursum non augetur, quia fluentia dulcia partim salsis vadis consumuntur, vel ventis, vel vapore solis abripiuntur; partim per occultos meatus in suos amnes revertuntur. Idcirco

perdurat salsus, tot fluminibus, ac pluviis irrigatus, quia exhausto a sole dulci tenuique liquore, quem facilius ignea vis trahit, omnis asperior, crassiorque linquitur. Ideo summa maris unda est dulcior, profunda amarior; lunæ vero alimentum est in dulcibus aquis, solis vero in amaris.

CAP. — XLVI. — *De Mari Rubro. — Mare unde dictum.*

Mare Rubrum de Oceano exit, sed roseum colorem de terra trahit, quæ tota sanguineo colore rubet, ac vicina littora inficit. Mare dicitur, quod sit amarum. Hoc per venas terræ occulto meatu discurrit, amaritudinem in terra deponit, dulce in fontibus erumpit. In seipsum tandem refluit, ut scribitur: Ad locum unde exeunt flumina revertuntur, ut iterum fluant. Omnia flumina intrant mare.

CAP. XLVII. — *De gemina aquæ natura. — Cur mare non redundet. Cur fontes in æstate frigidi, in hieme vero calidi.*

Dicitur tamen, quod aqua natura sit duplex, scilicet salsa et dulcis. Salsa maris est gravior, dulcis fontium et fluminum est levior. Et cum legatur quod Dominus fontem in paradiso produxit, et in quatuor flumina dividens totam terram in quatuor partibus mundi rigare præcepit, dicitur quod eruptio fontium omnium, vel fluviorum dulcis aquæ de illo fonte, vel fluvii decurrat, et in matricem abyssum ejusdem fontis refluat. Quæ licet universa mare influat, amaris tamen aquis non commiscetur. Sed ut puta levis super graves aquas labitur, et in occultum suum cursum revertitur. Hinc est quod mare non redundat, cum omnia flumina in illud intrent. Sic et suprema maris unda non est adeo amara quam ea quæ in imo est posita.

Quod fontes sunt in hieme calidi, in æstate autem frigidi hæc causa est: in æstate calor aeris repellit frigus in terram, et inde fit aqua frigida; in hieme vero frigus aeris pellit calorem in terram, et inde fit aqua calida.

CAP. XLVIII. — *De Aqua calida.*

Et cum omnis aqua sit dulcis, aut salsa, videndum unde quædam erumpat calida, vel putida. Sunt quidam specus subterranei naturaliter sulphure pleni. In his cum ventus concipitur, ejus afflatu sulphur accenditur, quod incendium etiam eructant quædam loca ut fit in Sicilia. Cum ergo aqua per hæc ignea loca currit, calorem et putorem inde trahit, et si prope hunc locum erumpit, flammivoma ebullit. Si autem longius recesserit, vix tepescit, deinde penitus frigescit.

CAP. XLIX. — *De mortiferis aquis.*

Sunt alia loca serpentibus plena, qui viciniam veneno inficiunt, quæ dum de terra exsurgit, bibentes interimunt, ut fons Styx facit.

CAP. L. — *De mari Mortuo. — Bituminis natura.*

Quod aqua maris Mortui a ventis non movetur, et in se nihil vivere patitur, fit ex fontibus bituminis, quibus ædificata est Babel turris. Bituminis autem natura resistit aquæ, et non dividitur, nisi menstruo sanguine.

A CAP. LI. — *De animalibus aquarum. — Cur aves in aere volent. Amphibiæ.*

Pisces et Aves in aquis ideo commorantur, quia de his facta leguntur. Quod autem aves in aere volant, et in terra habitant, ideo fit quia aer est humidus ut aqua, et terra est aquæ permista. Quod vero quædam animalia de terra creata, in aquis possunt morari, ut sunt crocodili et hippopotami, hoc ideo fit quod aqua est valde terræ permista.

CAP. LII. — *De signis in mari prognosticis.*

Cum in nocturna navigatione scintillat ad remos, tempestas erit. Et dum Delphini undis sæpius exsiliunt, quo illi feruntur inde ventus exsurget et inde nubes undis excussæ cælum aperiant.

B De profundis aquarum emergamus, et scriptoria penna in aera suspendamur.

CAP. LIII. — *De aere. — Dæmones in aere commorantur.*

Aer est omne quod inani simile, a terra usque ad lunam conspicitur, de quo vitalis spiritus hauritur. Et quia est humidus, ideo in eo volant aves: ut in aqua natant pisces. In hoc commorantur dæmones, cum tormento diem iudicii præstolantes. Ex quo sibi corpora sumunt dum hominibus apparent.

CAP. LIV. — *De ventis. — Ventus quid?*

De hoc procreantur venti. Ventus enim est aer commotus, et agitato. Et nihil aliud quam aeris fluctus qui in duodecim dividitur: et quisque proprium vocabulum sortitur, de quibus quatuor sunt cardinales illorum collaterales.

CAP. LV. — *De cardinalibus ventis. — Septentrio, subsolanus, auster. Quare australes venti majores creant tempestates. Aura, Altanus.*

Primus cardinalis septentrio, qui et Aparctias, faciens frigora, et nubes. Hujus dexter Circius, qui et Thracius, faciens nives et grandinem. Ejus sinister Aquilo, qui et Boreas, constringens nubes.

Secundus cardinalis subsolanus, qui et Apeliotes, temperatus. Cujus dexter Vulturus, qui et Calcias, cuncta desiccans. Ejus sinister Eurus, nubes generans.

Tertius cardinalis Auster, qui et Notus, humorem, calorem, atque fulmina gignens. Hujus dexter Euroauster, calidus. Hujus sinister Euronotus, temperatus. Australes venti faciunt majores tempestates, quia ex humili flant in mari.

Quartus cardinalis Zephyrus, qui et Favonius hiemem resolvens, floresque producens. Hujus dexter Africus, qui et Lybs, tempestatem, tonitrua generans et fulmina. Ejus sinister Corus, qui et Argestes in oriente nubila, in India faciens serena.

Extra hos sunt duo venti, Aura, et Altanus. Aura in terra, Altanus in pelago.

CAP. LVI. — *De Nubibus. — Nubes quomodo nascantur. Nubes unde dictæ.*

Venti suo spiramine aquas in aera trahunt, quæ conglobatæ in nubes densantur. Dicuntur autem nubes quasi nimborum naves. Quibus dum venti inclusi erumpere nituntur magno murmure concre-

pant, et nubibus collis ignem terribilem excu-
tiunt.

CAP. LVII. — *De tonitruo et fulminibus.*

Strepitus ergo nubium et ventorum est toni-
truus. Ignis inde excussus est fulgur; qui ignis
ideo quaecunque tangit penetrat, quia est subtilior
nostro igne, et magna ventorum vi impellitur. Ab
Aquilone fulgur, et ab Euro tonitruus tempestatem,
et ab Austro flatus aestumque portendit.

CAP. LVIII. — *De Iride. — Iris quomodo fiat.*

Arcus in aere quadricolor ex sole et nubibus for-
matur dum radius solis cavæ nubi immissus re-
pulsæ acie in solem refringitur. Sicut dum sol
in vas aqua plenum fulget, splendor in tecto red-
ditur. De cælo igneum, de aqua purpureum, de
aere hyacinthinum, de terra colorem gramineum
trahit.

CAP. LIX. — *De pluvia. — Quomodo fiat pluvia.
Pluvia, nimbis.*

Imber ex nubibus descendit; dum enim guttulæ
in majores guttas coeunt, aeris amplius natura non
ferente, non vento impellente, non sole dissolvente,
ad terras dilabuntur.

Lenta autem, et jugis defluxio pluvia; repentina,
et præceps nimbis in nubibus vocatur. Quæ, licet
de amaris aquis maris sit hausta, de solis igne in
aere decocta dulcescit, ut marina aqua humo infusa
dulcem saporem sumit.

CAP. LX. — *De grandine. — Grandinis generatio.*

Stillæ pluvie ventis et frigore congelatæ in
aere coagulantur, et in lapillos grandinis mu-
tantur.

CAP. LXI. — *De nive. — Nix quomodo fiat.*

Nix aquæ vapore nondum densato in guttas, sed
gelu præripiente, formatur, quæ in alto mari non
cadit.

CAP. LXII. — *De rore. — Unde ros veniat. Pruina.*

Ros de aere venit, quando aquis gravatus rigore
noctis et lunæ splendore distillat. Si vehementius est
frigus noctis, ros in pruina alhescit.

CAP. LXIII. — *De nebula. — Unde nebula fiat.*

Nebula fit, dum humidæ exhalationes vaporaliter
in aera trahuntur, vel radiis solis ad terram repel-
lunt.

CAP. LXIV. — *De fumo. — Qualis lignorum resolutio
fiat in igne. Fumus cur amarus.*

Fumus etiam ascendit de aqua. Omne namque
corpus constat ex quatuor elementis. Lignum au-
tem est corpus, quod igni injectum, ignis materies,
quæ ei inest, ardet. Terræ vero materies uritur in
cinerem. Aeris et aquæ materies per fumum eva-
nescit in ærem.

Ideo autem est amarus, quia natura aquæ est
calca, sive quia terræ permista.

CAP. LXV. — *De igniculis.*

Quod in nocte videntur stellæ cadere, non sunt
stellæ, sed igniculi, a flatu ventorum ab æthere in
aerem tracti, et mox in madido aere extincti.

CAP. LXVI. — *De pestilentia. — Unde nascatur pe-
stilentia aeris et ubi. Ignis unde dicatur.*

Pestilentia nascitur aere siccitate, vel calore, vel
tempestate corrupto, qui spirando vel edendo per-
ceptus, luem, mortemque generat. Hoc totum quod
dixi infra lunam fit in aere, superius vero semper
serenum existit.

CAP. LXVII. — *De igne. — Angelorum corpora ignea
sunt.*

Ignis quartum elementum scribitur, quasi non
gignis dicitur. A luna usque ad firmamentum exten-
ditur. Is tantum est aere subtilior, quantum aer
aqua tenuior, aqua terræ rarior. Hic et æther, quasi
purus aer dicitur, et perpetuo splendore lætatur. De
hoc angeli corpora sumunt, cum ad homines missi
veniunt.

CAP. LXVIII. — *De planetis. — Unde planeta di-
cantur. Motus planetarum anomalus.*

In hoc septem stellæ singulis circulis contra man-
dum feruntur, et ob vagum cursum planetæ, id est,
erraticæ nominantur. Hæ immensa celeritate firma-
menti, ab oriente in occidentem rapiuntur; tandem
naturali cursu contra mundum ire comprobantur,
sicut musca si in rota molendini circumferretur,
ipsa tamen proprio motu contra revolutionem ejus
ire videretur. Hæ nec inferius nec superius propter
obliquitatem signiferi vagantes, radiis autem solis
propeditæ, anomalæ, vel retrogradæ, vel stationariæ
sunt.

CAP. LXIX. — *De luna. — Luna cur proprium lumen
non habeat. Nubecula in luna unde. Proprius lunæ
motus. Signa prognostica tempestatum in luna.*

Luna est primus planetarum, et minima stella-
rum. Sed ideo major cæteris videtur quia proxima
terræ in primo circulo fertur. Hujus corpus est glo-
bosum, natura igneum, sed aqua permistum, unde
et proprium lumen non habet. Sed in modum speculi
a sole illuminatur. Et ideo luna, quasi lucina, id
est, a luce nata, nominatur. Quod autem quasi ne-
bucula in ea videtur, ex aquæ natura creditur. Di-
citur enim, si aqua permista non esset, terram ut sol
illustraret. Imo ob vicinitatem maximo ardore vasta-
ret. Globus namque ejus multo terra est amplior.
Licet ob altitudinem circuli sui vix videatur modici
fundo major. Luna ea parte lucet qua soli est op-

posita. Ea autem parte est obscura qua a sole aversa
est, a sole vero longius remota licet tota sit, tamen
crescit, nec minuitur, sed objectu terræ, lumine
quod a sole accipit videtur. Hæc licet quotidie vio-
lencia firmamenti ab oriente in occidentem feratur,
tamen contra mundum nitens, omnia zodiaci signa,
viginti septem diebus pervagatur. Circulum autem
suum decem et novem annis perambulare affirma-
tur. Luna quarta, si rubeat quasi aurum, ventos
ostendet; si in summo corniculo maculis nigrescit,
pluviam mensis exordium. Si in medio, plenu-
m serenum.

CAP. LXX. — *De Mercurio. — Motus ejus.*

Secundus planeta est Mercurius, qui et Stilben,
forma globosus, natura igneus; lunam magnitudi-

vincens, lumen a sole accipiens, signiferum trecentis triginta novem diebus percurrans.

CAP. LXXI. — *De Venere. — Motus ejus.*

Tertius planeta est Venus, Auroræ et Zephalii filius, qui et Hesperus, Lucifer et Vesper, rotundus, igneus, contra mundum nitens, ut Mercurius signiferum percurrit trecentis quadraginta octo diebus.

CAP. LXXII. — *De sole. — Sol unde dictus. Magnitudo solis. Motus solis. Cur æstate dies longiores, hieme breviores.*

Quartus planeta sol, vel Phœbus, inde dictus, quod solus luceat cæteris stellis obscuratis, vel quod sit super omnia lucens. Forma sphericus, natura igneus, magnitudine octies terram vincens, omnibus stellis lumen præbens. Hic ab oriente in occidentem impetu firmamenti fertur, sed contra mundum nitens, per totum zodiacum, trecentis sexaginta quinque diebus graditur. Circulum autem suum viginti octo annis perambulare creditur. Hujus præsentia diem, absentia vero ejus efficit noctem. Sicut enim tota die supra terram, sic tota nocte lucet sub terra. Aquilonarem partem cœli peragrans facit nobis longos dies et æstatem, australem vero percurrans, inducit nobis breves et hiemem.

CAP. LXXIII. — *De signis solis prognosticis.*

Sol in ortu suo maculosus, vel sub nube latens pluvialem diem præsentat; si palleat, tempestuosum; si concavus videtur, ita ut medio fulgens radios ad austrum et ad aquilonem emittat, tempestatem humidam et ventuosam; si pallidus in nigras nubes occidat, aquilonem ventum.

CAP. LXXIV. — *De Marte. — Motus ejus.*

Quintus planeta est Mars, qui et Pyrois, globosus, igne fervidus. Percurrit signiferum duobus annis.

CAP. LXXV. — *De Jove.*

Sextus planeta est Jupiter, rotundus, temperatus, zodiacum peragrans duodecim annis.

CAP. LXXVI. — *De Saturno. — Motus ejus.*

Septimus planeta est Saturnus, qui et Phaeton, filius Solis. In cuius exortu post triginta annos, qui imaginem de ære fuderit, loqui verum hominem probabit. Sphericus, gelidus; contra mundum vero superiorem gradiens, signiferum triginta annis percurrans. Omnes autem post quingentos, et triginta duos annos circulos suos peragunt, et eosdem ut prius repetunt.

CAP. LXXVII. — *De Absidibus planetarum.*

A terræ centro absides [*ἀψίδες*], id est circuli planetarum, altissimæ sunt, Saturno in scorpione, Jovi in virgine, Marti in leone, soli in geminis, Veneri in sagittario, Mercurio in capricorno, lunæ in ariete, mediis omnium partibus, et e contrario ad terræ centram hamillime, atque proxime.

CAP. LXXVIII. — *De coloribus planetarum.*

Suus cuique color est: Saturno candidus, Jovi clarus, Marti igneus, Lucifero candens, Vespero refulgens, Mercurio radians, lunæ blandus, soli ardens. Mutant autem colores a propinquis circulis;

nam frigidior in pallorem, ardentior in ruborem, ventuosus in horrorem a terra in obscuritatem.

CAP. LXXIX. — *De via planetarum.*

Signifer, id est circulus duodecim signorum dividitur in duodecim partes perlatum, sub his feruntur septem planetæ. Sol sub mediis tantum duobus; luna per totam latitudinem; Venus excedens eum binis partibus; Mercurius sub octo partibus, duabus in medio, quatuor supra, duabus infra; Mars sub quatuor mediis, Jovis sub media, et super eam duabus; Saturnus sub duabus mediis ut sol.

CAP. LXXX. — *De sono planetarum. — Cur sonus planetarum a nobis non exaudiat. Musica.*

Hi septem orbes cum dulcisona harmonia volvuntur, ac suavissimi concentus eorum circuitione efficiuntur. Qui sonus ideo ad nostras aures non pervenit, quia ultra acrem fit, et ejus magnitudo nostrum angustum auditum excedit. Nullus enim sonus a nobis percipitur, nisi qui in hoc aere efficitur. A terra autem usque ad firmamentum cœlestis musica mensuratur, ad cuius exemplum nostra inventa affirmatur.

CAP. LXXXI. — *De cœlesti musica. — Proportiones planetarum. Cur philosophi novem Musas finxerint.*

In terra namque si in luna A, in Mercurio B, in Venere C, in sole D, in Marte E, in Jove F, in Saturno G ponitur, profecto mensura musicæ invenitur, unde a terra usque ad firmamentum septem toni reperiuntur. A terra usque ad lunam est tonus, a luna usque ad Mercurium, semitonium; a Mercurio usque ad Venerem, semitonium; inde usque ad solem, tria semitonia. A sole ad Martem tonus, inde ad Jovem, semitonium; inde ad Saturnum semitonium; inde ad signiferum tria semitonia. Quæ simul juncta septem tonos efficiunt. Tonus autem habet quindecim millia sexcenta viginti quinque milliaria. Semitonium vero septem millia et octingenta duodecim milliaria, et semiss. Unde et Philosophi novem Musas finxerunt, quia a terra, usque ad cœlum consonantias novem deprehendunt, quas homini naturaliter insitas invenerunt.

CAP. LXXXII. — *De homine microkosmo.*

Sicut enim hic mundus septem tonis, et nostra musica septem vocibus distinguitur, sic compago nostri corporis septem modis conjungitur, dum corpus quatuor elementis, anima tribus viribus copulatur, quæ Musica arte naturaliter reconciliatur. Unde et homo *μικροκόσμος*, id est minor mundus dicitur, dum sic consono numero cœlesti musicæ par cognoscitur.

CAP. LXXXIII. — *De mensura, sive planetarum distantia.*

A terra autem usque ad lunam sunt duodecim millia et sexcenta stadiorum, quod sunt quindecim millia sexcenta et viginti quinque milliaria. A luna ad Mercurium septem millia octingenta duodecim milliaria et semiss. Inde ad Venerem tantum. Inde ad solem viginti millia tria quadringenta septem et triginta et semiss. milliaria. A sole ad Martem quindecim millia sexcenta et triginta mil. Ad Jovem septem

millia octingenta duodecim mil. et semiss. Inde ad Saturnum tantum. Inde ad firmamentum viginti tria millia quadringenta trigenta septem et semisse mil.

Sunt itaque a terra usque ad cœlum milliaria centum millia, et novem millia, et trecenta septuaginta quinque milliaria.

Ignem per globos planetarum transcendimus; nunc cœlestia penetremus.

CAP. LXXXIV. — *De cœlo. — Cœlum unde dictum. Prognostica tempestatum e cœli specie.*

Cœlum dicitur, quasi *casa ilios* [*κάσος ἡλίου*], id est domus solis; quasi vas cœlatum, quia est stellis insignitum. Est autem cœlum subtilis igneæque naturæ, rotundum, et a centro terræ æquis spatiis undique collatum. Unde et convexum mediumque undique cernitur, et inenarrabili celeritate quotidie circumagitur.

Cœlum si vespere rubet, serenum diem.

Si mane, tempestuosum significat.

Duræ sunt januæ cœli, oriens, qua sol exit; occidens qua sol intrat.

CAP. LXXXV. — *De climatibus.*

Climata, id est plagæ cœli sunt quatuor: orientalis ab ortu;

solstitialis ad brumalem;

australis inde ad occasum brumalem;

occidentalis ex hinc usque ad solstitionalem,

septentrionalis ab occasu solstitialis ad ortum ejusdem.

CAP. LXXXVI. — *De plagis. — Adæ nomen e quatuor plagis mundi compositum est ΑΔΑΜ.*

Oriens ab ortu solis,

occidens ab occasu ejus vocatur;

meridies quasi medidies dicitur.

Septentrio autem a septem stellis appellatur. Trion dicitur bos, quasi terion; inde septentriones, quasi septem teriones, id est boves. Hæ plagæ Græce *ἀνατολή, δύσις, ἄρκτος, μεσημέρια* dicuntur, de quibus nomen Adam, qui est minor mundus, componitur.

CAP. LXXXVII. — *De firmamento.*

Superius cœlum dicitur firmamentum, eo quod sit inter medias aquas firmamentum. Hoc et forma sphaericum, natura aqueum, stellis undiqueversum ornatum. Est autem ex aquis instar glaciei in modum chrystalli solidatum; unde et firmamentum dicitur.

CAP. LXXXVIII. — *De axe.*

In hoc sunt duo poli a poliando dicti: unus borealis, quia nobis semper videtur; alter australis, qui nunquam a nobis cernitur, quia in divexo orbis positi terræ tumore impedimur. In his cœlum ut rota in axe volvitur.

CAP. LXXXIX. — *De stellis. — Cur stellæ in die non appareant. Stellæ unde sic dictæ. Differunt stella, sidus et astrum.*

Cœlum est undique stellatum; sed ideo in die non apparent, quia fulgore solis victæ latent, sicut sol nube tectus non lucet. Stella quasi stans luna. Stant

enim stellæ firmamento infixæ, et non cadunt eo mira celeritate currente. Una autem dicitur stella, multæ simul astrum vel sidus.

CAP. XC. — *De sideribus. — Sidus unde dicatur.*

Sidera dicuntur a considerando, eo quod navigantes, vel itinerantes ea considerent.

Sunt autem stellæ omnes rotundæ et igneæ: quarum dispositio soli Deo est cognita, qui stellas numerat, quarum nomina, signa, potestates, cursus, loca, tempora, solus novit. Sapientes vero mundi nomina animalium, vel hominum eis imposuerunt, ut ab hominibus dignosci possint.

CAP. XCI. — *De zodiaco. — Unde sit dictus.*

In medio firmamenti sunt duodecim signa per transversum disposita, æqualiter per circuitum distincta. Horum dispositio dicitur Græce *zodiacus*, latine signifer, eo quod fert signa quæ animalium habent nomina. *Zῶον* enim dicitur animal.

CAP. XCII. — *De ariete. — Quare aries pro signo ponatur.*

Primum signum zodiaci est aries, exstans ex pluribus stellis, secundum fabulam is qui aureo velleto Phryxum et Hellen trans mare ad Colchos vexit, quare inter sidera translatus est. Pro signo autem ponitur, quia sicut aries, tota æstate in latere dextro ac tota hieme in sinistro cubat. Sic sol sub illo signo gradiens dextram cœli partem perambulatur.

CAP. XCIII. — *De tauro.*

Secundum signum est taurus, ob id quod Jupiter in raptu Europæ in taurum est versus, et inter sidera translatus. Ob significationem autem quod sol sub illo signo positus radios suos, ut cornua fortius exerit, et terram arabilem reddit.

CAP. XCIV. — *De geminis.*

Tertium sunt gemini, scilicet Castor et Pollux, filii Jovis, a Troja reversi inter sidera translati. Pro signo autem ponuntur, quia sol sub hoc signo duobus diebus amplius, quam sub aliis moratur.

CAP. XCV. — *De cancro.*

Quartum est cancer, qui maximus Herculem percussit dum hydram Nereis [*f. Lernæam*] occidit, et ideo sidera promeruit. Significat autem, quod sicut cancer retrocedit, sic sol ad illud veniens cursum suum retroflectit.

CAP. XCVI. — *De leone.*

Quintum est leo, qui maximus ab Hercule occisus inter sidera est translatus. Designat autem quod sicut leo in anteriori parte calidæ naturæ, in posteriori est frigidæ. Ita sol in illo signo Augustum mensem prius facit calidum, ad postremum frigidum.

CAP. XCVII. — *De virgine.*

Sextum est virgo, scilicet Erigone, filia Icari sacerdotis, inter astra rapta. Ob signum autem ponitur, quia sicut virgo non parit, sic September, illius signi mensis, nil gignit.

CAP. XCVIII. — *De libra.*

Septimum autem est libra, quam tenet virgo, scilicet Blance vel Justitia, Astræi regis filia, ob æquitatem Justitia dicta, et inter sidera translata. Merita

hominum pensat, et in libra Jovi representat. Hæc A pro superiori virgine ponitur. Signat autem quod soli æquinoctium faciat, cum sub illo signo ambulat.

CAP. XCIX. — *De scorpio.*

Octavum est scorpius, qui maximus Orionem percussit dum bestias terræ occidit, et ob terræ gratiam astra meruit. Pro signo autem grandinum ponitur, quia illo mense, nempe Novembri, in quibusdam terris crebrius fiunt.

CAP. C. — *De sagittario.*

Nonum sagittarius est, qui et arcitenens, scilicet Aleon Cretensis, qui scorpionem, qui filium suum rapuit, sagittavit, nec filium tetigit, et ideo sidera meruit. Designat autem crebros fulminum ictus, qui in Decembri contingunt in aliquibus locis. Quod inferiora membra desunt, significat quod tum sol infera petit.

CAP. CI. — *De capricorno.*

Decimum est capricornus, Jovem parvulum a patre projectum, capra clam aluit; quam ipse postea inter sidera transtulit. Est autem significatio, quod sicut caper altum petit, ita illo tempore sol ad alta cæli conscendit. Quod extrema pars ejus desinit in piscem, designat finem illius mensis esse pluvialem.

CAP. CII. — *De aquario.*

Undecimum est aquarius scilicet Ganymedes, Troili regis filius, Jovis amasius ab ipso inter astra locatus, et pincerna deorum factus. Significat autem quod solutis nivibus undosum est illud tempus.

CAP. CIII. — *De piscibus.*

Duodecimum sunt pisces. Cum dii Typhæum gigantem fugerent in Ægyptum, Venus et Cupido filius ejus versi in pisces latuerunt in aquis. Cumque homines diu pisces devitarent ne forte deos devorarent, illi duo translati sunt in sidera. Designat vero illud tempus esse pluviale.

CAP. CIV. — *Hyades.*

Hyades dicuntur pluviales. *Hya* enim Græce est pluvia, unde latine dicuntur *suculæ*, a *Suco*. Sunt autem septem stellæ in fronte tauri.

CAP. CV. — *Pleiades.*

Pleiades dicuntur, quasi plures. *Ption* enim est plus. Sunt autem septem stellæ in genu tauri. Fuerunt autem filia Atlantidis regis et *Plaiæ*. A patre ergo Atlantides, a matre Pleiades, quasi *plaiades*; ab insula Hesperides. Hæ et Vergiliæ dicuntur, quia verno tempore oriuntur. Ex his una fuit Maia, mater Mercurii.

CAP. CVI. — *Arctos.*

A dextris zodiaci, versus aquilonem sunt hæc signa: juxta axem Arcton, scilicet plaustrum, quod sidus et Septentrio et Helicæ nominatur. Cujus stellæ sole majores traduntur. Fuit autem Calisto, Lycaonis regis filia, a Jove oppressa, sed a Junone in ursam versa. A Jove vero rapta iterum inter astra

CAP. CVII. — *Bootes.*

Sequitur sidus bootes, id est custos plaustræ, quod et arctophylax. Erat autem Calisto filius, a Jove inter sidera positus.

CAP. CVIII. — *Arcturus.*

Deinde est arcturus, scilicet plaustrum, quod et Cynosura dicitur. Hæc etiam a Jove oppressa, a Junone in ursam versa, a Jove inter astra est translata.

CAP. CIX. — *Python.*

Inter duo plaustra est serpens Python, quem maximum, Apollo post diluvium Latonæ a Junone immisum, occidit, et ob insignem virtutem inter astra transtulit.

CAP. CX. — *Corona.*

Juxta est corona, a Vulcano facta, a Baccho vero Adrianæ Minois et Pasiphææ filia data, et inter astra locata.

CAP. CXI. — *Hercules.*

Inde Hercules sidus. Cum gigantes contra deos pugnarent, diis in unam partem cæli venientibus, cælum ruere voluit. Sed Hercules hoc cum Atlantæ sustinuit, ideo cælum promeruit.

CAP. CXII. — *Lyra.*

Huic juxta est lyra a Mercurio inventa.

CAP. CXIII. — *Cygnus.*

Prope hanc cygnus, Jupiter ob amorem Lædæ reginæ in cygnum est conversus, et inter astra raptus.

CAP. CXIV. — *Cepheus.*

Huic conjungitur Cepheus rex, et Cassiopæa uxor eius.

CAP. CXV. — *Perseus.*

Cui associatur Perseus, filius Jovis, et Danaes, habens juxta se sidus Andromadæ uxoris suæ, filia Cephei regis.

CAP. CXVI. — *Deltoton.*

Quibus admiscetur deltoton, quod et triangulum, videlicet forma Ægypti, quia servavit deos a facie Typhæi.

CAP. CXVII. — *Serpentarius.*

Juxta quod locatur serpentarius, scilicet Erichthonius qui et auriga, qui primus quadrigam junxit, eo quod serpentinos pedes habuit. Unde et Græce *Ophycus* dicitur, ὄφις enim est serpens.

CAP. CXVIII. — *Pegasus.*

Huic juxta ponitur Pegasus, scilicet equus alatus et cornutus, igneum halitum et ferreos pedes habens, a sanguine Gorgonis creatus.

CAP. CXIX. — *Delphinus.*

Cui jungitur Delphinus, qui Neptuno Amphitritem in conjugium adduxit, et ideo sidera promeruit.

CAP. CXX. — *Aquila.*

Deinde est aquila; Jupiter in aquilam versus Ganimedem rapuit, quem inter sidera transtulit.

CAP. CXXI. — *Sagitta.*

Huic subest sagitta, ab Hercule Phylocteti data, per quam expugnata est Troja.

A sinistris vero zodiaci versus austrum sunt hæc A signa.

CAP. CXXII. — *Hydra*.

Hydra, quæ habuit quinquaginta capita, ab Hercule occisa et ob insigne inter sidera translata.

CAP. CXXIII. — *Crater*.

Super hanc crater, in quo Tagaton, id est summus Deus pastam miscuit, de qua animas fecit, de qua adhuc animæ Letheum poculum bibunt, cum corpora intereunt.

CAP. CXXIV. — *Corvus*.

Super hanc est corvus ab Apolline dilectus et inter astra raptus.

CAP. CXXV. — *Orion*.

Inde est Orion, qui ab urina natus, inter sidera est translatus. Hujus stellæ si fulgent, serenum erit; B si obscurentur, tempestas.

CAP. CXXVI. — *Procyon*.

Juxta hunc Procyon Anicani, quod et Anticanis dicitur, qui canis Orionis fertur, et ob insigne interitum inter sidera locatus.

CAP. CXXVII. — *Canicula*.

Huic connectitur canicula, quæ et Syrius dicitur et ab hac dies caniculares nominantur. Fuit autem canis Erygonis filiæ Icaris sacerdotis, quæ dolens patrem necatum, laqueo se suspendit dum eum canis ducatu invenit. Ambo autem sunt inter sidera rapti.

CAP. CXXVIII. — *Lepus*.

Deinde est lepus, qui a Ganymede agitato, a Jove inter astra est translatus.

CAP. CXXIX. — *Eridanus*.

Sequitur Eridanus fluvius, qui et Padus. Erat autem Phaeton, Phæbi filius, qui currum regere patris inscius, mundum incendit et ideo fulmine Jovis in hoc flumine interiit. Qui in Eridanum mutatus, inter sidera est translatus.

CAP. CXXX. — *Cetus*.

Cui associatur cetus, quem Perseus occidit dum Andromedam devorare voluit, quem Jupiter ob insigne filii, inter astra locavit.

CAP. CXXXI. — *Centaurus*.

Juxta hunc est centaurus, scilicet magister Achilles, et ob nimiam virtutem in cælo locatus.

CAP. CXXXII. — *Ara*.

Sacrarium etiam, id est altare in quo dii juraverunt, cum Saturnus et Jupiter inter se pugnaverunt.

CAP. CXXXIII. — *Argo*.

Inde est Argo, videlicet prima navis, apud Argos civitatem a Typheo facta, et in cælum rapta.

CAP. CXXXIV. — *Pistrix*.

Ad extremum est pistrix sive chimæra, quæ bestia capite leo, media capra, draco fuit cauda, a Bellerophonte occisa, et inter sidera translata.

CAP. CXXXV. — *Canopus*.

Est et canopus sidus Ægypti præclarum, quod a nobis minime videtur, sicut nec a Trogloditis, juxta Ægyptum Septentrio.

Ex his signis semper dimidia pars super terram, dimidia est sub terra, et pars cœli, quæ super terram apparet hemisphærium vocatur, id est, dimidium cælum.

CAP. CXXXVI. — *Lactea zona*. — *Cur candida sit*.

Lactea autem zona ideo candida est, quia omnes stellæ fundunt in eam sua lumina.

CAP. CXXXVII. — *De cometa*

Cometæ sunt stellæ flammis crinitæ, in lactea zona versus aquilonem apparentes, regni mutationem, aut pestilentiam, aut bella, vel ventos, æstus, vel siccitatem portendentes. Cernuntur autem septem diebus, si diutius, octoginta.

Sidera fabulosis involutâ, imo polluta perlustravimus. Altius scandentes astra matutina, solemque C solis inspiciamus.

CAP. CXXXVIII. — *Aqueum cælum*.

Super firmamentum sunt aquæ instar nebulæ suspensæ, quæ cælum in circuitu ambire dicuntur, unde et aqueum cælum dicitur.

CAP. CXXXIX. — *Spirituale cælum*.

Super quod est spirituale cælum, hominibus incognitum, ubi est habitatio angelorum per novem ordines dispositorum. In hoc est paradus paradisorum, in quo recipiuntur animæ sanctorum, hoc est in cælum quod in principio legitur cum terra creatum.

CAP. CXL. — *Cælum cœlorum*.

Huic longe supereminere dicitur cælum cœlorum in quo habitat rex angelorum.

LIBER SECUNDUS.

Priori libello globum totius mundi oculis corporis representavimus, sequenti jam tempus in quo volvitur, oculis anteponamus.

CAP. I. — *De ævo*. — *Ævum quid sit*.

Ævum est ante mundum, cum mundo, post mundum. Hoc ad solum Deum pertinet, qui non fuit, nec erit sed semper est.

CAP. II. — *De Temporibus æternis*. — *Angelos ante mundum cœpisse*.

Tempora æterna sub ævo sunt, et hæc ad archetypum mundum, et angelos pertinent, qui ante mundum esse cœperunt, et cum mundo sunt et post mundum erunt.

D CAP. III. — *De temporibus mundi*. — *Similitudo de fine temporis*. — *Tempus unde dicatur et quid sit*. — *Partes temporis*.

Tempus autem mundi est umbra ævi. Hoc cum mundo cœpit, et cum mundo desinet. Veluti si funis ab oriente in occidentem extenderetur, qui quætidie plicando collectus, tandem totus absumatur. Per hoc extenduntur sæcula, sub hoc currunt universa in hoc mundo posita. Hoc uniuscuiusque vita

mensuratur. Hoc series dierum, et annorum termi-
natur.

Tempus autem a temperamento dicitur, et nihil
aliud est, quam vicissitudo rerum.

Hocque in atomos, ostenta, momenta, partes, mi-
nuta, punctos, horas, quadrantes, dies, hebdoma-
das, menses, vicissitudines, annos, cyclos, ætates,
sæcula, dividitur.

CAP. IV. — *De atomis.*

Atomus dicitur insecabile. Est enim minus quam
illud quod volat in sole. Est autem minimum tem-
poris spatium, sicut motio palpebræ oculi, quæ et
ictus oculi dicitur, et est trecentesima septuagesima
secta pars ostenti.

CAP. V. — *De ostentis.*

Ostentum est, quod aliquid ostendit aspicientibus. **B**
Est autem sexagesima pars unius horæ, habens in
se trecentos septuaginta sex atomos.

CAP. VI. — *De momentis.*

Momentum est motus siderum, unde et dicitur.
Est autem quadragesima pars horæ, continens osten-
tum et dimidium.

CAP. VII. — *De partibus.*

Partes a partitione zodiaci dicuntur, qui in trice-
nos dies per singulos menses partitur. Est autem
decimaquinta pars horæ, continens in se duo mo-
menta et duas partes momenti.

CAP. VIII. — *De minutis.*

Minutum est minus intervallum in horologio. Est
autem decima pars, aliquando quinta horæ, habens **C**
duo minuta, et dimidium horæ.

CAP. XIX. — *De punctis.*

Punctus autem est parvus transcensus puncti in
horologio. Est autem quarta pars in sole.

CAP. X. — *De horis.*

Hora est terminus cujusque rei. Est autem hora,
quandiu stans aqua, a jactu lapidis movetur, et est
duodecima pars diei, constans ex quatuor punctis,
minutis decem, partibus quindecim, momenti qua-
draginta, ostentis sexaginta, atomis viginti duobus
mil. quingentis et sexaginta. Et dicitur ab horologio,
id est certus limes in horologiis temporis.

CAP. XI. — *De quadrante.*

Quadrans est quarta pars diei habens tres horas,
naturalis autem diei horas sex.

CAP. XII. — *De die. — Unde dictus dies. Alia diei
definitio.*

Dies autem est septima pars hebdomadæ vulgaris,
continens duodecim horas. Naturalis autem viginti
quatuor. Dicitur autem dies a discernendo, eo quod
lucem a tenebris discernat. Est autem dies aer sole
illustratus; cum enim sol est super terram, est hic
dies: cum sub terra est ibi dies.

CAP. XIII. — *De longis et brevioribus diebus.*

Sol cum aquilonarem partem cœli circuit, nobis
in devexo terræ positus, citius surgit et tardius occi-
dit, et ideo longiores dies facit. Cum vero australem
perambulat, nobis tardius surgere et citius occidere
videtur, quia tamor mediæ terræ quæ rotunda est

visui nostro obicitur, et tunc quidem nobis dies bre-
viores: illi autem parti longissimos facit.

CAP. XIV. — *De zodiaci signis, et parallelis solis.*

Zodiacus namque ex duodecim signis constans, ab
aquilone in austrum porrectus, flexuoso lapsu cœ-
lum cingit, sub quo sol incurrens mundum in octo
parallelos, id est circulos, dividit, quibus singulis
diversum diem facit. Longitudo autem zodiaci in
trecentas sexaginta partes secatur, latitudo ejus in
duodecim partitur. Partium autem sectio nihil aliud
est, quam solis unius diei progressio. Unum ergo
quodque signum per duas horas oritur, per duas oc-
cidit, et in unoquoque sol triginta diebus immora-
tur. Qui dum flexuoso draconis meatu sub signis
obliqui zodiaci currit, mundum in octo circulos di-
stinguit.

CAP. XV. — *De primo circulo.*

Primus circulus ab India versus austrum per mare
Rubrum et Africam ad columnas Herculis pervenit.
Hercules enim orbem pertransiens, ibi columnas fixit
ubi finem mundi esse putavit. In hoc ergo circulo
æquinoctiali die medio gnomon, id est radius horo-
logii septem pedum umbram, quatuor pedum lon-
gam reddit, dies longissimus quatuordecim horas
æquinoctiales habet.

CAP. XVI. — *De secundo circulo.*

Secundus ab occasu Indiæ per Medos vadit et
Persas, Arabiam, Syriam, Cyprum, Cretam, Lily-
bæum montem Siciliæ, et septentrionalia Africae per-
tingit, umbilicus æquinoctio triginta quinque pe-
dum, umbram viginti tantum pedum reddit. Dies
maxima est horarum quatuordecim, et quinta parte
unius horæ.

CAP. XVII. — *De tertio circulo.*

Tertius oritur ab Indis Imavo proximis, et per
Caspas portas, Taurum, Pamphyliam, Rhodum,
Cycladas, Syracusas, Catinam et Gades tendit. Gno-
mones cunctæ umbram triginta octo unciarum faciunt.
Longissimus dies horarum quatuordecim, et dimidia
æ trigesima unius horæ.

CAP. XVIII. — *De quarto circulo.*

Quartus ab altero latere Imavi per Ephesum mare,
Cycladum, septentrionalia Siciliæ, Narbonensis Gal-
liæ exortiva, Africae matutina, tendit ad occasum. **D**
Gnomon triginta quinque pedum, facit umbram vi-
ginti pedum. Longissimus dies habet quatuordecim
horas, et tertias duas unius horæ.

CAP. XIX. — *De quinto circulo.*

Quinto circulo ab introitu Caspii maris continen-
tur Bactria, Armenia, Macedonia, Tharentum, Thu-
scum mare, Balesares, Hispania, Media. Gnomon se-
ptem pedum umbram sex pedum reddit. Maximus
dies horarum quindecim.

CAP. XX. — *De sexto circulo.*

Sextus amplectens Caspias gentes, Caucasum, Sa-
mothraciam, Illyricos, Campaniam, Etruriam, Mas-
siliam, Hispaniam, Taraconensem, Mediam, et inde
per Lusitaniam vadit. Gnomon pedum novem um-

bram octo pedum facit. Longissimus dies horarum quindecim et nona parte horæ.

CAP. XXI. — *De septimo circulo.*

Septimus ab altera ora Caspii maris incipit, et per Thraciam versus Venetiam, Cremonam, Ravennam Transalpinam, Galliam, Pyrencum, Celtiberiam vadit. Gnomon triginta quinque pedum, umbra triginta sex. Amplissima dies horarum quindecim, et quintarum partium horæ trium.

CAP. XXII. — *De octavo circulo.*

Octavus a Tanai per Mœoticum lacum et Sarmatas, Dacos, partemque Germaniæ Galliæ ingreditur. Gnomon, ut supra. Longissimus dies horarum sedecim.

CAP. XXIII. — *De quatuor solis circulis*

Extra hos facit sol quatuor circulos. Duos in austro et duos in aquilone. Unum in austro per insulam Meroen, et Ptolemaidam, Rubri maris urbem, ubi longissimus dies est horarum duodecim, dimidia hora amplior. Alterum per Syenem Ægypti, qui est horarum tredecim. Unum in aquilone per hyperborcos montes, et Britanniam, horarum septemdecim. Alterum Scythicum a Riphæis jugis in Thylen, in quo sex mensibus est dies, sex aliis nox.

CAP. XXIV. — *De varia umbra dierum. — Puteus in Syene. Fiscii populi.*

Adhuc in aliis terrarum locis variat sol umbram. Nam umbilici qui gnomon dicitur umbra, in Ægypto, æquinoctiali die, meridie paulo plus, quam dimidiam gnomonis mensuram efficit. In Roma, nona pars gnomonis deest umbræ. In Ancona, superest quinta tricesima. In Venetia, iisdem horis umbra gnomoni par fit. In Syene, solstitiali die medio nulla fit umbra, ilique puteus a philosophis ad hoc ipsum factus totus interius illuminatur. In meridie sunt populi, Fiscii dicti, qui umbram ex utroque latere mittunt. In India super flumen Hypanim, in solstitiali die umbra absimitur. Apud Troglodytas, quadraginta quinque diebus ante solstitium, et totidem postea umbra penitus absimitur. Et his nonaginta diebus umbra in meridiem jacitur. In Meroe, insula Nili, bis in anno absimitur umbra, cum sol est in duodecima parte tauri, et in decima quarta parte leonis. In India sunt loca Ascia dicta, ubi non sunt umbræ, et septentrio ibi non videtur.

CAP. XXV. — *De horizonte.*

Horizon est quantum aspectus cujusque in circuitu circumscribit, et cœlum undique terræ imminere putatur. Quod in lato mari melius dignosci potest, ubi nullum obstaculum se præfert. Extenditur autem horizon in spatium longitudinis trecentorum et novem stadiorum. Centum enim et octoginta stadia non excedit acies contra videntis. Sed visus cum ad hoc spatium venit, deficiens in rotunditatem recurvatur. Hic numerus geminatus in ante et retro horizontem efficit.

CAP. XXVI. — *De dierum divisione. — Mane unde dictum. Meridies unde dicta. Supremum unde dictum.*

Dies vulgaris habet tres divisiones, mane, meri-

A diem, supremum. Mane ab ortu solis usque ad quartam horam dictum a mane, quod est bonum, nihil enim melius luce; vel a Manibus, id est diis infernalibus, qui diem tota nocte inclusum mane emittunt. Meridies a media die; et dicitur quasi mera et pura dies. Supremum ab hora nona, usque ad solis occasum, et dicitur inde: quod supprimat solis cursum.

CAP. XXVII. — *De initio et fine dierum.*

Hebræi, Chaldæi et Persæ, diem a mane inchoantes in mane finiunt; Ægyptii ab occasu, usque ad occasum; Romani a medio noctis, usque in medium; Umbri et Athenienses a meridie usque ad meridiem; christiani a vespera usque in vesperam.

CAP. XXVIII. — *De nominibus dierum. — Cur ordo planetarum in denominatione dierum septimanæ non servetur. Christiani quomodo dies nominant.*

Sic autem Hebræi nominant dies: Una Sabbati, vel Sabbatorum, vel prima Sabbati; secunda Sabbati; tertia Sabbati; quarta Sabbati; quinta Sabbati; sexta Sabbati; Sabbatum.

Pagani vero sic: Dies Solis, dies Lunæ, dies Martis, dies Mercurii, dies Jovis, dies Veneris, dies Saturni. Sed cum hæc nomina a planetis habeant, videndum cur non eundem ordinem servant. Sed hæc causa est: dies naturalis dividitur in viginti quatuor horas, ex quibus si unicuique planetæ per circuitum ter una hora tribuitur, expensis omnibus, cui planetæ prima iterum obvenit, huic et nomen diei ascribitur. Christiani autem sic dies nominant: C Dominica dies, secunda feria, tertia feria, quarta feria, quinta feria, sexta feria, Sabbatum.

CAP. XXIX. — *De nocte.*

Nox dicitur a nocendo, eo quod noceat oculis. Est autem nox, solis absentia, terræ umbra. Fit autem umbra a corpore et luce. Dum enim lux solis est sub terra, corpus terræ umbram superius parit, quæ usque ad lunam pertingit.

CAP. XXX. — *De umbra.*

Dicitur autem umbra, quasi ob radium, scilicet solis, ubi lux par est corpori, ibi par est et umbra; ubi lux major corpore, ibi umbra deficit; ubi lux corpore exilior, ibi umbra in infinitum crescit. Cum sol australem cœli plagam perlustrat, nobis noctem prolongat. Cum vero aquilonarem, eam nobis breviam.

CAP. XXXI. — *De eclipsi. — Quomodo fiat.*

Cum luna umbram noctis incidit, a luce deficit, et hic defectus eclipsis dicitur. Sol vero objectu lunæ eclipsin patitur, dum videlicet luna sub sole in eadem linea graditur.

CAP. XXXII. — *De septem temporibus noctis.*

Habet autem nox septem tempora. Videlicet, crepusculum, vesperum, conticinium, intempestum, gallicinium, matutinum, diluculum.

1° *Crepulum* est dubia lux. Creperum enim dicitur dubium. Est autem inter tenebras et lucem.

2° *Vesperum*, a stella quæ vesperus nominatur.

3° *Conticinium*, cum omnia conticescunt, id est silent.

4° *Intempestum*, media nox, cum non est tempus A operandi.

5° *Gallicinium*, cum galli cantant.

6° *Matutinum*, cum mane aurora adventat.

CAP. XXXIII. — *De Hebdomada.*

Hebdomada quarta pars lunaris mensis dicitur, Græce vero a septenario numero: *ἑπτὰ* enim dicitur septem. Latine autem dicitur septimana, quasi septem manes, id est dies.

Hæc habet septem species.

Prima est hebdomada divina, in qua Deus sex diebus cuncta condidit et in septimo requievit.

Secunda est in qua hic mundus volvitur, in qua nos exemplo Dei sex diebus operamur!

Tertia est septem hebdomadæ insimul, priusquam Pentecoste celebratur. In qua lex Judæis, Spiritus sanctus Christianis datur.

Quarta est septem mensium, per quos tres festivitates Tabernaculorum servabantur.

Quinta est septem annorum, per quos annus remissionis agebatur, in quo populus ab opere cessare jubebatur.

Sexta a septies septem annorum, post quos Jubileus annus feriabatur.

Septima est septuagies septies annorum, post quos Christus nasci a Daniele, imo ab angelo promittebatur.

CAP. XXXIV. — *De mensibus. Mensis lunaris solaris mensis.*

Mensis est duodecima pars anni. Dicitur autem a mensura, vel a Mene, quod est luna.

Lunaris autem mensis viginti novem diebus, duodecim horis impletur.

Solaris vero triginta diebus, ac decem semis horis. Lunaris mensis est a nova luna usque ad novam. Luna autem pervolat zodiacum viginti novem diebus, et duodecim horis: his duodecim sunt viginti quatuor, quod est integer dies. Hic quia non potest dividi, uni mensi ascribitur. Inde est, quod unus mensis habet tricesimam, alter vicesimam nonam lunam.

Solaris mensis est unius signi progressio. Sol in unoquoque signo moratur triginta diebus et dimidio, quia dimidius in duobus signis efficit integrum diem. Hic quia non potest in duos partiri, uni ascribitur mensi, et ideo habet unus mensis triginta unum diem, alter triginta.

CAP. XXXV. — *De nominibus mensium.*

Hebræi, auctore Moysæ, sic menses nominant, incipientes ab Aprili, in quo Pascha celebrant:

Nisan.	<i>Aprilis.</i>
Liar.	<i>Maius.</i>
Sinan.	<i>Junius.</i>
Thamus.	<i>Julius.</i>
Ab.	<i>Augustus.</i>
Elul.	<i>September.</i>
Thirsi.	<i>October.</i>
Marhesvan.	<i>November.</i>
Casleu.	<i>December.</i>

Tebet. *Januarius.*
Sebat. *Februarius.*
Adar. *Martius.*
Ægyptii vero, auctore Abraham, menses a Septembri computant. Sicque eos vocant:

Θῶθ.	<i>September.</i>
Φαωρί.	<i>October.</i>
Ἰθῶρ.	<i>November.</i>
Χοιάκ.	<i>December.</i>
Τυθι.	<i>Januarius.</i>
Μεχειρ.	<i>Februarius.</i>
Φαμενώθ.	<i>Martius.</i>
Φαρμουθι.	<i>Aprilis.</i>
Παχών.	<i>Maius.</i>
Πανύ.	<i>Junius.</i>
Επιφι.	<i>Julius.</i>
Μεσορή.	<i>Augustus.</i>

Græci autem, Phoroneo auctore, a Decembri menses inchoant, quos sic appellant:

Ἀπιδάιος.	<i>December.</i>
Ἰανουάιος.	<i>Januarius.</i>
Φεβριπιος.	<i>Februarius.</i>
Ἰούστιος.	<i>Martius.</i>
Ἐαντιός.	<i>Aprilis.</i>
Ἀρτεμισιος.	<i>Maius.</i>
Ἰούτιος et Δαίσιος.	<i>Junius.</i>
Ἰούλιος.	<i>Julius.</i>
Ἀύστος.	<i>Augustus.</i>
Ἰουπιαίος.	<i>September.</i>
Ἰπερβεριταίος.	<i>October.</i>
Ἰάσιος.	<i>November.</i>

CAP. XXXVI. — *De mensibus Romanorum.*

Romulus Romanis decem menses ordinavit, quorum primum Martium a Marte, qui in hoc mense in Phrygia natus est, nominavit, cujus se filium falso prædicavit.

Decimum vero Decembrem appellavit.

Numa vero Pompilius duos, Januarii videlicet et Februarii adjecit.

Sunt autem menses Romanorum, ab idolis, a regibus, a numeris dicti.

CAP. XXXVII. — *De Januario.*

Primus Januarius dicitur, ab idolo Jano, deo principii, eo quod hic mensis est principium anni. Dicitur et a Janua, eo quod per eum intret annus.

CAP. XXXVIII. — *De Februario.*

Secundus Februarius, a Februo, id est ab idolo Plutone deo infernali, cui hoc mense sacrificabant, dum civitatem in ejus honorem luminibus lustrabant. Dicitur a febre, id est frigore, quia frigidum est illud tempus.

CAP. XXXIX. — *De Martio.*

Tertius Martius a Marte idolo deo belli, patre Romuli, auctoris Romanæ gentis; cui Marti milites hoc mense sacrificabant. Dicitur etiam a maribus, eo quod cuncta animantia hunc menses desiderant.

CAP. XL. — *De Aprili.*

Quartus Aprilis, ab Aphrodisi vel Afrili, id est Venere idolo dea amoris, cui consecratus erat hic

mensis. Dicitur etiam quasi aërilis, eo quod aperiat A terram in flores.

CAP. XLI. — *De Maio.*

Quintus Maius a Maia et Jove, quasi a majestate, sive a Maia matre Mercurii, cui mercatores hoc mense sacrificabant. Dicitur et a majoribus scilicet principibus Romanorum, qui hoc mense Jovi immolabant.

CAP. XLII. — *De Junio.*

Sextus Junius a Junone dea regni dictus, cui erat consecratus. Dicitur et a junioribus, qui armis Romanam defendebant, et regni fastigium e Junone affectabant.

CAP. XLIII. — *De Julio. Unde dictus Quintilis.*

Septimus Julius, a Julio Cæsare, qui in hoc mense imperator creatus est, et in hoc in deum est B relatus. Hic prius Quintilis dicebatur, eo quod quintus esset a Martio, qui primus erat institutus a Romulo.

CAP. XLIV. — *De Augusto. Unde dictus Sextilis.*

Octavus Augustus, ab Augusto Cæsare, qui in hoc mense victor exstitit, et Romanum imperium adauxit. Ideoque divinitatem promeruit. Hic prius Sextilis est dictus, eo quod a primo Martio esset sextus.

CAP. XLV. — *De Septembri.*

Nonus September, quasi septimus imber.

CAP. XLVI. — *De Octobri.*

Decimus October, quasi octavus imber.

CAP. XLVII. — *De Novembri.*

Undecimus November, quasi nonus imber.

CAP. XLVIII. — *De Decembri.*

Duodecimus December, quasi decimus imber. Sunt enim hi menses pluviales, et ideo a numero, et inribus nomen habent.

CAP. XLIX. — *De Kalendis.*

Kalendæ a verbo *καλέω*, quod est *convoco*, dicuntur. Pontifex namque novam lunam regi nuntiare debuit, post cujus sacrificium Kalo quinquies, vel æxies clamavit, per hocque signum populum in curiam, ob hoc Calabriam dictam, ad sacrificium vocavit. Et ab hoc verbo *καλέω* primam diem mensis Kalendas vocare placuit.

CAP. L. — *De Nonis.*

Inde per novem dies vulgus de rure vocatus in urbem convenit, et ibi feriarum servandarum scita D a rege, vel pontifice, accepit, et inde Nonæ dicuntur. Dicuntur et a nudinis, et mercimoniis quæ vel in urbem deferebant, vel ibidem emebant.

CAP. LI. — *De Idibus.*

Idus dicuntur dies qui menses dividunt, ab iduare, quod est *dividere*: Dicuntur etiam ab idæa, quod est species, quia luna plenam sui speciem in medio mense monstrat.

Hebræi, et Ægyptii et Græci nec Kalendas, nec Nonas, nec Idus observant, sed tantum dies a nova luna, ad novam computant.

CAP. LII. — *De vicissitudinibus anni.*

Vicissitudo in quatuor anni tempora dividitur, et

unumquodque tribus mensibus distinguitur. Dieta autem vicissitudo, quia vices mutat in anno; videlicet in ver, æstatem, autumnum, et hiemem.

CAP. LIII. — *De vere.*

Ver est quarta pars anni, constans tribus mensibus; dicitur a vernando, quia tunc prata virent, sylvæ frondent. Hoc est humidum et calidum, et in hoc fit æquinoctium.

CAP. LIV. — *De æstate.*

Æstas est quarta pars anni, constans tribus mensibus, et dicitur ab æstu, id est calore. Hæc est calida et sicca. Hæc et messis vocatur et in hac solstitium celebratur.

CAP. LV. — *De autumnno.*

Autumnus est quarta pars anni tribus mensibus constans. Et dicitur ab Autumo, id est colligo, scilicet fructus terræ. Hic est siccus et frigidus. Hic etiam vindemia nominatur, et in hoc æquinoctium libræ æquatur.

CAP. LVI. — *De hieme.*

Hiems est quarta pars anni; tribus mensibus perficitur, et a rigore dicitur. Est enim frigida et humida, et in hac agitur solstitialis dies.

CAP. LVII. — *De inæqualitate temporis.*

Hæc autem vicissitudo in nostris tantum partibus agitur. In India vero, ubi sunt alii ortus siderum, sunt binæ in anno æstates, binæ messes. In medio hiems placida. In Ægypto quoque natura hiemis media hieme campus herbis, floribus, sylvæ frondibus vestitur, quandoque arbor pomis oneratur.

CAP. LVIII. — *De elementis.*

Quatuor quoque elementa qualitatibus quatuor temporum connectuntur. Terra namque sicca et frigida autumnno; aqua frigida et humida hiemi; aer humidus et calidus veri; ignis calidus et siccus æstati colligatur.

CAP. LIX. — *De homine microcosmo.*

Iisdem qualitatibus est humanum corpus temperatum, unde et microcosmus, id est minor mundus appellatur. *Sanguis* namque qui vere crescit, est humidus et calidus, et hic viget in infantibus. *Cholera* rubea crescens in æstate; est calida et sicca, et hæc abundat in juvenibus. *Melancholia* a cholera nigra crescens autumnno in provectoribus. *Phlegmata*, quæ hieme dominantur in senibus.

In quibus sanguis pollet sunt hilares, misericordes, ridentes, loquaces.

In quibus cholera rubea sunt macilenti, voraces, veloces, audaces, iracundi, agiles

In quibus nigra cholera stabiles, graves, compositi moribus, et dolosi sunt.

In quibus phlegmata tardi, somnolenti, obliviosi sunt.

CAP. LX. — *De anno.*

Annus dicitur ab innovando, eo quod cuncta trans-euntia innovat.

Dicitur et annus, quasi annulus, eo quod in se revolvitur, ut circulus.

Annus autem multis modis accipitur.

CAP. LXI.— *De anno lunari.*

Lunaris annus quinquevarie dicitur.

Primus lunaris annus est, cum luna omnia signa zodiaci pervolat, qui viginti septem diebus et octo horis constat.

Secundus, duobus diebus et quatuor horis prolixior, postquam luna a sole reaccenditur, qui proprie mensis nominatur.

Tertius qui dicitur communis, qui duodecim huiusmodi mensibus, in trecentis quinquaginta quatuor diebus expletur.

Quartus embelismus, id est superaugmentum, qui tredecim mensibus in trecentis, octoginta quatuor diebus conficitur. Qui uterque ab Hebræis a Paschali mense incipit, ibique finitur. A Romanis autem a Januarii luna inchoatur, ibique terminatur.

Quintus est lunaris, sive decemnovennalis, cum luna post novemdecim annos ad easdem revertitur ætates.

CAP. LXII.— *De solari anno.*

Solaris annus est, cum sol omnia zodiaci signa perlustrat, qui trecentis sexaginta quinque diebus et sex horis constat.

CAP. LXIII.— *De bissextili.*

Bissextilis annus est, dum quarto anno bissextus inseritur, et uno die longior priori cognoscitur. Est et alius solaris annus, cum sol post viginti octo annos circulum concurrentium complet.

CAP. LXIV.— *De Mercurii anno.*

Mercurius, trecentis triginta novem diebus circum suum complet.

CAP. LXV.— *Veneris annus.*

Veneris annus trecentis quadraginta octo diebus perficitur.

CAP. LXVI.— *Martis annus.*

Martis annus duobus solaribus constat.

CAP. LXVII.— *Jovis.*

Jovis annus duodecim annis exstat.

CAP. LXVIII.— *Saturni.*

Saturni annus triginta annis completur.

CAP. LXIX.— *Annus magnus.*

Magnus annus quingentis triginta duobus annis revolvitur.

Extra hos sunt duo legales anni. Unus qui dicitur annus remissionis, habens curricula septem annorum, alter Jubilæus quinquaginta annorum.

CAP. LXX.— *De anno civili. — Cur Plato tot millia annorum ponat.*

Annum civilem, id est solarem Hebræi verno ab æquinotio, Græci a solstitio, Ægyptii ab autumno, Romani a bruma incipiunt. Apud Indos unus mensis; apud Ægyptios vero olim erat annus quatuor mensium; apud Acarnanas, sex mensium; apud Lavinios tredecim mensium; apud quosdam, unumquodque tempus anni, scilicet ver et alia pro anno computatur. Unde et Plato ponit novem millia annorum, Tullius vero quindecim millia annorum.

CAP. LXXI.— *De bissexto. — Cur in Februario intercalaris dies ponatur.*

Annus solaris, ut in horoscopo horologii est inve-

A stigatum, trecentis sexaginta quinque diebus, et quadrante conficitur. Quadrans autem est quarta pars diei, scilicet sex horæ. In quatuor autem annis quatuor quadrantes viginti quatuor horas conficiunt, quod est integer dies. Hi ergo dies in quarto anno sexto Kalend. Martii intercalatus et bissextus nominantur. Hunc Julius Cæsar interposuit, et totius computi errorem per hunc correxit. Hunc Ægyptii et Græci in fine anni supponunt, Romani autem in Februario, eo quod cæteris brevior est, inserunt. Quia olim ibi integer mensis intercalabatur, ideo vero non ante sextum Kalend. Martii, quia sept. kalend. Martii magno tripudio civitatem lustrabant, et nihil eis incipere ante transactam festivitatem licebat.

B Cyclus Bissextilis quatuor impletur annis.

Cyclus indictionalis ab Octobri incipiens quindecim annis.

Cyclus decemnovennalis, a Paschali luna, inchoans novemdecim annis.

Cyclus solaris a Martio inchoans, viginti septem annis.

Cyclus magnus, quingentis, triginta duobus annis perficitur.

CAP. LXXII.— *De olympiadibus.*

Olympias sunt quatuor anni. Apud Elidem civitatem Græciæ est institutum, post quatuor annos ad Olympium montem convenire, et ibi palæstrales ludos agere, et inde dicuntur olympiades.

CAP. LXXIII.— *De lustris.*

C Lustrum sunt quinque anni. Romanis enim ab omnibus gentibus solvebatur tributum. Quinque annis æs, quinque argentum, quinque aurum. Et semper per quinquennium Romam veniebant, et urbem lustrabant, et inde unumquodque quinquennium lustrum dicitur.

CAP. LXXIV.— *De Indictionibus.*

Omnes autem simul indictiones, ab indicende dicuntur, quia semper post quindecim annos ad primum censum, id est æs revertebatur.

CAP. LXXV.— *De ætate. — Hominis ætates sex. Sex ætates mundi.*

Ætas vel generatio, est vita uniuscujusque nominis, vel centum anni. Est etiam ætas cum nullus superfuerit, qui nunc vivit. Sunt quoque sex ætates hominis. Prima, *infantia* ad septem annos; secunda *pueritia*, ad quatuordecim annos; tertia *adolescens*, ad viginti, et unum annum, quarta *juventus*, ad quinquagesimum annum; quinta *senectus*, ad septuagesimum annum; sexta *decrepita*, ad centum annos, vel usque ad mortem.

Sunt nihilominus sex ætates mundi.

Prima ab Adam ad Noe;

secunda a Noe ad Abraham;

tertia ab Abraham ad David;

quarta a David ad transmigrationem Babylonis;

quinta inde ad Christum;

sexta usque in finem mundi.

CAP. LXXVI. — *De Sæculo.*

Sæculum sunt mille anni; dicitur autem sæculum quod se sequitur, in sæculum sæculi.

Sæculum, tempus Græce.

Sæculum temporis legis.

Sæcula sæculorum.

Sæcula, tempora Christianorum.

Sæcula Judæorum et paganorum.

Est et sæculum sæculi, regnum cœlorum, quod sequitur istud sæculum, sicut scribitur: *Beati qui habitant in domo tua, Domine, in sæculum sæculi* (Psal. LXXXIII, 5).

CAP. LXXVII. — *De decennovennali cyclo.*

Decennovennalis cyclus dicitur, quasi novendecim annorum circulus. Per tot enim annos peragitur luna cursum suum, nitens contra firmamentum.

Dividitur autem in duo,

In duodecim communes, et in septem embolismales annos.

Communes dicuntur, cum duo æquales, scilicet duodecim mensium lunarium a Pascha ad aliud Pascha concurrunt.

Embolismus, qui supererescens dicitur, est is qui a Pascha ad aliud Pascha, tredecim menses, id est tredecim novas lunas habet. Hoc totum ideo fit quod Pascha ante æquinoctium et ante decimam quartam lunam Aprilis, qui apud Hebræos primus dicitur, agi non licet.

CAP. LXXVIII. — *De ogdoade.*

Dividitur adhuc in duo: in octoadem, et endecadem. Octoas sunt octo anni, endecas undecim. Duo enim communes semper præcedunt embolismum. In octavo autem loco præcedit unus communis embolismum, et hic numerus octoas appellatur. Deinde iterum semper duos communes præcedit tertius embolismus. In undecimo vero loco unus tantum præcedit embolismus. Et hic numerus endecas vocatur.

CAP. LXXIX. — *De cyclo solari.*

Solaris autem cyclus viginti octo annis peragitur, propter septem bissextos. Oportet enim ut bissextus singulos dies septimanæ tangat, et sic per eosdem recurat. Septies autem quatuor faciunt viginti octo; bissextus enim in quarto tantum anno interponitur.

CAP. LXXX. — *De numero articulorum.*

Lunarem cursum sic in articulis adjunctis unguibus computabis. A radice pollicis lævæ manus incipe et per singulos articulos, et ungues numera; et in fine minimi digiti novendecim annos habebis.

Solarem sic autem in articulis utriusque manus absque unguibus computabis. A minimo digito lævæ manus inchoa, et per transversum in quatuor digitis numera. In quarto semper bissextum nota. In altera manu similiter, et habebis annos viginti quatuor. Deinde in utroque pollice binos annos, qui, prioribus juncti, perdunt viginti octo annos.

Geminus est autem solaris cursus. Unus quo quotidie ab oriente in occidentem firmamentum sequi-

atur, alter quo contra firmamentum nitens viginti octo annis graditur.

CAP. LXXXI. — *De magno anno.*

His cyclis duobus conficitur magnus annus. Nam vices, et octies novendecim, vel decies, et novies viginti octo, sunt quingenti. Triginta vero anni post quos omnes planetæ, et omnes stellæ ad primum punctum unde digressi sunt recurrunt, et per eadem lineas, ut prius redeunt. Luna namque quodlibet zodiaci signum duobus diebus, et sex horis, ac besse junius horæ lustrat. Omnia signa viginti septem diebus, et octo horis pervolat.

CAP. LXXXII. — *De cyclis.*

Mercurius quodque signum viginti octo diebus, et sex horis; totum zodiacum vero trecentis triginta novem diebus permeat.

Venus vero quodlibet signum viginti novem diebus et quinque horis. Totum signiferum trecentis quadraginta octo diebus circumit.

Sol triginta diebus ac decem horis, et semisse singula signa lustrat. Omnem zodiaci ambitum trecentis sexaginta quinque diebus et sex horis transvolat.

Mars quodque signum sexaginta diebus et viginti una horis, omnia signa duobus annis perlabitur.

Jovis stella singulis signis annum unum immoratur. Omnia vero duodecim annis pervagatur.

Saturnus in unoquoque signo duos annos et centum octoginta dies, et quindecim horas, id est, dimidium annum immoratur; totum autem signiferum circulum triginta annis, propter nimiam altitudinem contra cœlum, sicut alii currens, perlabitur.

CAP. LXXXIII. — *De auctoribus cycli.*

Cyclum Eusebius Cæsariensis primus composuit, postea Theophilus, Alexandriae episcopus, rogatu Leonis papæ lucidius exposuit; deinde Dionysius abbas, Romæ, ut hodie habetur, scripto protulit.

CAP. LXXXIV. — *De æquinoxio et solstitio.*

Æquinoxia, et solstitia faciunt quatuor zodiaci signa, in modum crucis æquali spatio locata. Nam signum arietis, in quo sol est collocatus, in oriente est positum, quod facit vernale æquinoctium. Libra in qua luna est condita, est in occidente, huic opposita, et facit autumnale æquinoctium. Cancer autem versus Aquilonem tenet cœlum, ubi est altissimum, et facit æstivale solstitium; Capricornus vero versus Austrum premit cœlum, ubi est humillimum, et facit hiemale solstitium.

Æquinoctium dicitur ab æquo et nocte: Græce vero *isemeria*, ab æquo et die, quasi æquidies.

Vernale æquinoctium non octavo, sed duodecimo Kalend. Aprilis habendum lex et Evangelium clamant, et horologii inspectio manifeste probat. Secundum legem enim non licuit Pascha ante æquinoctium celebrare. Qui autem Evangelium diligenter legerit, Dominum non octavo sed decimo Kalend. April. passum videbit. Si ergo octavo Kalend. April.

est æquinoctium, tunc Dominus contra legem Pascha ante æquinoctium celebravit, qui non solvere legem, sed implere venit. Sed et Judæi contra patrum morem gesserunt, qui Pascha in inconvenienti termino egerunt. Veruntamen cum horum neutrum fuerit, transacto duodecimo Kalend. April. æquinoctio, Dominus solito more Pascha cum Judæis undecimo Kalend. Aprilis celebravit Paschali die, quod erat decimo Kalend., suo sanguine nos redemit. Octavo Kalend. resurrexit.

Autumnale quoque æquinoctium non octavo, sed duodecimo Kalend. Octobr. habendum demonstrat horologium.

Solstitium ideo dicitur, quod sol stet, scilicet quod altius cœlum scandere non valeat, sed retro gradum flectat.

Æstivale solstitium, non octavo, sed duodecimo Kalend. Julii horoscopus horologii clamat habendum, quod noctem brevissimam, diem facit longissimum, cum sol scandit cancri signum.

Hiemale quoque solstitium non octavo, sed duodecimo Kalend. Decembris habendum eadem ratione probatur. Cum sol in capricorno positus brevissimum diem, longissimam noctem facere non ignoratur.

CAP. LXXXV. — *De saltu lunæ.*

Luna a sole recedens post viginti novem dies et horas duodecim cum iterum consequitur: sed hora duodecima nondum peracta, a sole reaccenditur. Restant enim ex hora per singulos menses quatuor momenta, et unica unius momenti, et unus atomus. Hæc per singulos annos augmentata, post novendecim annos integrum diem perficiunt. Qui dies numero lunæ subtrahitur, dum prima pro triginta computatur. Isque saltus lunæ nominatur. Ideo autem in decimo nono anno, et in Julio mense fit lunæ saltus quia et hoc fecit mater astronomiæ, Ægyptus.

CAP. LXXXVI. — *De minutis.*

Quia hic sæpius minutæ ponuntur, quæ forsitan a plerisque minus sciuntur, sciendum quod uncia est duodecima pars cujusque rei in duo divisæ: bisæ duæ partes alicujus rei in tria partitæ tertia sublata. Quælibet autem pars illarum dicitur triens rei in quatuor partes divisæ. Quarta pars dicitur, quadrans; reliquæ tres, dodrans.

CAP. LXXXVII. — *De regularibus feriarum.*

Regulares feriarum et concurrentes, a Martio sumunt initium, a quo olim Romani habuerunt anni principium. A Romanis enim sunt inventæ. Regulares inde dicuntur, quod calculatores regant. Concurrentes vero inde, quod regularibus concurrant. Regulares habent tale exordium. Solaris annus trecentis sexaginta quinque diebus peragitur. Sol autem per singula duodecim signa triginta diebus immoratur. Duodecies igitur triginta vel tricies duodecim, sunt trecenta sexaginta. Remanent itaque quinque. Hi sunt regulares Martii. In cæteris mensibus sic oriuntur. Præcedentis mensis dies cum regularibus in septem partes æquas partire, quod remanet se-

quenti mensi, pro regularibus. Verbi gratia: Martius habet triginta unum et quinque regulares, quod sunt septies quinque, et remanet unus. Hic erit regularis Aprilis. Sic in cæteris. Aliter, quota feria primo anno fuit in Kalendis mensium, tot erunt regulares mensium. Verbi gratia: in Kalendis Martiis sunt quinque: quinque ergo sunt regulares Kalend. April., una feria et unus regularis. Sic in cæteris.

CAP. LXXXVIII. — *De concurrentibus.*

Concurrentes autem habent hoc exordium. Solaris annus habet hebdomadas quinquaginta et duas et unum diem. Hic unus erit primo anno solaris cycli concurrens, quia concurrens regulariter ad inveniendam feriam primam in Kalendis mensium. Singulis annis adde unum, usque ad septimum. Quarto anno bissextus, pro concurrentibus accipitur. Illo uno anno unus concurrens transilitur, bissexti anno utere in Januario, et Febuario bissexto pro concurrente. In reliquis mensibus concurrente.

Primus annus in creatione mundi fuit sine concurrentibus. Quarta feria fuit in nono Kalend. Aprilis, vel sexta Kalend. Mart. Tot erunt concurrentes illo anno

Concurrentes junge regularibus, si infra septimam fuerit, talis erit feria in Kalendis cujusque mensis. Si septimam excesserit, Septem sublati, quod remanet erit feria. Hi enim regulares atque concurrentes Septenarium numerum non excedunt.

CAP. LXXXIX. — *De regularibus et epactis.*

Regulares et epactæ a Septembri sumunt initium, quem Ægyptii ponunt anni principium. Ab ipsis enim sunt inventi. Hi regulares simile habent exordium, ut superiores; et ideo September habet quinque.

In reliquis mensibus sic inveniuntur: præcedentis mensis dies cum regulari sume; si trigesimam lunam habet, viginti quinque tolle, quod remanet tribue sequenti pro regulari.

Aliter. — Quarta luna in primo anno in Kalend. fuit. Undecim sublatis, quot remanent, tot erunt regulares lunæ: Verbi gratia: in Kalend. Septemb. luna erit decima sexta, undecim tolle et remanent quinque: quinque erit regularis. Sic in cæteris.

Epactæ autem sic oriuntur: annus solaris habet dies trecentos sexaginta quinque, lunaris vero trecentos, quinquaginta quatuor: qui numerus ab alio superatur undecim diebus. Hi undecim epactæ, id est adjectiones nominantur, quia singulis annis regularibus mensium ad inveniendam lunam adjiciuntur. Singulis ergo annis adjice undecim. Si infra triginta fuerit numerus, ipsæ erunt epactæ præsentis anni. Si ultra, tolle triginta, quot remanent, tota erit luna. Nono decimo anno scilicet octodecim epactæ. His undecim dies saltus lunæ addantur, et erunt triginta epactæ primo anno. Primus ergo annus decemnovennalis habet triginta epactas. Sed ideo dicitur, quod nullas habeat. via in singulis

mensibus triginta rejiciuntur, et luna solis regularibus invenitur. Quota luna fuerit in undecima Kalend. Aprilis, tales erunt epactæ illius.

CAP. XC. — *Quot horis luna luceat.*

Luna prima lucet quatuor punctis, secunda octo, tertia duodecim, et sic usque ad plenilunium quotidie quatuor puncta adjiciuntur. In decrescendo similiter quotidie auferuntur. In plenilunio tota nocte lucet, cum est trigesima, nihil.

In lunari computo, quinque puncta faciunt unam horam. De unaquaque die ergo quatuor punctis acceptis, et quinque unicuique horæ distributis, quot horis luna in nocte luceat citius videbis.

Notandum quod ligna in decrescente luna, vel post Julium, et Augustum mensem præcisa, a vermibus et carie manebunt illæsa.

CAP. XCI. — *Quot partibus luna a sole distet.*

Ætatem quamcunque lunæ per quatuor multiplica, huncque numerum ter ducito, et quot in summa reperies, tot partibus zodiaci lunam a sole noveris, et solem post totidem dies ad eundem locum venturum.

CAP. XCII. — *In quo signo luna sit.*

Sol cuilibet signo triginta diebus immoratur. Vide ergo in quo signo sit, et quot dies adhuc in eo moraturus erit, tot ex prædicta summa eidem signo tribue. Reliquis qui de eadem summa superfuerint, sequentibus signis, per triginta disperties, et cui signo triginta defuerit, in eo lunam esse noveris.

CAP. XCIII. — *De annis Domini.*

Ad inveniendum Domini annum, ordines indictionum ab Incarnatione ejus, qui sunt septuaginta, per quindecim multiplica, addens duodecim, quia tres indictiones annum Nativitatis Christi præcesserant, et fiunt mille viginti (64). His adde indictionem præsentis anni et habebis annum Domini.

CAP. XCIV. — *De indictione invenienda.*

Ad indictionem inveniendam, transactos annos Domini, cum tribus indictionibus, qui ejus nativitatem præcesserant, per quindecim partire, quot remanserint, tota est indictio. Si nihil remanserit, quinta decima erit.

CAP. XCV. — *De epactis inveniendis.*

Ad inveniendas epactas, annos Domini per novemdecim divide, quod remanserit per undecim multiplica. Si infra triginta fuerit, epacta illius anni erit. Si ultra, triginta sublatis, quot remanent, pro epactis habebis. Quando natus est Dominus undecim epactæ erant.

CAP. XCVI. — *Solaris annus quomodo inveniatur.*

(64) Nota quo anno Dominicæ Incarnationis auctor hunc libellum scripserit. — Hunc locum sic restituendum monet D. Rogerus Wilmans (Proem. ad Honorium, *Monum. Germ. hist.* X, 125, nota 9): *Ad inveniendum annum Domini ordines indictionum ab*

(a) LX editio princeps; LXX *Bibl. Patr.* et cod. Admuntensis sæculi XII.

Ad inveniendum solarem annum, annis Domini novem adde, quia tot anni solaris cycli ejus nativitatem præcesserant. Hanc summam per viginti octo divide, quot remanent, totus est. Si nihil remanet, vicesimus octavus est.

CAP. XCVII. — *Concurrentes quomodo inveniuntur.*

Ad inveniendos concurrentes annos Domini sume, et propter numerum bissexti quartam partem totius numeri eis adjice. Quatuor regulares adde, quia tot concurrentes Christi nativitatem præcesserant. Hunc totum numerum divide per septem, et quot supersunt, illius anni concurrentes erunt. Si nihil, septem existunt.

CAP. XCVIII. — *De inveniendo bissexto.*

Ad inveniendum bissextum. Annos Domini per quatuor divide. Quot remanserint, totus annus a bissexto est. Si nihil remanserit, bissextus erit.

Similiter solarem cyclum sublato uno, per quatuor divide, qui remanet annus a bissexto est.

CAP. XCIX. — *De inveniendo cyclo lunæ.*

Ad inveniendum lunæ cyclum, de annis Domini duobus sublatis, qui, eo nato, de eodem cyclo restabant, septemdecim enim præcesserant, cæteros per novemdecim divide. Qui superfuerit, anni lunaris cyclus erit. Si nihil remanserit, decimus nonus erit. Hic est proprie Romanorum, sicut decemnovennalis Hebræorum. Et sicut per istum Pascha, ita per illum lunaris ascensio cognoscitur.

Ad inveniendum decemnovennalis cycli annum, Annis Domini semper unum adjice, quia ejus secundo anno natus est Dominus, ac per novemdecim divide. Qui remanserit instans annus erit; si nihil remanserit, decemnovennalis erit.

CAP. C. — *De annis et cyclis.*

Annos ab initio mundi muta in decimum quintum Kalend. Aprilis, quia ibi est primus dies sæculi, an. Domini muta in octavum Kalend. Januar.; cyclum lunarem in Kalend. Januar.; cyclum solarem ibidem. Cyclum decemnovennalem in nova luna Aprilis; concurrentes in Kalend. Martii; epactas in Kalend. Septem., indictiones in Octobris Kalend.

CAP. CI. — *De clavibus terminorum inveniendis.*

Ad claves terminorum inveniendas, sume annos decemnovennalis cycli, et septem dies hebdomadæ, simul juncti fiunt viginti sex, et hæc est prima clavis. Secundo vero anno junge decemnovennalem cum prima clave, fiuntque quadraginta quinque. Tolle triginta, remanent quindecim, et hæc est secunda clavis. Sic fac per singulos annos usque ad decimum nonum annum. In anno decimo nono, junge octodecim propter saltum lunæ, et sic inve-

Incarnatione ejus, qui sunt LXXIV (a) per XV (b) multiplica, addens XII, quia tres indictiones annum Nativitatis Christi præcesserunt, et fiunt 1122 (c). Nam $74 \times 15 = 1110 + 12 = 1122$.

(b) v editio princeps.

(c) 1120 editio princeps et *Bibl. Patr.*

nies primam. Hic autem memor esto, ubi cum numerus supradictus quadraginta excesserit tricesimum, rursus remanens est clavis.

CAP. CH. — *De termino paschali.*

Terminus paschalis est decima quarta luna Aprilis, et pascha Hebræorum. Ergo post vernale æquinoctium ubicunque decima quarta luna occurrerit, ibi absque dubio terminus paschalis erit, et in sequenti Dominica nostrum pascha constabit. Si terminus in Dominico die obvenerit, in sequenti Dominica Pascha celebrandum erit, hunc terminum per versus Nonarum Aprilis, et ferias facillime reperire poteris.

Aliter. — Termini a duodecimo Kalend. April. usque ad tertium decimum Kalend. Maii sunt requirendi. Quos et sic invenire poteris. Terminum præcedentis anni pone in primo articulo pollicis lævæ manus, et per singulos articulos unguisque digitorum ejusdem manus, dies terminorum computa. Qui terminus ad primum articulum occurrerit, terminus erit.

Aliter. — A termino cujusque anni inchoa, et retro usque ad duodecimam litteram calcula, et habebis terminum sequentis anni, si communis est annus. Si autem embolismalis est in anno, computa usque ad vicesimam litteram, et habebis terminum. Verbi gratia, a termino primi anni, qui est Non. April., retro numera, et in duodecima littera, quæ est octava Kalend. April. terminum secundi anni habebis, qui est communis. Ab hac usque in vigesimam litteram, in quam incidit, Idus Aprilis computa, et terminum tertii anni, qui est embolismalis, habebis.

Aliter. — A radice pollicis inchoa, et per singulos articulos trium digitorum retro calcula, et in quarto digito habebis terminum. Verbi gratia : primo anno die Nonarum April., secundo Non., tertio Non., quarto Non. Primo Kalend. April., secundo Kalend., tertio Kalend., quarto Kalend., quinto Kalend., sexto Kalend., septimo Kalend., octavo Kalend. occurrit terminus.

Regulares ejusdem termini sic invenies : Kalend. April. pro prima feria pones, et sic usque ad terminum ejusdem anni dies numera. Quota feria erit terminus, tot erunt regulares. Verbi gratia : Kalend. April. da Dominicam, et Non. April. obvenerit quinque feriae. Quinque ergo erit regularis. Sic in cæteris. Porro si terminus est ante feriam, retro calcula. Si post Kalend. in antiphona computa retro hoc modo : Dominica, Sabbatum, feria sexta, et sic per ordinem. In antiphona autem hoc modo : Dominica, feria secunda, et tertia; et sic per ordinem.

CAP. CIII. — *De termino septuagesimæ.*

Post septimum Idus Januarii, ubicunque decima luna occurrerit, terminus septuagesimæ erit. Quem sis reperies : quot diebus terminus paschalis a Ka-

lendis Aprilis, sive retro, sive in ante abest, tot diebus septuagesimæ terminus a quinto Kalend. Febr. vel in ante, vel retro erit.

CAP. CIV. — *De quadragesimali.*

Post octavum Idus Martii, ubi luna secunda obvenerit, terminus Quadragesimæ erit, quem a duodecimo Kalend. Mart. ; ad iustar Paschalis distare invenies. Bissextili anno septuagesimæ a quarto Kalend. Febr., Quadrages. ab undecimo Kalend. Martii require.

Septuages. quidem omni bissextili anno.

Quadrages. vero tantum, cum terminus ante bissextilem evenerit.

CAP. CV. — *De Rogationibus.*

Terminus Rogationum est vicesima luna Maii. Hunc require a Nonis Maii, ut supra.

CAP. CVI. — *De Pentecoste.*

Terminus Pentecostes est quarta luna Junii. Hunc vero a decima tertia Kalend. require per omnia, ut supra. Ad inveniendam feriam, terminorum concurrentes præsentis anni regularibus junge ; si infra septimum fuerit numerus, talis erit feria, si ultra, sublatis septem quod remanserit, feria.

CAP. CVII. — *De Adventu.*

A quinto Kalend. Decemb. usque ad tertium. Non ejusdem, ubicunque Dominica occurrerit, Adventus Domini erit.

CAP. CVIII. — *De embolismo.*

Primus embolismus quarto Non. Decemb. Luna prima in secundo anno decemnovennalis cycli ; secundus quarto Non. Septemb. in quinto anno tertius secundo Non. Martii in octavo anno.

Eodem anno primo Kalend. Maii erit luna vicesima septima, et in Kalend. Julii viginti novem epactis intervenientibus, nisi sit bissextus.

Quartus embolismus, quarto Non. Jan. in undecimo anno.

Eodem anno erit luna vicesima octava, in Kalend. Mart. epactis intervenientibus, nisi sit bissextus.

Quintus erit quarto Non. Novemb. in decimo tertio anno.

Sextus erit quarto Non. Aug. in decimo sexto anno.

Septimus erit tertio Non. Martii in decimo nono anno.

Eodem anno luna erit vicesima octava in Kalend. Maii et in Kalend. August. contra epactas, lunæ saltu facto in Julio. Quod si tertio Non. Martii embolismi lunatio negligitur, in decimo nono anno terminus Paschalis decimo quinto Kalend. Maii illo anno non erit.

CAP. CIX. — *De diebus Ægyptiacis.*

Dies Ægyptiaci ideo dicuntur, quia ab Ægyptiis sunt inventi. Et quia Ægyptus dicitur *tenebræ*, ipsi tenebrosi inde nominantur, eo quod incautos ad tenebras mortis perducere affirmantur.

LIBER TERTIUS.

EXHORTATIO.

Per descriptum volubile tempus, sic volvitur volubiliis mundus. Sed nos temporis volubilitatem jam postponamus, et ad stabilitatem ævi mentes intendamus.

Non arbitror infructuosum seriem temporum huic operi inserere, quo lector cuncta transacti mundi tempora queat cum fructu agnoscere.

Sathael primus archangelus, signaculum similitudinis Dei, conditus plenus sapientia, et perfectus decore in deliciis cœlestis paradisi, non plenam horam mansit, atque ob superbiam, cum universis sibi consentaneis æternum exsilium incidit.

Adam primus homo ad imaginem Dei in Hebron formatus, in paradiso cum Eva septem horis commoratus, ob mandati transgressionem, hujus mundi exsilium subiit. In quo triginta filios et totidem filias, absque Abel et Cain genuit.

Ipsè vero post nongentos et triginta annos in Jerusalem obiit. In loco Calvarie sepultus aliquandiu requievit. Deinde in Hebron translatus in terram, de qua sumptus est, rediit.

Abel filius Adæ triginta annorum a fratre Cain apud Damascum occiditur.

Seth frater Abelis vixit nongentos et duodecim annos.

Malaleel vixit octingentos nonaginta quinque annos.

Jareth vixit nongentos sexaginta duos annos.

Enoch vixit trecentos sexaginta quinque annos, et translatus est in paradysum.

Hic litteras reperit, et quosdam libros conscripsit.

Hujus tempore mortuus est Adam.

Mathusala vixit annos nongentos sexaginta novem.

Lamech vixit annos septingentos septuaginta septem.

Gigantes orti sunt, quorum statura erat quindécim, vel triginta cubitorum.

Regnum Cain.

Cain primus condidit civitatem Enoch, in qua ipse primus regnavit.

Post hunc Enoch filius ejus successit.

Huic successit Gaidat filius illius.

At illi Mævia filia ejus.

Huic Mathusael filius ipsius.

Illi vero successit Lamech.

Hic in diluvio periit. Hic et Cain occidit.

Jobel filius Lamech reperit usum tabernaculorum.

Cajus frater Jobal invenit musicam.

Illorum frater Tubal invenit artem fabrilem ferri et æris.

Soror eorum Noema reperit artem variae texture.

A Decimus ab Adam Noe vixit nongentos quinquaginta annos. Hujus tempore existit diluvium.

Hujus etiam tempore primitus visa est iris, et pluvia. Et hominibus usus carniū concessus.

PRIMA ÆTAS.

Hæc prima ætas continet annos juxta Hebraicam veritatem mille sexcentos quadraginta duos.

Juxta septuaginta Interpretes, bis mille ducentos sexaginta duos.

Generaciones decem.

SECUNDA ÆTAS.

Sem filius Noe ipse est idem qui et Melchisedec, vixit sexcentos et duos annos. Hujus tempore divisum est genus humanum in tria: in liberos, milites, servos. Liberi de Sem, milites de Japhet, servi de Cham.

Arphaxad, filius Sem, vixit trecentos triginta octo annos; secundum septuaginta Interpretes, quingentos, sexaginta quinque.

Cainan vixit quadringentos triginta octo annos.

Salem vixit quadringentos triginta tres annos; hic condidit Salem.

Ab hoc Samaritæ et Indi.

Heber, a quo Hebræi, vixit quadringentos sexaginta quatuor annos.

Hujus tempore Babel construitur.

Phaleg vixit quæcentos triginta novem annos. Hujus tempore divisæ sunt linguæ in septuaginta duas.

Hujus etiam tempore idololatria exorta est.

Reu vixit ducentos triginta novem annos. Hujus tempore regnum Scythiarum et Ægyptiorum exortum est.

Seruch vixit ducentos triginta annos. Hujus tempore regnum Assyriorum et Sicyoniorum nascitur.

Nachor vixit annos centum quadragenos et octo.

Thare vixit ducentos quinque annos.

Babylonia conditur.

Hæc secunda ætas continet annos a diluvio usque ad Abraham, juxta Hebraicam veritatem, ducentos nonaginta duos, generationes decem. Juxta septuaginta interpretes nongentos quinquaginta quinque, vel adjecto Cainan, quem Septuaginta et Lucas ponunt, mille septuaginta duos, generationes undecim. Ab Adam usque ad Ninum sunt anni ter mille centum octoginta quatuor, qui ab omnibus historicis vel omissi, vel ignorati sunt.

Sub Seruch secunda ætate apud Babel primus regnavit Nemroth, gigas triginta cubitorum, cui successit filius ejus Assur, a quo Assyrii.

Regnum Assyriorum.

Hujus filius Belus regnavit annos sexaginta quinque.

Belo primum sacrificia sunt facta.

Hujus filius Ninus regnavit annos quinquaginta duos.

Hic condidit Niniven.

Hujus tempore inventa est magica ars a Zoroastre rege Bactrianorum, quem idem Ninus bello victum occidit, qui et Syrophanem primum idololatram Ægyptium subiecit.

Tempore Nini natus est Abraham.

Sub Abraham post Ninum regnavit Semiramis, uxor ejus quadraginta duos annos.

Hæc condidit magnam Babyloniam et subjugavit Indiam et Æthiopiam.

Huic successit filius ipsius Ninias.

Niniati sub Isaac successit Arrius, qui et Erioch.

Huic successit Xerxes.

Post hunc regnavit Beloch.

Deinde Armamitres.

Post hunc Baal, qui et Balæus.

Deinde Mamitos.

Exin Saporas.

Post hunc Agatides

Sub Caleb, Amyntas.

Post hunc Lamperes.

Post illum Oëneus.

Dein Eutropis.

Exin sub Azaria, qui et Ozias, Sardanapalus.

Sub quo defecit regnum Assyriorum, quod stetit annis mille centum sexaginta quatuor.

Post divisionem linguarum sub Reu, surrexit regnum Scytharum sexaginta annis antequam Assyriorum, ubi primus regnavit Tanaus, a quo flumen Tanais dicitur.

Regnum Ægyptiorum sub regibus.

In Ægypto primus regum Pharaos, a quo Pharos civitas, et posterius reges dicti.

Hinc Zoes.

Ab hoc decimus septimus Amasis, sub quo venit Joseph in Ægyptum.

Post hunc regnavit Hebron.

Deinde Amenopolis.

Exin Mespres. Sub quo moritur Joseph.

Inde regnavit Nuffar.

Post hunc Muthusis.

Deinde Thyomosis.

Item Amenophis, Horus et Hencres, Achoris. Item Cencres, qui submersus in mari Rubro.

Regnum Arcadum.

Apud Sicyonios, id est Arcades, primus regnavit sub Seruch :

Ægialeus, qui et Ægelasus.

Huic successit Archas, a quo Archadia.

Inde Tantalus.

Post hunc sub Abraham Europus, qui Europam subjugavit, unde et Europa dicitur; cujus tempore Efron, qui et Enac gigas Ebroë condidit, post quam octavo anno condita est Tanais in Ægypto, a Tanao sub Isaac.

Inde exorti Europei.

Europei successit Telsion.

Deinde Tiriacus, cui facta sunt sacrificia.

Post hunc Leucappus.

A Inde Mesappus, qui et Zephysus.

Post hunc Erathos.

Inde Ptolomæus.

Exin Orthopolis.

Post hunc, sub Moyse, Marathos.

Deinde Corax.

Deinde Hercules.

Exin Menalio.

Post hunc Parthenopetis.

Post illum Pincus.

Deinde Phallax.

Exin Dodanus.

Deinde Polyphidus.

Post hunc Pelagus.

Post hunc Zeuxippus, quem occidit Alethes rex

B Corinthiorum.

Et tunc consumptum est regnum Sicyoniorum, quod stetit annis nongentis.

Deinde sacerdotes populum rexerunt.

TERTIA ÆTAS.

Abraham duodecimus a Noe.

Abraham vixit centum septuaginta annos.

Huic primo repromissus est Christus, et huic primitus data est circumcisio. Hic invenit Hebræas litteras. Hic etiam docuit Chaldæos astronomiam, Ægyptios geometriam.

Hujus tempore quinque civitates, Sodoma et Gommorra cum aliis submersæ sunt.

Isaac vixit centum viginti annos.

C Hujus tempore ortum est regnum Argivorum.

Jacob vixit annos centum quadraginta septem.

Hujus tempore fuit diluvium novem mensium in Achaia, sub Ogygio rege Thebanorum, in quo Cerambus volasse fertur.

Hec tempore claruit Minerva in Africa.

Tempore Jacob mortuus est Sem, qui Melchisedec.

Sexcentesimo secundo anno Memphis in Ægypto conditur.

Joseph vixit centum et decem annos.

Hoc tempore fuit fames septem annis.

Caath filius Levi, fratris Joseph vixit centum triginta tres annos.

D Amram filius ejus vixit centum triginta septem annos.

Horum tempore oppressi filii Israel in Ægypto. Et Cecrops Athenas condidit.

Moyse filius hujus vixit centum viginti annos.

Hujus tempore percussa est Ægyptus decem plagis.

Hic eduxit filios Israel de Ægypto, et hic primus legem populo conscripsit.

Hujus tempore exstitit diluvium sub Deucalione in Thessalia.

Tempore etiam Moysis Lacedæmon urbs condita a Cecrope, et templum Delphicum.

Tempora judicum.

Josue, qui et Jesus, vixit annos centum et decem.

Hujus tempore exsiccatus est Jordanis populo Dei, et sol stetit spatio duorum dierum.

Caleb successit Josue, qui in morte Josue erat A centum annorum.

Hujus tempore factæ sunt fabulæ.

Hoc tempore claruit Orpheus in musica in Lesbo.

Hoc tempore etiam fuit Saturnus et Jupiter, sicut Solinus et Varro scribunt.

Prima sibylla Persica claruit.

Othoniel filius Caleb judicavit populum quadraginta annis.

Hujus tempore condidit Catherinus Thebas. Aioth judicavit Israel octoginta annos.

Primum bellum civile.

Hujus tempore fuit bellum inter populum Israel et Benjamin, propter uxorem Levitæ apud Gabaam constupratam, et a Israel quidem occisa sunt quadraginta millia, de Benjamin triginta quinque et centum viri.

Troja construitur.

Amphion musicus claruit.

Sangar Judaicum populum regit annos decem. Hoc tempore ortum est regnum Laurentium.

Barach cum Debora judicat Israel quadraginta annos

Hujus tempore fuit secunda sibylla Libyca.

Picus rex in Italia.

Gedeon judicat Israel quadraginta annos. Hujus tempore erat Hercules.

Orpheus musicus claret.

Abimelech filius Gedeonis regnat super filios Israel tribus annis.

Hoc tempore exstitit Theseus.

Thola judicat Israel annos viginti tres. Hujus tempore fuit tertia sibylla Delphica.

Priamus in Troja

Jair judicat Israel duos et viginti annos.

Hoc tempore fuit bellum Thebanum.

Carmenis nympha.

Jephthe judicat Israel sex annos.

Hujus tempore erant Amazones et Theseus

Abessan judicat Israel septem annos.

Hoc tempore Booz sumpsit Ruth.

Hoc etiam tempore claruit sibylla quarta, Erythræa vel Babylonica.

Achialon judicat Israel decem annos.

Hujus tempore obsessa est Troja.

Labdon judicat Israel octo annos.

Hujus tempore capta est Troja.

Ex parte Græcorum occisa sunt octingenta septuaginta septem millia.

Ex parte Trojanorum sexcenta octoginta sex millia.

Æneas in Italia pugnavit cum Turno.

Samson non videns judicavit viginti annos. Hoc tempore regnum Albanorum ortum est.

Ascanius Albaniam condidit.

Eli sacerdos judicat Israel quadraginta annos.

(65) Ex horum numerorum collatione sequetur diluvium septem tantum annis ab orbe condito distare, quod quam absurdum sit, nemo non videt. Hos igitur correximus ex opere præstantissimo cui

PATROL. CLXXII.

Hoc tempore claruit quinta sibylla Cumæa, ad quam venit Æneas.

Samuel judicat Israel duodecim annos. Hujus tempore Orestes et Pilades fuerunt; Lacedæmonum regnum tunc oritur.

Saul primus rex Hebræorum regnat viginti annos, siye, ut Actus apostolorum testantur, quadraginta.

Hujus tempore occidit David Goliath gigantem.

Hæc tertia mundi ætas continet generationes ab Abraham usque ad David juxta utramque auctoritatem, quatuordecim, annos vero nongentos quadraginta.

A diluvio usque ad David sunt bis mille centum septemdecim anni(65).

Ab initio mundi usque ad David bis mille centum viginti quatuor(65).

Regnum Idumæorum.

Tertia ætate primus rex Idumæorum erat Balaac filius Beor.

Post quem regnavit Jobab, qui et Job.

Deinde Husan.

Exin alii quinque reges.

Deinde duces.

Job autem erat quintus ab Abraham.

Abraham genuit Isaac.

Isaac genuit Esau, qui et Edom, a quo Idumæi Esau genuit Zara.

Is genuit Job sub Moyse.

Cujus Balaac filius Sefer erat rex Moab et Madiam conduxit ariolum Balaam, qui et Eliu in libro Job legitur.

Job octoginta novem annorum tentatus est. Post plagam, rex factus, vixit centum quadraginta annis.

Regnum Argivorum.

Apud Argos primus sub Isaac regnavit Inachus quinquaginta annos.

Cujus filia Io a Græcia navigans in Æthiopiam, veniens in Ægyptum, ibi litteras reperit, docuit leges. Juste imperavit, unde Isis dea dicta. Ejus maritus Osiris sub Jacob.

Phoroneus successit Inacho.

Huic Apis, qui et Epaphus, qui postea in Ægypto regnans Serapis dictus est.

Post hunc regnavit Argus sub Joseph, a quo civitas Argos, et a quo Argivi.

Deinde Honoreus, qui primus boves ad aratrum junxit.

Huic successit Eriasus.

Illi Phorbalus sub Moyse.

Illi Tophas.

Huic Jasius, frater Dardani.

Illi Stelenus.

Huic Danaus, sub Adar, qui habuit quinquaginta filias. Frater ejus Ægystus totidem filios, qui omnes præter unum a filiabus sunt interfecti.

titulus *Art de vérifier les dates*; ita ut eorum prior fiat mille ducenti sexaginta tres anni, posterior autem bis mille nongenti noveadecim. Edit.

Ab hoc Ægysto Ægyptus est dicta.
 Post Danaum regnavit Abas.
 Huic successit filius Acrisius.
 Illi Euristeus.
 Illi Euchippus.
 At illi Adrassus (sub Jephthe) per quem Theseus Argos destruxit, et sic regnum Argivorum defecit.
 Tertia quoque ætate sub Moyse Prometheus, rex Caucasii, primus docuit philosophiam in Oriente. Atlas frater ejus rex Africae docuit astrologiam. Hesperus, eorum frater regnavit in Italia, et Hesperiam vocavit.
Regnum Atheniensium.
 Sub Moyse Cecrops, qui primus ibi regnavit. Athenas condidit, Ægyptum subjugavit, cum Pharaon submersus est in mari Rubro.
 Post hunc regnavit Menander.
 Deinde, sub Caleb, Amphitryon, pater Herculis.
 Exin, sub Othoniele, Erictonius, inventor currus.
 Post hunc Pandion, pater Prognés et Philomenæ.
 Deinde Ægeus.
 Exin Theseus.
 Post hunc Demophoon.
 Post illum Mnesteus.
 Dein Melanto.
 Exin Codrus, sub Samuele, qui se pro populo hostibus tradidit.
 Post hunc magistratus populo præfuit.
Regnum Amazonum.
 Hac ætate Amazones in Asia regnaverunt.
 Inprimis Marpesia et Lampeto, quæ Ephesum condiderunt.
 Deinde Synope.
 Exin (sub Thola) Antiopa, et Hippolite.
 Post hanc Oretria.
 Post illam Pentesilea.
 Hanc occidit Pyrrhus apud Trojam.
Regnum Trojanorum sub Otthoniel.
 Hac etiam ætate Dardanus in Phrygia regnavit.
 Huic successit filius Erictonius sub Aioth.
 Huic filius Trou, a quo Troja.
 Ipsi filius, Ius : a quo Ilium.
 Ei vero filius Laomedon.
 Illi filius successit (sub Jephthe) Priamus pater Hectoris et Paridis.
 Tunc Græci destruxerunt regnum Phrygiorum, quod stetit octingentos duos annos.
Regnum Thebanorum.
 Thebas Cadmus condidit, qui primus ibi regnavit, et Græcas litteras reperit.
 Huic successit Pentheus.
 Illi (sub Gedeone) Laus.
 Huic OEdypus.
 Illi Etheocles, et Polynices.
 Illi [i. illis] Creon.
 Post hunc [sub Jephthe] Theseus, qui Thebas destruxit.
 In Creta sub Josue regnavit Saturnus.
 Post hunc Jupiter.
 Deinde (sub Aiot) Minos

A Exin Idomenus, qui cum aliis Trojam obsedit, sub Aiot.
 Liber in India, sub Barach.
 Perseus regnavit in Persida qui occidit Liberum.
Regnum Mycænorum.
 Apud Mycenæ regnavit Tantalus.
 Dein filius ejus Pelops.
 Exin filius hujus Atreus.
 Post hunc, sub Jephthe, filii Agamemnon et Menelaus.
 Post hos Orestes, filius Agamemnonis.
Regnum Italarum sub Moyse. In Italia regnarunt :
 Primus Hesperus, a quo Hesperia.
 Enotrius filius Lycaonis, sub Caleb.
 Dardanus.
 Italus, a quo Italia.
 B Sabinus, a quo Sabini.
 Janus Saturnus, a quo Saturnia.
 Latus Picus, qui auguria reperit.
 Faunus.
 Evander, cujus mater Carmentis Latinas litteras reperit, sub Samsone.
 Latinus, unde Latini dicti.
 Post hunc deficit regnum Laurentium.

[QUARTA ÆTAS.]

Regnum Jerusalem vel Juda.
 Quarta ætate decimus quartus ab Abraham rex David regnavit in Jerusalem quadraginta annos.
 Hoc tempore claruit Homerus, et Carthago ondita. Nathan et Gad prophetæ.
 C Salomon, filius David, regnat quadraginta annos.
 Hic fecit primum templum in Jerusalem.
 Rehobam, filius Salomonis, regnat annos septemdecim.
 Hujus tempore regnum Israel oritur.
 Smyrna conditur ab Amazonibus.
 Abia regnat tres annos.
 Samus conditur.
 Asa regnat annos quadraginta unum.
 Josaphat regnat annos viginti quinque.
 Elias propheta claret.
 Hoc tempore non pluit tribus annis.
 Hic primus mortuum suscitavit.
 Joram regnavit annos octo.
 Elisæus propheta claret.
 Elias translatus.
 Azarias regnavit unum annum.
 Athalia mater ejus regnat annos septem.
 Joas filius Azariæ regnat annos quadraginta.
 Zacharias Joiadæ filius lapidatur.
 Amazias regnat annos viginti novem.
 Ozias regnat annos quinquaginta duos.
 Isaias, Oseas, Joel, Amos, Abdias, Jonas, Michæas prophetæ clarent.
 Hujus tempore sibylla sexta claret.
 Regnum Assyriorum in Medos transfertur, quod stetit per annos trecentos quinquaginta quinque.
 Regnum Macedonum oritur.
 Joatham regnat annos sedecim.

Hujus tempore olympias instituitur a Græcis, A
apud Ælidem civitatem.

Achaz regnat annos sedecim.

Roma conditur.

Regnum Romanum oritur.

Israel transfertur.

Ezechias regnat annos viginti octo.

Romulus senatum constituit, et annum.

Manasses regnat annos quinquaginta quinque.

Numa duo menses adjicit. A servis occiditur.

Amon regnat duos annos.

Arion citharista claret.

Josias regnat annos triginta unum; a rege Ægypti occiditur.

Hujus tempore Ninive destruitur a rege Cyaxare, quæ stetit a Nino annis mille quadringentis et septuaginta. B

Sibylla Samia claret, et Jeremias propheta.

Joachaz filius Josiæ regnat menses tres.

Eliachim filius Josiæ regnat annos undecim.

Jechonias, qui et Joachim, filius Joachim, regnat menses tres.

Sedecias filius Josiæ, regnat annos undecim. Hoc tempore destructa est Jerosolyma a Babyloniis. Post hunc defecit regnum Juda quod jam stetit per annos quingentos quadraginta novem.

Hæc quarta mundi ætas a David usque ad transmigrationem Babylonicam continet juxta Hebræorum veritatem annos quadringentos septuaginta quinque juxta septuaginta Translatores duodecim, amplius generationes quatuordecim. Ab initio mundi quater mille sexcenti decem. C

Regnum Israel.

Hac ætate regnavit in Israel Jeroboam annos viginti duos.

Hunc vicit Abia rex, et obiit.

Nabath filius ejus regnat annos duos.

Hunc occidit Baasa.

Baasa regnavit viginti duos annos. Morbo interiit.

Sela filius ejus regnat duos annos.

Hunc occidit Zamri servus ejus.

Zamri regnavit septem dies.

Hunc occidit Amri, princeps militiæ.

Amri regnavit duodecim annos in Samaria. Hic morbo periit.

Achab filius ejus regnavit annos duos. Hic cecidit per cancellos, et obiit.

Joram frater Ochoziæ regnavit annos duodecim.

Hunc occidit Jehu servus Achab.

Jehu regnavit annos viginti octo. Morbo interiit.

Joachaz filius ejus regnavit annos septemdecim. Morbo periit.

Joas filius ejus regnavit annos similiter septemdecim.

Jeroboam filius istius regnavit annos quadraginta unum.

Zacharias filius hujus regnavit menses sex. Hunc occidit Sellum.

Sellum regnavit mensem unum.

Hunc occidit Manahen.

Manahen regnavit annos decem. Morbo obiit.

Phaceia filius ejus regnavit annos duos.

Hunc occidit Phaceia dux ejus.

Phaceia regnavit annos viginti.

Hunc occidit Osee.

Osee regnavit annos novem.

Hunc Salmanasser rex cum omni populo transtulit in Assyrios, et sic defecit regnum Israel, quod stetit per annos trecentos quinquaginta.

In hac captivitate fuit Tobias.

Regnum Macedonum sub Ozia.

In Macedonia regnavit primum Karanus annos viginti octo.

Cui successit Perdiccas.

Hic Alexander.

Deinde Archelaus filius Perdiccæ.

Illi Amyntas.

Hic Philippus.

Illi (sub Dario) Alexander Magnus.

Hic Philippus frater Alexandri.

Illi Cassander.

Stetitque regnum Græcorum per annos septingentos usque ad tempora Ptolomæi Philometoris, et tunc defecit.

Regnum Albanorum sub Samson.

Apud Albam regnavit Æneas annos tres.

Hic Lavinium condidit, et fulmine periit, sub Eli.

Ascanius, qui et Julius, filius Æneæ, a quo gens Julia.

Sylvius Posthumus frater Ascanii regnavit annos triginta novem. Ab hoc omnes reges Albæ Sylvii dicti sunt.

Æneas Sylvius regnavit annos triginta unum, sub David.

Latinus Sylvius regnavit annos quinquaginta.

Alba filius regnavit annos triginta novem. Ab hoc Albani reges.

Ægyptus, vel Epyrus, vel Atis Sylvius, regnavit annos viginti quatuor, sub Aza.

Capys Sylvius regnavit viginti octo annos. Hic Capuam condidit.

Carpentus Sylvius regnavit annos tredecim.

Tiberinus Sylvius regnavit annos novem.

Ab hoc Tiberis fluvius dicitur, quia in eo est D extinctus, qui antea Albula est dictus.

Agrippa Sylvius regnavit annos quadraginta.

Aremulus Sylvius regnavit annos novemdecim. Hic fulmine interiit.

Aventinus Sylvius regnavit annos triginta septem. Ab hoc Aventinus mons dicitur.

Procas Sylvius regnavit annos viginti tres, sub Ozia.

Amulius Sylvius regnavit annos quadraginta tres. Hujus frater erat Numitor; ejus filia Rhea, Rhenum et Romulum genuit, qui occiso Amulio Numitorem in regnum statuit. Sub quo defecit regnum Albanorum, quod jam stetit per annos quadringentos quinquaginta.

Regnum Romanorum.

Romulus condidit Romam, et primus regnavit annos triginta septem.

Hic fulmine interiit.

Numa Pompilius regnavit annos quadraginta unum.

Hic invenit necromantiam, et primus sacra instituit. Morbo periit.

Tullus Hostilius regnavit annos triginta duos. Hic etiam fulmine interiit sub Josia.

Ancus Martius viginti tres annos regnat. Hic Ostiam condidit. Morbo periit.

Tarquinius Priscus regnavit annos triginta septem. Hic circum et ludos Romæ instituit. Hunc filius Ancus occidit.

Servilius Tullus regnavit annos triginta quatuor. Hic a Tarquinio occiditur, sub Cyro.

Tarquinius Superbus regnavit annos viginti quinque. Hic regno expellitur, et consules creantur; fueruntque reges per annos ducentos quadraginta tres.

QUINTA ÆTAS.

Regnum Babyloniorum.

Quinta ætate apud Babyloniam regnavit Nabuchodonosor quadraginta quatuor annos.

Sybilla octava Cumana claruit.

Ezechiel propheta claret.

Filius ejus Evilmerodach regnavit annos octodecim.

Daniel, et tres pueri clarent.

Egesar, hujus filius, regnavit annos quadraginta. Septem sapientes clarent.

Labosordach regnat menses novem.

Abacuc propheta claret.

Baltazar regnavit annos septemdecim. Hunc Cyrus occidit, et Babyloniam destruxit.

Regnum Persarum.

Cyrus Persarum primus regnat cum Dario annos viginti quinque.

Hic laxavit captivitatem.

Hunc regina Amazonum occidit.

Sybilla nona claret.

Cambyses, qui et Nabuchodonosor, filius Cyri, regnavit annos octo.

Hujus tempore fuit Judith.

Hic condidit Babyloniam in Ægypto.

Smerdes magus regnavit menses septem.

Pythagoras philosophus claret.

Darius regnavit annos triginta sex.

Aggæus, Zacharias et Malachias clarent.

Xerxes filius ejus regnavit annos viginti

Sybilla decima Phrygia claret.

Artabanus regnavit mensibus septem. Herodotus claret.

Artaxerxes regnavit annos quadraginta.

Hippocrates medicus claret, et Esdras.

Xerxes filius ejus regnat duos menses.

Socrates claret.

Sogdianus regnat octo menses.

Democritus claret.

Darius filius Artaxerxis regnavit annos novemdecim.

Plato claret.

A Artaxerxes Assuerus, filius Darii, regnavit anno quadraginta.

Esther claret.

Sybilla undecima Tiburtina claret.

Artaxerxes, qui et Ochus, regnavit annos viginti sex.

Aristoteles claret.

Arses, qui et Xerxes, regnavit annos quatuor.

Zeno stoicus claret.

Darius ultimus Persarum regnavit annos sex.

Hunc occidit Alexander. Sub hoc regnum Persarum defecit, quod stetit per annos ducentos triginta octo.

Regnum Alexandriae.

Alexander Magnus Alexandriam condidit. Hic veneno interiit, et duodecim annos regnavit. Hic Tyrum destruxit.

Ptolomæus, qui et Sother, vel Lagides, filius Lagi, regnavit in Alexandria quadraginta annos. Morbo obiit, et ab hoc Ptolomæi vel Lagidæ dicti sunt reges cæteri.

Ptolomeus Philadelphus alterius filius regnavit annos triginta octo. Morbo obiit.

Septuaginta interpretes clarent.

Hic Philadelphiam condidit.

Ptolomeus Evergetes frater Philadelphi regnavit annos viginti sex; similiter obiit. Sub hoc filius Syrach claruit.

Ptolomæus Philopator frater Evergetis regnavit annos septemdecim. Morbo periit.

Ptolomæus Epiphanes regnavit annos viginti quatuor. Morbo periit.

Philometor regnavit annos triginta quinque.

Ptolomæus Evergetes, frater superioris, regnavit annos viginti novem. Simili modo obiit.

Ptolomæus Phiscon, qui et Sother, regnavit annos septemdecim. Hic pulsus est regno, quia filium fratris occidit.

Ptolomæus Alexander frater Sotheri regnavit annos decem; et hic regno pellitur, quia matrem occidit.

Ptolomæus Phiscon, qui et supra, regnat secundo, annos octo. Morbo periit.

Ptolomæus Dionysius regnat annos triginta; hic sororem Cleopatram habuit.

Hic Pompeium occidit. Ipse naufragio periit.

Cleopatra, soror et uxor Ptolomæi, regnat annos viginti duos. Hæc a serpente interiit, et sic regnum Ptolomaidum et Lagidum defecit, quod per annos ducentos nonaginta quinque stetit.

Regnum Syriæ.

In Syria regnavit Seleucus post Alexandrum Magnum. Hic condidit Seleuciam.

Hunc Ptolomæus Lagides occidit, sub Philadelpho.

Antiochus, qui et Sother filius ejus regnat post eum. Hic condidit Antiochiam. Morbo obiit.

Antiochus Theos, filius alterius, post hunc regnavit. Similiter obiit.

Seleucus Callinicus cum fratre Antiocho filio superioris post illum regnavit.

Hunc Ptolomæus Evergetes occidit.

Antiochus Magnus cum fratre Seleuco Ceraunio filio Seleuci deinde regnavit.

Hic filiam habuit, et fulmine ambo interfecerunt.

Seleucus Eupator filius Antiochi magni post patrem regnavit. Hic veneno occiditur a duobus sub Philometore.

Antiochus Illustris Romæ obses.

Epiphanes frater Seleuci post hunc regnat. Sub hoc Machabæorum bella.

Hic magno tormento doloris obiit.

Antiochus Eupator, filius Antiochi, post patrem regnat. Hunc occidit Demetrius filius Seleuci.

Demetrius, filius Selenci, deinde regnavit. Hunc occidit Alexander filius Antiochi.

Alexander Nobilis, filius Antiochi, post hunc regnavit. Hunc Ptolomæus Philometor occidit.

Demetrius, filius Demetrii, post illum regnavit. Hunc occidit Mithridates rex.

Antiochus filius Alexandri, post hunc regnavit. Hunc occidit Tryphon.

Alexander filius Antiochi, post illum regnavit. Hunc occidit Diodotus dux.

Antiochus primus filius Demetrii, post hunc regnat. Hic in Parthia occiditur.

Antiochus Spondius filius Antiochi, post illum regnavit. Hic de regno aufugit.

Demetrius Mario frater Antiochi, post hunc regnavit. Hunc Alexander rex Judæorum occidit, sub Pompeio.

Antiochus, qui et Dionysius, frater Demetrii regis, regnat. Hunc rex Arabum occidit.

Post hunc defecit regnum Syriæ, quod stetit per annos ducentos septuaginta.

DE CONSULIBUS ET DICTATORIBUS ROMÆ.

Romani post reges habuerunt consules, quorum præcipuos hic adnotabimus.

Anno Urbis conditæ 244. Primi consules Brutus et Tarquinius. Hi cum Porsenna rege bellum gerunt.

Anno Urbis cond. 248. Valerius et Posthumius Coss. Sabinos et Auruncos vicerunt.

Anno Urbis 251. Dictator et imperator creatur Laertius.

Hic præfuit consulibus.

Coss. Posthumius et Comminius.

Anno Urbis 253. Posthumius dictator. Coss. Brutus et Venusius. Hi cum Tarquinio Superbo pugnaverunt.

Anno Urbis 258. Valerius dictator. Coss. Appius et Servilius. Hi cum Volscis et equitibus pugnaverunt.

Anno Urbis 262. Cincinnatus ab aratro sumptus dictator efficitur.

Coss. Minutius et Sempronius. Hi Urbem ab hostibus liberant.

Anno Urbis 265. Cassius et Proculus consules.

Seditio gravis contra [l. inter] senatores et plebem. Anno Urbis 271. Fabius et Manilius coss. Hi cum Veientibus pugnaverunt.

Anno Urbis 285. Æmilius et Quintius coss. Hi lustrum instituerunt.

Anno Urbis 292. Volumius et Publicola coss. Hi cum exsulibus et servis ingens bellum habuerunt.

Anno Urbis 502. Decemviri proconsules creantur.

Anno Urbis 312. Tribuni militum procoss. creantur.

Anno Urbis 316. Iterum dictator creatur Mamertus, et coss. Gorgonius et Sergius.

Hi maximum bellum gesserunt cum Phaliscis et Fidenis.

Anno Urbis 322. Aurelius dictator, Julius et Mentus coss. Hi cum Volscis, et equitibus ingens bellum habuerunt.

Anno Urbis 327. Æmilius dictator, et quatuor tribuni proconsules constituti. Ab his Veientes septies victi; sub Alexandro.

Anno Urbis 336. Cornelius dictator. Fabius, et Cossus coss. Hi cum Volscis et equit. pugnaverunt.

Anno Urbis 348. Camillus ab agro dictator; tribuni proconsules. Hi Etruscos vicerunt sub Ptolomæo.

Anno Urbis 362. Tres Fabii tribuni militum proconsules creati. Hi cum Gallis pugnaverunt. Sed Romani victi sunt.

Anno Urbis 398. Sulpicius dictator. Popilius et Manlius coss. Hi Gallos vicerunt.

Anno Urbis 409. Valerius et Cornelius coss. Hi Samnitas gravi bello vicerunt.

Anno Urbis 412. Torquatus et Decius coss. Hi cum Alexandro rege Epiri pugnaverunt et occiderunt.

Anno Urbis 467. Fabricius et Curtius coss. (sub Philadelpho). Hi cum Pyrrho rege Epiri pugnaverunt, et occiderunt.

Anno Urbis conditæ 475. Genutius consul Aphros et Tarentinos vicit.

Anno 477. Sempronius consul Picentinos vicit.

Anno 485. Claudius et Fabius coss. Hi Siculos, et Pœnos vicerunt: sub Philadelpho.

Cornelius et Duillius coss. cum Annibale seniore Carthaginensium imperatore pugnaverunt, et occiderunt.

Regulus et Manlius coss. cum Amilcare Pœnorum imperatore pugnaverunt et occiderunt.

Paulus et Fulvius cum Carthaginensibus navali prælio pugnaverunt et vicerunt.

Metellus et Furius coss. cum Asdrubale imperatore Carthaginensium pugnaverunt et occiderunt.

Attilius et Manlius coss. Ab Annibale filio Amilcaris imperatore victi sunt.

Scipio et Sempronius ab eodem victi sunt.

Æmilius et Varro coss. cum omni exercitu ab eodem occisi sunt.

Scipio, qui postea Africanus, Magonem ducem fratrem Annibalis vicit et cepit.

Levinus alter consul Hannonem ducem Afrorum cepit.

Scævola consul.

Gracchus prætor occiditur.

Marcellus consul Annibalem prælio vicit. Caro Censorinus consul Hispaniam vicit.

Fabius consul Carthalonem ducem Annibalis cum omni exercitu delevit.

Drusus et Flaminius coss. Adsubalem fratrem Annibalis cum omni exercitu occidit.

Lælius consul Syphacem regem vicit.

Alter Scipio consul, Annibalem et omnem populum Carthagini vicit, et Terentium adduxit.

Licinius et Cassius coss. Macedones maximo prælio vicerunt.

Censorinus et Manlius coss. cum Scipione deleverunt Carthaginem, omni populo occiso, quæ stetit septingentos annos.

Metellus et Marius coss. Jugurtham regem variis præliis vicerunt.

Manilius et Scipio coss. Cimbro et Teutones maximo prælio vicerunt sub Tuiscone.

Sylla consul Mithridatem regem multis præliis vicit.

Cinna consul senatum occidit, et ipse occiditur.

Tullius et Antonius coss. Catilinam cum suis deleverunt.

Pompeius dictator et consul in Oriente cum viginti duobus regibus pugnavit, et vicit.

Crassus dictator et consul Parthiam vicit, et ibi occiditur, sub Dionysio.

Julius Cæsar dictator et consul Galliam vicit, Pompeium consulem cum omni populo Orientis devicit. Hic primus monarcha quinque annos regnavit.

Hic bissextum imo cyclum magnum composuit.

Hic a senatu occiditur.

Ab hoc Cæsares sunt dicti.

Lepidus Dictator, consul, Africam et Siciliam devicit.

Antonius dictator et consul Ægyptum devicit et Judæam.

Octavianus dictator et consul, qui postea Augustus, Antonium cum Cleopatra maximo prælio vicit, et totum orbem pacificavit.

Post hunc consules desierunt, qui per quadringentos septuaginta et quatuor annos fuerunt. Hisque Augusti vel Cæsares successerunt.

DE SACERDOTIBUS.

Hi sacerdotes præfuerunt populo Dei, sub lege usque ad Christum, numero quadraginta septem.

Aaron, Eleazar, Phinees, Abisue, Bocci, Ozi, Zaraias, Marioth, Amarias, Achitob, Sadoch, Achimaas, Azarias, Joanna, Azachias, Amarias, Achitob, Sadoch, Mosolla, Helchias, Azarias, Zaraias; intrans-

migratione Babylonica, Josedech. Post reversionem Joannes, Joachim, Eliasib, Joaida, Jonathas, sub Alexandro Magno; Jaddus, Onias, Simeon, Eleazarus, Manasses, Onias, Simon, Jason, Menelaus, Lysimachus, Judas Machabæus, Jonatha, Simon Joannis filius, Simon, Aristobulus, Alexander, Hyrcanus, Aristobulus sub Herode, Antigonus. Hic ab Antonio Romano consule occiditur; Herodes Idumæus rex constituitur; qui regnavit triginta sex annos.

Sicque defecerunt sacerdotes ex stirpe Aaron, qui præfuerunt ab Aaron usque ad Christum, annos mille sexcentos et septem.

Quinta ætas, a captivitate Babylonica usque ad Christum, continet generationes quatuordecim, annos quingentos octoginta septem.

Ab exordio mundi usque ad Christum, secundum Hebraicam veritatem, sunt anni 4765. Secundum septuaginta Interpretes 5228.

SEXTA ÆTAS.

DE AUGUSTIS ET CÆSARIBUS ROMANIS USQUE AD FEDERICUM I.

Sexta ætate regnavit Augustus Cæsar quinquaginta sex annos, et sex menses.

Hujus tempore Christus nascitur.

Hic veneno interiit.

Joannes Baptista clarus, et Virgilius, et Horatius, et Ovidius poetæ.

Colonia ab Agrippa rege conditur.

Augusta a Druso rege privigno Augusti conditur.

Tiberius privignus Augusti regnat triginta tres annos; veneno periit.

Hoc tempore Joannes decollatur.

Christus crucifigitur.

Caius Calligula regnat tres annos, et decem menses. A suis occiditur.

Matthæus Evangelium scripsit.

Philo claret.

Claudius regnat tredecim annos, menses octo.

Marcus Evangelium scripsit. Et hic veneno periit.

Prima Christianorum persecutio.

Nero regnavit annos tredecim, menses novem; seipsum occidit.

Lucas Evangelium scripsit.

Jacobus apostolus a Judæis lapidatur.

Petrus crucifigitur.

Paulus decollatur.

Lucanus et Josephus clari.

Galba et Piso regnant septem menses. Hos occidit Ottho.

Ottho tres menses. Hic seipsum occidit.

Vitellius octo menses. Hunc occidit Vespasianus.

Vespasianus novem annos, profluvio ventris mortuus est.

Hierusalem a Romanis destruitur, quæ stetit annos 1089.

Secunda persecutio.

Titus duos annos, menses duos. Morbo obiit.

Domitianus frater Titi quindecim annos, menses quinque. Statius claruit.

Hic a suis confossus est.
 Nerva unum annum, menses quatuor. Morbo interiit.
 Joannes Evangelium scripsit.
Tertia persecutio.
 Trajanus novemdecim annos, menses sex et dimidium. Ventris profluvio interiit.
 Joannes apostolus obiit.
 Heliſus Adrianus viginti unum annos. Morbo obiit. Hic Hierusalem reedificavit et Eliam nominavit.
 Aquila interpret claret.
Quarta persecutio.
 Antoninus Pius, cum filiis Aurelio et Lucio viginti duos annos, menses tres.
 Marcus Antoninus Verus cum fratre Lucio Aurelio Commodus annos novemdecim, mensem unum.
 Sub his principibus Agapitus puer quindecim annis, martyrio coronatur.
 Lucius Antoninus Commodus filius Antonini, annos tredecim.
 Theodotion interpret claret.
 Heliſus Pertinax, menses sex. Hic a milite Juliano in palatio occiditur.
 Theophylus Cyclum paschalem scripsit.
Quinta persecutio.
 Julianus regnat annos septem. A servo occiditur.
 Severus Pertinax septemdecim annos; hunc Albinus imperator occidit.
 Narcissus episcopus claret.
 Antonius Caracalla septem annos; ab hostibus occisus.
Quinta editio invenitur.
 Macrinus unum annum; a militibus occisus.
Sexta editio invenitur.
 Aurelius Alexander tredecim annos, a milite occisus.
 Origenes claruit.
Sexta persecutio.
 Maximianus tres annos. Hic a Pupieno occisus, qui et ipse regnum usurpans occiditur.
 Gordianus septem annos, a suis occisus.
 Philippus cum Philippo filio septem annos. Hic Christianus per Origenem efficitur. Ambos Decius occidit.
Septima persecutio.
 Decius unum annum, menses octo a diabolo occiditur.
 Antonius claret.
 Gallus cum Volusiano filio, duos annos, menses quatuor. Ab Æmilio occiditur.
 Æmilius tres menses regnans, occiditur.
Octava persecutio.
 Valerianus cum filio Gallieno quindecim annos. Alter a Parthis capitur et obæcatur, alter a militibus occiditur.
 Sub hoc principe, videlicet Gallieno, sex tyranni regnaverunt.
 Primus Genus apud Mirsam occiditur.

A Secundus Posthumius decem annos in Gallia regnat; occiditur.
 Tertius Æmilianus Maguntiae occiditur.
 Quartus Marius ibidem interficitur.
 Quintus Victorinus a Gallis creatur, et occiditur.
 Sextus Tetricus a militibus occiditur.
Nona persecutio.
 Claudius unum annum, menses novem. Morbo obiit.
 Quintilius frater ejus septemdecim dies regnat et occiditur.
 Aurellianus annos quinque, menses sex, a suis occiditur.
 Tacitus menses sex. Hic apud Pontum occiditur.
B Florianus regnat duos menses et dimidium, et in Tarso occiditur.
 Probus annos sex, menses quatuor. Hic a militibus occiditur.
 Ipse tres tyrannos occidit, Saturninum, Proculum, Bonosum.
 Carus cum filiis Carino et Numiano, regnat duos annos. Carus fulmine interiit. Carinus a sociis occiditur.
Decima persecutio.
 Diocletianus cum Herculio Maximiano viginti annos. Alter regno pellitur; alter occiditur.
 Constantius cum Galerio Maximino sedecim annos. In Anglia moritur, seipsum interimens.
C Carausius septem annos regnat. Ab Allecto occiditur.
 Allectus tres menses regnat. Hunc præfectus suus occidit.
 Achileus imperator in Ægypto occiditur.
 Maximus Severus annos quatuor. Apud Tharsum dolo periit.
 Constantinus Constantii filius ex concubina Helena triginta annos, menses decem. Hic a Sylvestro baptizatur, et ad hoc Nicæna synodus congregatur.
 Constantinopolis conditur.
 Maxentius et Licinius annos decem; ambo a Constantino occiduntur.
 Crispus Constantinus Constantii filius, et Licinius Licinii filius, Cæsares, a Constantino occiduntur.
D Dalmatius imperator a militibus occiditur. Constantius cum fratribus Constantino et Constante viginti quatuor annos, menses quinque et dimidium. Constantius morbo periit. Constantinus a fratre est occisus, Constans in Hispania occiditur.
 Sub Constantio fuerunt hi septem tyranni.
 1º Magnentius, qui seipsum occidit.
 2º Decentius frater ejus, qui laqueo vitam finivit.
 3º Gallus, quem ipse Constantius occidit.
 4º Silvanus, quem etiam occidit.
 5º Veterion, qui imperium deposuit.
 6º Nepotianus, quem Magnentii duces occiderunt.
 7º Julianus, qui postea fit Augustus. Is annos duos, menses octo.

Hic idololatra efficitur, et a Mercurio martyre occiditur.

Jovinianus menses octo; morbo obiit.

Athanasius claruit.

Valentinianus cum Valente annos undecim. Valentinianus fluxu sanguinis interiit.

Procopius tyrannus occiditur.

Valens cum Gratiano et Valentiniano fratris filijs annos quatuor.

Firminus tyrannus occiditur.

Martinus, Ambrosius et Hieronymus clarent.

Gratianus cum Valentiniano fratre annos sex; Gratianus igne crematur.

Valentinianus a Gothis occiditur, vel, ut alii volunt, Gratianus a Maximo tyranno interficitur, Valentinianus regno pellitur.

Theodosius, et Valentinianus, qui supra, annos undecim. Laqueo suspenditur.

Maximus et Victor, filius ejus, imperatores occiduntur.

Eugenius tyrannus occiditur.

Arcadius filius Theodosii annos tredecim, obiit.

Chrysostomus, Augustinus clarent.

Honorius frater Arcadii cum Theodosio filio fratris, annos quindecim, obiit.

Alaricus rex Romam devastat, quæ stetit annos 1064.

Sub Honorio fuerunt septem tyranni.

1° Eucherius, quem Honorius occidit.

2° Constantinus. Hunc Constantius comes occidit. C

3° Constans, filius Constantis, quem Gerontius comes occidit.

4° Maximinus, hic exsilium subiit.

5° Jovinianus, qui mox occiditur.

6° Attalus, huic manus ab Honorio abscinditur.

7° Heraclianus, hic a militibus occiditur.

Theodosius, filius Arcadii, qui minor, viginti sex annos.

Augustinus tunc obiit.

Gildo tyrannus occiditur.

Valentinianus filius Constantij comitis, annos duodecim.

Attila rex Hunnorum.

Martianus et Valentinianus annos septem, occiduntur ab Attila. D

Angli Britanniam invadunt.

Leo Major, annos septemdecim, obiit.

Victorius cyclum paschalem scripsit.

Zenon annos septemdecim, obiit.

Theodoricus rex Gothorum.

Anastasius annos viginti octo hæreticus fulmine periit.

Fulgentius episcopus claruit.

Justinus Senior annos octo. Obiit.

Benedictus abbas, Boetius clarent.

Justinianus nepos Justiniani annos triginta octo.

Dionysius abbas cyclum Paschalem scripsit.

Justinus minor annos undecim obiit.

Totila rex occiditur.

Tiberius Constantinus annos octo; obiit.

Longobardi Italiam invadunt.

Mauricius annos viginti unum; occidit.

Gregorius PP. claret.

Phocas tyrannus annos octo occiditur. Anglia convertitur. B

Heraclius annos viginti sex, hydropisi moritur.

Crux exaltatur.

Constantinus filius Heraclii, menses sex, veneno periit.

Heraclonas annos duo; naso truncatur.

Isidorus episcopus claruit.

Constantinus filius superioris, annos viginti octo; occiditur.

Constantinus filius illius, annos viginti septem; obiit.

Synodus sexta Constantinopolitana.

Justinianus filius Constantini, annos decem; naso et lingua truncatur.

Hic regno pellitur.

Leontius annos tres. Hunc occidit Justinianus, Cudbertus episcopus claret.

Tiberius annos septem. Hunc Justinus in custodia perdidit.

Beda claruit in Anglia.

Justinianus secundo cum Tiberio filio annos sex; hic a philosophis occiditur. Alter decollatur.

Pipinus rex Francorum.

Philippicus annum unum menses sex.

Hic ab Anastasio excæcatur.

Anastasius annos sex.

Hic a Theodosio captus presbyter ordinatur.

Theodosius annum unum. Hic Catholicus, obiit.

Leo annos octo, hæreticus.

Constantinus filius Leonis annos triginta quinque, hæreticus. D

Leo filius Constantini annos quinque.

Constantinus filius Leonis cum matre.

(66) Karolus ¹ magnus ² ³ annos ⁴ 47 ⁵.

Brema construitur ⁶.

Dania ⁷ convertitur a Willibrordo ⁸ episcopo ⁹.

VARIÆ LECTIONES.

¹ Carolus 8. 11. 12. ² add. Pippini 1 A. 1 B. Pippini filius 6 c. 8. 9. 10. 12. filius Pippini 9 a. 11. ³ imperatorum nominibus adjiciunt ubique verbum regnavit codices Kaisersh. 1 C. 9. 10. 11. ⁴ annis 2. 3. 4^a. 6. 9 a. 11. ann. 1 C. 4. 6 c. ⁵ quadraginta sex 1 A. 12. ⁶ constituitur 8. 9. ⁷ Dacia 1 B. ⁸ willechado 1 B. willahado 1. willibaldo 2. 3. 6 b. 11. willihardo 4. williwordo 4^a. williwoldo 5. biliboldo 6. willihado 6 c. 7. 8. willihaldo 9 a. willibrodo 9. 10. Williado 12. ⁹ Dania — episcopo desunt 1 A.

NOTÆ.

(66) Quæ sequuntur exstant in *Monamentis Germaniæ* Georgii Heinrici Pertzii. Vide quæ de his fragmentis in proœmio monuit D. Rogerus Wilmanus, supra, pag. 11.

Lodewicus ¹⁰ magnus ¹¹ filius ejus ¹² annos ¹³ A
 27 ¹⁴, ¹⁵.
 Ansgarius ¹⁶ episcopus Suevos ¹⁷ convertit ¹⁸,
 Lotharius ¹⁹ filius Ludewici ²⁰ annos ²¹ 17 ²².
 Rabanus episcopus claruit.
 Lodewicus filius Lotharii cum fratribus Lothario,
 Karolo ²³ et Pipino ²⁴ annos 36.
 Karolus ²⁵ filius Lodewici cum fratribus ²⁶ Karle-
 manno ²⁷ et Ludewico annos 41.
 Arnoldus ²⁸ filius Karlemanni ²⁹ annos 12.
 Lodowicus ³⁰ filius Arnoldi ³¹ 12 ³² annos ³³.
 Cunradus ³⁴ filius Cunradi ³⁵ principis 7 annos ³⁶.
 Henricus ³⁷ comes regnavit annos 18 ³⁸.
 Oudalricus ³⁹ episcopus claruit.
 Otto ⁴⁰ magnus Henrici filius ⁴¹ annos 38 ⁴².
 Parthenopolis ⁴³ construitur.
 Otto ⁴⁴ filius ejus ⁴⁵ annos 9 ⁴⁶.
 Otic filius superioris annos 18.
 Notger ⁴⁷ abbas claruit.
 Heribertus archiepiscopus Coloniensis claret ⁴⁸.
 Henricus ⁴⁹ dux Bawariæ ⁵⁰ annos 23, men-
 ses ⁵¹ 5 ⁵².

Babenberg ⁵³ construitur.
 Ruzi ⁵⁴, Polani ⁵⁵, Ungari ⁵⁶ facti sunt chri-
 stiani ⁵⁷.
 Cuonradus annos 15.
 Spira ⁵⁸ conditur ⁵⁹.
 Henricus pius filius Cuonradi ⁶⁰ annos 17.
 Henricus filius ejus ⁶¹ regnavit annos 49 ⁶².
 Roudolfus ⁶³, Hermannus, Cuonradus ⁶⁴ tyranni ⁶⁵
 exstiterunt ⁶⁶.
 Henricus filius superioris regnavit annos 18 ⁶⁷.
 Lotharius regnavit annos 12 ⁶⁸, ebdomadibus 12,
 diebus 12.
 Cuonradus 13 annos ⁶⁹.

CONTINUATIO I ⁷⁰

B Fridericus imperator in expeditione Ierosolini-
 tana submersus occubuit. Henricus filius ejus suc-
 cessit, qui Apuliam, multis primatibus ejusdem terre
 captivatis et diversis penis afflictis, sibi subjugavit.
 Tandem cum post multas victorias fortuna aridente
 culmen honorum totius orbis amplecteretur, ad
 perturbationem multorum, prohdolor, occubuit.

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ Ludewicus 1 A. 1 C. *semper* 1. 4. 6 b. 8. Ludwicus 2. 3. 7. Leudewicus 4. Ludwicus 5. 6. 6 c. 9 a. Luodeuui-
 cus 9. Lodwicus 10. Ludouicus 11. 12. ¹¹ *deest* 1 — 6. 6 b — 12. ¹² Karoli 4*. ¹³ annis 6. 6 b. 11. ¹⁴ XVII.
 2. 5. 4. XXVIII. 8. ¹⁵ *hæc ita* 1 C: Ludewicus magnus qui et pius filius Karoli regnavit ann. XXVII.
¹⁶ Ansharius 1 B. Ansgarius 1 — 3. Ansgardus 1 C. 5 — 7. 9 — 12. Angarius 4. Angaurius 8. Ansgartus
cod. Kaisersheim. ¹⁷ Swevos 1 C. Suedos 2. 3. 5. 6 b. 6 c. 7. 9 a. 12. Suetes 4. Snedos 6. Svedo *corr.*
 Suetos 8. Suedos 11. ¹⁸ 9 et 10 *ita continentur*: „Ludeuuius (Lodwicus 9.) filius ejus regnavit annos
 XXVI. Rabanus episcopus claruit. Ludeuuius (Lodwicus 9.) filius ejus regn. ann. IV. ¹⁹ Lotarius 6. *add.*
 episcopus (!) 5. 6. ²⁰ ejus 3. ²¹ annis 4. 11. ²² Ansgarius annos 17 *desunt* 1 A. XVII. 6 c. ²³ et Karolo
 4. Karulo 5. 6. 8. Carolo 11. 12. ²⁴ pippino 4. 6 c. 7. 11. pipinno 8. ²⁵ Karulus 5. Carolus 7. 8.
 10 — 12. ²⁶ fratribus *deest* 4. ²⁷ Krolomanno 1. Karlomanno 1 C. 2. 4. 4*. 7. 9. 9 a. 10. Kartholomanno
 3. Karulomanno 5. Karolomanno 6. 6 b. 6 c. 8. Carolomanno 11. Caralomanno 12. ²⁸ Arnolfus 1 C. 6 c.
 8. 9. 10. ²⁹ Karlmanni 1. 6 b. Carlomanni 1 C. 2. 4. 4*. 7. 9. 10. Kartholomanni 3. Kalmanni 5. Kare-
 lomanni 6. 6 c. 8. Carolomanni 11. 12. ³⁰ Ludewicus 1. 6 b. Lvdwicus 2. Ludiwicus 3. Ludwicus 5. 6.
 Lvdwicus 8. Luodeuuius 9. Lodwicus 10. Ludouicus 11. Lod. f. A. XII. a. *desunt* 12 ³¹ Arnolfi 6 c.
 8. 9. 10. ³² XI, 8. annos XXII. 4. ³³ Lodewicus — 12 annos *desunt* 1 A. ³⁴ Chvonradus 1. Conradus
 1 C. *et ita deinceps*; Conradus 4*. 10. 12. Chunradus 5. 6. 11. Counradus 4. 6 b. 6 c. Chuonradus 7.
 Chovnradius 8. Cuonradus 9. ³⁵ Chvnradi 1. 2. 3. 6. Chuonradi 7. Covnradi 4. 6 b. 6 c. 8. ³⁶ ann. XII,
 4. ³⁷ Henricus 1. 5. 11. 12. Hainricus 6. ³⁸ XVI. 1 C. ³⁹ Udelr. 1 B. Odalricus 1 C. Uodalricus 1. 9 a.
 Vdalricus 4* — 6. 9 — 12. ⁴⁰ Ottho 3. Otto magnus et Hainricus filius ejus a. XXXVIII. 6. a. ⁴¹ filius
 Henrici 1 C. ⁴² XXXIX. 1 C. ⁴³ Parthenopolis 9. 10. Parthelis construitur. partheno claruit 9 a.
⁴⁴ Ottho 4*. Ottho 11. ⁴⁵ *deest* 4. 4*. ⁴⁶ VIII. 1 B. 3. 6 c. 6 c. 8. 9 a. 11. ⁴⁷ Noetker 1 B. Nodger 1 — 3.
 5. 11. Notgerus 1 C. Nother 4. Nodher 9 a. Notus 4*. Nodacker 6. Nodker 1 A. 6 b. 6 c. 7. Noribertus
corr. Nother 6 a. 8. Nothergerus 9. 10. Rodicker 12. ⁴⁸ Heribertus — claret *ex* 1 A. *recepti.*
⁴⁹ Henricus 1. 11. Hainricus 5. 6. Hainrichus 12. ⁵⁰ Babarie 4*. Bajoariæ 4. Bauarie 6. Bauwarie 6a.
 Bauuarie 6 b. Bauuarice 7. Bauariae 11. 12. Bawariæ 6c. ⁵¹ mensibus 4*. ⁵² sex 11. ⁵³ Babenberc 1. 6a.
 Ravinspec 1 C. Babinbere 1 A. 2. 3. Babinburc 1 B. Babenberch 4. Babenberckh 4*. Bamberc 5. 6. Babim-
 bere 6b. Babinberch 7. Babenberhc 8. Babembere 9. 10. Babingerg 11. Babenbergh 12. ⁵⁴ Pluci 1 A. Ryzy 3.
 Rubi 12. Ruzzi 1 C. 6. *add.* et 8. 9. 10. ⁵⁵ Poloni 5. Poloni 6. 9a. 12. *add.* et 1. 2. 3. 5. 6-11. ⁵⁶ un-
 garii 2. 3. 5. 6b. 6c. 9. vngary 3. 7. 10. ⁵⁷ Ruzi — christiani *desunt* 1 A. ⁵⁸ Sphira 6c. ⁵⁹ constitui-
 tur 9. 10. *add.* Gothardus episcopus clar. 9. Gothardus episcopus claruit 10. ⁶⁰ Conradi 4*. ⁶¹ ejus
deest. 4. ⁶² XLVIII. 9. 10. ⁶³ Rvdolfvs 1. 4. Rodolfus 1 C. Ruodolfus 7. ⁶⁴ Conradus 4. ⁶⁵ tyranni 4.
 7. ⁶⁶ obierunt 1 A. occiditur 4. 7; *deest* 1 B. 6a. 6b. Rudolfus occiditur. Hermannus occiditur. Chun-
 radus tyrannus 5. 6. Chounradus tyrannus. Rudolfus Hermannus tyranni occiduntur 8. Rudolfus occiditur.
 Hermannus occiditur. Cunradus obiit. tyranni 6c. 9. 10. Anno episcopus claruit *addunt.* 9. 10. Rudolfus
 occiditur. Hermannus occiditur. Conradus. Tyranni 12. Rudolfus et Hermannus reges occiduntur. Chun-
 radus rex obiit 9a. 11. ⁶⁷ XVII. 1 A. 1-12. annos *deest* 4. Hic quinto anno regni sui accepit Matilda.
 filiam Henrici regis Anglie in conjugium anno ab incarnatione Domini 1110. Expliciunt chronica ab Adam
 usque ad Henricum imperatorem *add.* 1 A. Iste potens fuit et terre motus factus est 1. Robertus abbas
 Tuciensis claruit 4. ⁶⁸ annos VIII. 1. 1 B. 1 C. 6a. 6c. Counradus tyrannizabat. Isdem dehinc secundum
 agit annum indictione secunda. Reliquum sextæ ætatis soli deo patet. *addunt.* 2. 3 *et verbo* tyrannizabat
omisso 4*. Lotharius ann. XII. III menses, dies XII. Conradus dehinc secundum agit annum indictione
 secunda. Reliquum sextæ etatis deo soli patet 4. Lotharius r. a. XII. Hic Ruzerium coartavit 8. ⁶⁹ *desunt*
 5. 6a. 6b. Conradus Suevus annis 7. Imperator Fridericus regnavit annis 40 et interiit in aqua que dicitur
 Salef. Henricus imperator filius Friderici regnavit annis 5 *addit* 1 B. *alia manus s. XII. ex. vel XIII.*
ineuntis. Conradus rex 6c. Chunradus successit XIV ann. Quis post hunc regnum adepturus sit posteritas
 videbit. Fridericus filius Friderici Sweuorum ducis regnavit 7c. 9a. annos XIV. 10 et 11. ⁷⁰ 6c. *alia*
manu addita.

post ejus mortem seditiones plurimae ubique terrarum sunt ortae.

CONTINUATIO II ⁷¹.

Conradus regnavit annis 15. Fridericus regnavit annis 58. Hujus temporibus Saladinus Hierosolimam occupavit.

Anno 1187 Henricus filius ejus regnavit annis 7. Huic Scilia et Apulia subjectae sunt.

CONTINUATIO III ⁷².

Fridericus 58. Henricus filius ejus 8. Philippus rex frater ejus 11. Hic Babenberch a Ottone palatino fraudulenter occiditur.

CONTINUATIO IV ⁷³.

Post hunc eligitur Fridericus ⁷⁴. Cui filius ejus Henricus imperator successit, qui in Apulia 5 Kal. Sept. obiit. Philippus rex ab Ottone palatino occiditur. Otto imperator regnum obtinuit, quod per principes totius terre in brevi amisit, et Fridericus rex Apuliae eligitur. Quis ⁷⁵ vero post hunc regnum adepturus sit, posteritas videbit.

CONTINUATIO V ⁷⁶.

Fridericus imperator regnavit annis 55. Muros cum turibus Mediolanensium deposuit. Post haec expeditionem Ierosolimitanam aggreditur, transiens Ungariam subegit Greciam, et soldanum Yconie et gentes multas paganorum vicit igne et gladio. In vigilia Barnabe apostoli in fluvio Saleph, cum corpus vellet refrigerare balneo, diem clausit extremum. Henricus filius Friderici imperatoris regnavit annis 10. Apulliam, Calabriam, Siciliam subegit imperio. Hujus tempore pacem et iudicium christianitas habuit. Auxilio vero et consilio suo principes Allemannie amore crucifixi Turum obsident, et dum ipsi obsiderent, ipse Ade debitum in Apulia exolvit.

Fridericus II. quinti Henrici imperatoris filius, rex Siciliae, anno Domini 1221 contra Ottonem ele-

ctus regnavit annis 55. Hic fuit depositus per Innocentium IV papam. De Parma veniens Apulliam, veneno extinctus in Fungia sepultus. Quis autem post hunc regnum adepturus sit posteritas videbit.

CONTINUATIO VI ⁷⁷.

Chunradus in regem eligitur.

Anno ab incarn. Dom. 1146 Chunradus et Ludovicus reges Hierosolimam pergunt.

1152. Cunradus obiit et Fridericus ei succedit.

1156. Fridericus rex ordinatur. 1158. Mediolanum potenter subegit, 1162 funditus delevit.

Hic Venetiam venit papa Alexander et synodum habuit et persecutio pacificata est.

EXPLICIT LIBER HONORII INCLUSI DE IMAGINE MUNDI ⁷⁸.

A. 1189. Fridericus imperator amictus signaculo crucis ad expugnandos crucis inimicos Hierusalem profectus est. Sed et antequam attingeret fines Hierosolimitanae terre, finem dedit vite ⁷⁹. Obiit autem 1190; cui Henricus rex filius ejus successit et imperialis dignitatis gubernacula anno 1191 Rome ordinatus suscepit.

1197 obiit Henricus imperator.

Anno ⁸⁰ Dom. [1547].... obiit imperator Ludovicus. Eodem anno factus est terre motus magnus ante conversionem sancti Pauli.

CONTINUATIO VII ⁸¹.

Conradus. Fridericus. Henricus. Philippus. Otto. Fridericus. Henricus. Conradus frater ejus. Conradus filius ejus regnavit annis duobus. Ruodolfus comes regnavit annis 18. Adolfus comes regnavit annis 6, menses duos. Albertus dux Austriae, filius Ruodulfi regis, regnavit annis 10. Henricus comes de Luzelburk regnavit annis 6. Post hunc Ludovicus de Bawaria regnavit annis 25. Adhuc illo vivente cepit regnare Karolus rex Bohemiae qui hodie imperat.

SUMMA TOTIUS DE OMNIMODA HISTORIA

AB ANNO 726.

(PERTZ, *Monum. Germ. hist. Script.* t. X, p. 128.)

In vinea Domini stans conspexi plurimos pio opere velut examen apum fervere, quam plures vero adhuc pigro otio torpere. Illis quidem congratulabar aeternam Hierusalem vivis actibus aedificando, se ipsos

vivos lapides per virtutes adaptare; istis vero conpatiebar denario per desidiam privando, ab hujus praecelari aedificii se mœniis abalienare. Sed cum cognovissem instrumenta eis deesse, sollicitus fui co-

VARIÆ LECTIONES.

⁷¹ exstat I C. ⁷² ex cod. Lun. in 4° 81, jam Vindob. 818 a Wattenbachio descripta. ⁷³ ex cod. Admont. 400. in qu. s. XII. Etiam hanc Wattenbachio debemus. ⁷⁴ Quis vero post hunc erasa. Quae sequuntur alia manu sunt addita. ⁷⁵ Quis—videbit addidit tertia manus. ⁷⁶ codici 8. manu juniore medio s. XIII. adnumeranda et quidem prioris hujus codicis possessoris Nicolai Staglini, ut ex nota autographa in fine paginae legendum patet, addita. FORINGER. ⁷⁷ codici 1. eadem manu qua exaratus est addita. ⁷⁸ quae sequuntur atia quidem sed coeva manu exarata sunt. ⁷⁹ ad marg. in flumine Saleph submersus est inter duos montes Corium et Cornitem. ⁸⁰ manu saec. XIV. addita. ⁸¹ codici Kaisersh. recentioribus saeculi XIII et XIV. manibus adjecta sunt.